

ROZPOCZĄTKOWY KURS
ESPERANTO
w lokalu Związku...
pod kierunkiem zn...
Józefa Gola...
Lekcje odbywać...
godniu, po 2...
-ch miesiący...
Oplata za cały kurs 16.⁵⁰ zł. płatna...
ratach po 5.⁵⁰ zł. Pierwsza rata płatna przy zapisie.

**ROZPOCZĄTKOWY KURS
ESPERANTO**

ZA ROK 2023

ZA ROK 2023

BIBLIOTEKA NARODOWA
WARSZAWA 2024

SPIS TREŚCI

4–5

WSTĘP

6–19

KALENDARIUM

20–32

ROZDZIAŁ I

GROMADZENIE
ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

34–41

ROZDZIAŁ II

KATALOGOWANIE
ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

42–46

ROZDZIAŁ III

FUNKCJE CENTRALNE BN

48–60

ROZDZIAŁ IV

DIGITALIZACJA I UDOSTĘPNIANIE
ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

62–66

ROZDZIAŁ V

KONSERWACJA
ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

68–70

ROZDZIAŁ VI

PRZECHOWYWANIE
ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

SPIS TREŚCI

72–86

ROZDZIAŁ VII
PROWADZENIE
DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

88–93

ROZDZIAŁ VIII
WSPÓLPRACAMIĘDZYNARODOWA

94–113

ROZDZIAŁ IX
PROMOCJA CZYTELNICTWA

114–117

PRZEKAZANIE ARCHIWUM
ŚWIATOWEGO ZWIĄZKU
ESPERANTYSTÓW
DO BIBLIOTEKI NARODOWEJ

118–124

ROZDZIAŁ X
ZADANIA ZLECONE

126–129

ROZDZIAŁ XI
PROJEKTY REALIZOWANE
W 2023 ROKU

130–139

ROZDZIAŁ XII
STRUKTURA ORGANIZACYJNA
BIBLIOTEKI NARODOWEJ
I ZARZĄDZENIA DYREKTORA
BIBLIOTEKI NARODOWEJ

WSTĘP

BIBLIOTEKA ŚWIATOWEGO ZWIĄZKU ESPERANTYSTÓW Z ROTTERDAMU DAREM DLA BIBLIOTEKI NARODOWEJ

Modernizacja oraz przebudowa czytelni i przestrzeni publicznych Biblioteki Narodowej według projektu Tomasza Koniora otrzymała wiele nagród architektonicznych, w tym najbardziej prestiżowe w Polsce: Grand Prix i zwycięstwo w trzech kategoriach Nagrody Architektonicznej Prezydenta m.st. Warszawy oraz Nagrody Stowarzyszenia Architektów Polskich. Takie dowody uznania, świadczące nie tylko o jakości projektu i wykonania prac modernizacyjnych, ale także o znaczeniu polskiej Biblioteki Narodowej w kraju i zagranicą, wpłynęły na zainteresowanie Narodową Książnicą i bibliotekami w ogóle. Cieszy zwiększająca się liczba czytelników i użytkowników. Wysokie walory estetyczne i użytkowe czynią z Biblioteki Narodowej przestrzeń prestiżową, funkcjonalną, bardziej komfortową i modną.

Najważniejszym wydarzeniem 2023 roku było przekazanie BN Biblioteki Światowego Związku Esperantystów (Universala Esperanto-Asocio) z siedzibą w Rotterdamie. Do Warszawy przewieziono blisko siedem i pół tony unikatowych materiałów z biblioteki i archiwum UEA, w tym m.in. Bibliotekę Hectora Hodlera – jeden z największych na świecie

księgozbiorów esperanto, z historią sięgającą 1908 roku. Niemal od razu rozpoczęło się katalogowanie zasobu, nawiązującego do części pięknej polskiej i światowej przeszłości związanej z Ludwikiem Zamenhofem.

Wśród innych wyjątkowo licznych darów, które uzupełniły zbiory BN w roku 2023 na wyróżnienie zasługuje dar George'a Windsora Earla of St Andrews, który przekazał do zbiorów Biblioteki Narodowej bardzo cenny, szesnastowieczny druk *L'histoire de Primaleon de Grèce* Francisco Vázqueza z 1572 roku, znajdujący się w XVIII wieku w zbiorach pierwszej polskiej Biblioteki Narodowej otwartej w Warszawie w 1747 roku przez Józefa i Andrzeja Załuskich. Zasoby ikonograficzne wzbogacił zestaw rysunków wybitnego polskiego architekta prof. Jana Bogusławskiego, przekazany przez rodzinę, archiwum Mariana Brandysa, powierzone BN przez Wiesława Uchańskiego oraz archiwum własne Tomasa Łubieńskiego, ofiarowane Narodowej Książnicy niedługo przed śmiercią pisarza.

Z satysfakcją odnotowujemy niezmiennie utrzymywanie 24-godzinnego trybu katalogowania publikacji wpływających do BN w ramach egzemplarza obowiązkowego, co wyróżnia polską Bibliotekę Narodową spośród wszystkich na świecie. Pozwala na formowanie ogólnokrajowej platformy dostępu do informacji o zasobach bibliotek oraz bieżącej produkcji wydawniczej w Polsce.

Doskonalenie systemu centralnego katalogowania przynosi wiele korzyści - wpływa na jakość opisów publikacji udostępnianych użytkownikom i przysparza oszczędności bibliotekom różnych typów całego kraju. Jest to część budowy ogólnokrajowej sieci bibliotecznej. W 2023 roku w szkoleniach zorganizowanych przez Zakład Edukacji Bibliotekarskiej i Instytut Bibliograficzny wzięło udział prawie dwa tysiące bibliotekarek i bibliotekarzy z całej Polski. Biblioteka Narodowa coraz intensywniej angażuje się w podnoszenie ich kompetencji.

Ważnym elementem ogólnokrajowej sieci bibliotecznej jest nowoczesny, darmowy system Alma i przeglądarka Primo, działające w chmurze, oraz połączone katalogi, które pozwalają rozwijać bibliotekom nowe formy działania, a także kompleksowo dostarczać użytkownikom, opracowaną według jednolitych zasad, informację o ich zbiorach. Dla bibliotek oznacza to uniknięcie konieczności lokalnego instalowania systemu, utrzymywania zaplecza serwerowego czy ponoszenia kosztu zakupu licencji. Powstaje dzięki temu perspektywa rozwoju w porozumieniu z centralną biblioteką państwa przy użyciu najnowocześniejszych rozwiązań. Obsługa systemu odbywa się poprzez przeglądarkę internetową, a biblioteki zyskują dostęp do stałych aktualizacji oprogramowania. W 2023 roku wykonano pierwszą w dziejach polskiego bibliotekarstwa skuteczną deduplikację prawie pół miliona rekordów bibliograficznych, czterystu tysięcy rekordów wzorcowych oraz przygotowano niemal trzysta tysięcy schematów przekształceń KHP BN w Deskryptory BN. Tym samym przeprowadzono deduplikację wszystkich rekordów przekazanych do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek do końca 2023 roku. Jest to bezprecedensowy w historii bibliotekarstwa, zakończony sukcesem proces deduplikacji w takiej skali. Dziękuję za jego dokonanie wielu pracownikom Biblioteki, ale przede wszystkim mojemu zastępcy Kacprowi

Trzasce i Zofii Żurawińskiej, pełniącej funkcję pełnomocnika dyrektora BN ds. katalogowania.

Pośród wielu publikacji Biblioteki Narodowej na zauważenie zasługują dwa tomy katalogu rękopisów archiwum Czesława Miłosza i katalog druków ulotnych z okresu powstania styczniowego.

Polska Narodowa Książnica kontynuowała pomoc bibliotekom w Ukrainie. Dyrektor BN Ukrainy prof. Lyubow Dubrovina poprosiła mnie o głosowanie w jej imieniu na czerwcowym posiedzeniu Konferencji Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych (CENL). Uważam to za szczególne wyróżnienie w uznaniu dla pomocy okazywanej przez BN po agresji Rosji na Ukrainę.

To był również rok, w którym zmarła starsza kustosz Anna Maria Wolińska, pracująca wiele dziesięcioleci w czytelni zbiorów specjalnych. Była jedną z tych osób, które można obdarzyć tytułem „Bibliotekarki Narodowej”. Dla pracowników Pałacu Rzeczypospolitej, w którym udostępniano najcenniejsze zbiory BN, była „Kochaną Panią Anią”, dla czytelników z całego świata - przewodnikiem po publikacjach i łącznikiem między różnymi badaczami i epokami. Internetem tamtych czasów. Dziękuję Jej za pracę, ale także życzliwość i przyjaźń, którą obdarzała wielu, również mnie.

Tomasz Makowski
Dyrektor Biblioteki Narodowej

ler - ne nicht mehr i - ta - lie - nis a, fran - zö sisch, englisch sin - mir gleich,
jetzt ich mal die Welt um - se - gen, der Sprachen - füh - rer bleibt zu Haus!
ne plu ler - nas i - ta - lian - an, nek frau - can, ang - lan ling - roju ĉi.
vo - las tra la mon - don i - ri, la gra - ma ti - kajn li - brojn, ba

pfeif' a
brau
for
ne

vom Rus - sen - reich.
- ran - to aus.
ae mal - pli.
fi - ĉas ja.

Spe - sen
Spe - sen?
rest - as? A
rest - as? A

1. sen!
sen!
as!
as!

2. Will
2. Mi

KALENDARIUM

STYCZEŃ

5

Biblioteka Narodowa uruchomiła serwis Deskryptory Biblioteki Narodowej (DBN), dostępny pod adresem <https://dbn.bn.org.pl>. Serwis umożliwia przeszukiwanie pełnej bazy danych Deskryptorów Biblioteki Narodowej oraz kartoteki haseł wzorcowych Medical Subject Headings (MeSH-Pol).

Deskryptory Biblioteki Narodowej są językiem informacyjno-wyszukiwawczym, wykorzystywanym zarówno w opisie przedmiotowym, jak i formalnym, opartym na słownictwie stosowanego do 31 grudnia 2016 roku języka haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej (JHP BN).

6

Zmarła Ewa Zalewska-Mańk, starszy kustosz, absolwentka Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego. Była pracownikiem Biblioteki Narodowej w latach 1984–2022. Początkowo pracowała w Zakładzie Bibliografii Zawartości Czasopism jako współautorka i realizatorka programu komputeryzacji, a od 1996 roku jako kierownik Sekcji Opracowania Rzeczowego. W latach 1999–2007 kierowała Zakładem Przewodnika Bibliograficznego. Od roku 2007 pracowała w Zakładzie Książki, najpierw na stanowisku kierownika Sekcji Katalogowania, następnie zastępcy kierownika Zakładu i od 2013 roku ponownie kierownika. Od listopada 2015 do października 2022 roku pracowała w Zakładzie Katalogowania Dziedziny.

23

Diana Nausėdienė, Agata Kornhauser-Duda i dr Tomasz Makowski

W 160. rocznicę wybuchu powstania styczniowego Pierwsze Damy Republiki Litwy i Rzeczypospolitej Polskiej Diana Nausėdienė oraz Agata Kornhauser-Duda otworzyły w Bibliotece Narodowej wystawę druków ulotnych z czasów zrywu narodowowyzwoleńczego.

Na wystawie, przygotowanej przez Bibliotekę Narodową, zaprezentowano cenne dokumenty z lat 1861–1864, wśród nich: druki ujawniające genezę powstania, manifest powstańczy i związane z nim dekrety uwłaszczeniowe z 22 stycznia 1863 roku, jak również inne druki ulotne, będące świadectwem funkcjonowania w czasie powstania struktur tajnego państwa polskiego. Należą do nich m.in.: zaproszenie na nabożeństwo patriotyczne z okresu przedpowstaniowych manifestacji patriotycznych, manifesty i odezwy

Komitetu Centralnego Narodowego oraz Rządu Narodowego, rozkaz konspiracyjnego Naczelnika Miasta Warszawy.

26–29

Modernizacja czytelni Biblioteki Narodowej została nagrodzona w kategorii „Design – Wnętrza: Obiekty Publiczne” w konkursie Property Design Awards odbywającym się w trakcie 4 Design Days w Katowicach.

W uzasadnieniu nagrody jury podkreśliło, że *przebudowie gmachu Biblioteki Narodowej towarzyszyła jedna, główna idea – zachowanie jej modernistycznego charakteru. Czytelni nadano nową, właściwą dla niej hierarchię i funkcję, co podkreśla użycie naturalnych materiałów, jednocześnie dostosowując wnętrza do potrzeb współczesnych użytkowników.*

Nagrodę odebrali dr Tomasz Makowski dyrektor Biblioteki Narodowej oraz Tomasz Konior i Dominik Koroś z Konior Studio, autorzy nagrodzonego projektu.

26

Zmarła Ewa Barteczko (1947–2023). Była absolwentką filologii rosyjskiej na Uniwersytecie Warszawskim. W latach 1973–2007 pracowała w Bibliotece Narodowej, najpierw w Zakładzie Katalogów Centralnych. Kierowała Zakładem Informacji Naukowej w latach 1983–1995 i Działem Informacji i Udostępniania Zbiorów w latach 1995–2007. Była autorką i redaktorką wielu publikacji z dziedziny bibliotekarstwa i informacji naukowej.

31

Biblioteka Narodowa wzbogaciła się o trzy niezwykle interesujące listy francuskiego rzeźbiarza Davida d'Angers (1788–1856) do francuskiego poety Alfreda de Vigny'ego (1797–1863). Listy te, podobnie jak przekazane Narodowej Książnicy w 2020 roku sześć listów Adama Mickiewicza do de Vigny'ego oraz liczne inne obiekty, są darem Krystyny Piórkowskiej, która wcześniej zakupiła je na aukcjach antykwarycznych. Listy pochodzą z różnych lat. Jeden z nich związany jest pośrednio z Mickiewiczem, dwa pozostałe odnoszą się bezpośrednio do życia na emigracji naszego wieszczki narodowego i do jego twórczości.

Krystyna Piórkowska podarowała Bibliotece Narodowej także maszynopis listu kondolencyjnego Żydów polskich zamieszkałych w Strasburgu po śmierci Józefa Piłsudskiego oraz odpowiedź na ten list, wysłaną 26 lipca 1935 roku przez Kazimierę Iłakowiczównę (pod maszynopisem widnieje jej pełny, odręczny podpis) w imieniu Aleksandry Piłsudskiej.

Powyższe listy oraz liczne inne obiekty podarowane przez Krystynę Piórkowską dostępne są na polona.pl.

LUTY

1

Od lewej: dr Tomasz Makowski, Szymon Kiełpiński i Kacper Trzaska

Szymon Kiełpiński został kierownikiem Zakładu Czasopism. Szymon Kiełpiński jest absolwentem Instytutu Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz

Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej w Warszawie.

W latach 2006–2017 pracował w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu. Był członkiem Zespołu ds. Rozwoju JHP BN, od 2015 roku jest członkiem Zespołu ds. Rozwoju Deskryptorów BN.

W Bibliotece Narodowej pracuje od 2017 roku. Od początku związany był z Instytutem Bibliograficznym Biblioteki Narodowej. W latach 2017–2022 pełnił funkcję kierownika Pracowni Języka Haseł Przedmiotowych BN, a od września 2018 roku także funkcję kierownika Pracowni Teorii i Organizacji Bibliografii. Współpracował przy przygotowaniu przepisów katalogowania Biblioteki Narodowej. Jest starszym kustoszem.

3

Ukazał się 16 tom *Katalogu rękopisów Biblioteki Narodowej*, który opisuje spuścizny i materiały twórców mniej lub bardziej zapomnianych, chociaż – przez ich związki z ważnymi postaciami kultury polskiej pierwszej połowy XX wieku – wciąż wykorzystywane w pracach naukowych.

Katalog opisuje archiwa i spuścizny m.in.: Ferdynanda Hoesicka (1867–1941), Juliana Wołoszynowskiego (1898–1977), Piotra Grzegorzcyka (1894–1968), Samuela Tyszkiewicza (1889–1954) i Haliny Marii Dąbrowskiej (1902–1962).

10

Ukazał się katalog przechowywanego w Bibliotece Narodowej *Archiwum Tadeusza Konwickiego*. W katalogu oprócz spuścizny literackiej Konwickiego, znajdują się też opisy katalogowe dokumentów osobistych i materiałów biograficznych, korespondencja, a także prace różnych autorów o życiu i twórczości autora *Małej apokalipsy*.

Urodzony w Nowej Wilejce pisarz, scenarzysta, reżyser filmowy podarował w 2010 roku Narodowej Książnicy rękopisy jedenastu swoich powieści i sylw,

m.in.: *Zwierzoczekoupiora*, *Małej apokalipsy*, *Nowego Świata i okolic*. Osiem lat później córka pisarza, Maria Konwicka, przekazała dokumenty, listy oraz rękopisy czterech powieści: *Rojstów*, *Przy budowie*, *Władzy*, *Z obłożonego miasta*.

15

Ukazał się *Katalog biblioteki Czesława Miłosza* w opracowaniu Marii Berek-Sniewicz. Wydany w trzech tomach stanowiących komplet o łącznej objętości 1394 stron, zawiera przeszło 8 tysięcy opisów książek przewiezionych po śmierci poety z domu rodzinnego Miłoszów w Berkeley do Oakland i zakupionych w 2012 roku przez Bibliotekę Narodową od spadkobierców poety.

Katalog gromadzi szczegółowe informacje o wielu ciekawych lekturach Miłosza, np. o przeszło siedemdziesięciu wydaniach Biblii w różnych językach – większość z podkreśleniami i zapiskami ręką poety.

*

Udostępnione zostały materiały promocyjne dla bibliotek powstałe w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025. W pakiecie znalazły się trzy animacje prezentujące biblioteki jako nowoczesne centra dostępu do kultury i wiedzy oraz lokalne ośrodki życia społecznego

Animacje łączy wspólne hasło: „Biblioteka to miejsce spotkań – ludzi, idei, myśli, doświadczeń, szeroko pojętej kultury. Sprawdź, jak wiele możesz zrobić w swojej lokalnej bibliotece!”

MARZEC

2

Aleksander Rudziński z Zakładu Katalogowania Dziedziny obronił doktorat w Instytucie Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II na podstawie rozprawy *Działalność sekretarza królewskiego Stanisława Reszki*

(1544–1600) w Rzymie za panowania Stefana Batorego.

Aleksander Rudziński jest absolwentem studiów magisterskich na Wydziale Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II na kierunku historia. Pracę doktorską pisał na seminarium doktor habilitowanej Agnieszki Januszek-Sieradzkiej. Od września 2022 roku pracuje w Zakładzie Katalogowania Dziedziny jako bibliotekarz dziedziny z zakresu historii.

3

W Audytorium im. Stefana Dembego w Bibliotece Narodowej odbył się koncert *Ocalony przez poezję*, poświęcony pamięci Jerzego Kozarzewskiego, poety, żołnierza AK, powstańca warszawskiego.

Podczas koncertu zaprezentowano 16 utworów w interpretacji Klaudii Kwaśny (sopran), Marcina Kwaśnego (recytacja i śpiew - baryton) z muzyką i akompaniamentem Patryka Góreckiego (gitara). Wybrane utwory były reprezentatywne dla każdego z okresów życia Jerzego Kozarzewskiego.

Koncert został zorganizowany przez Bibliotekę Narodową, Narodowe Centrum Kultury, Fundację Między Słowami i Bibliotekę Warszawskiej Prowincji Kapucynów.

9

Wydana przez Bibliotekę Narodową książka Wojciecha Tomaszewskiego *Kronika życia muzycznego w Warszawie w latach 1841–1845* została wyróżniona Dyplomem Honorowym Varsaviana Roku edycji 2020–2022 w konkursie im. Hanny Szwankowskiej. Wojciech Tomaszewski otrzymał nagrodę w konkursie im. Hanny Szwankowskiej już po raz trzeci. Jego *Kronika* przedstawia muzyczne i artystyczne życie Warszawy pierwszej połowy XIX wieku.

22

Od lewej: prof. Włodzimierz Bolecki, prof. Jan Tomkowski, dr Tomasz Makowski

W Audytorium im. Stefana Dembego odbyła się uroczystość wręczenia Nagrody Literackiej Skrzydła Dedala przyznawanej przez Bibliotekę Narodową. Laureatem za rok 2022 został Piotr Wierzbicki, wybitny pisarz, eseista i publicysta. Nagrodę wręczono także laureatom z poprzednich lat – prof. Janowi Tomkowskiemu za 2021 i Małgorzacie Musierowicz za rok 2020.

23

Rozpoczął się nabór wniosków o bezpłatne wdrożenie systemu Alma i wyszukiwarki Primo w ramach Priorytetu 1 Kierunku Interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek Narodowego Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025. Koszty podłączenia systemu i utrzymania w bibliotekach ponosi Biblioteka Narodowa.

Wnioski mogły składać biblioteki ogólnokrajowej sieci bibliotecznej o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek zbiorów, zlokalizowane na terenie całego kraju.

27

Członkowie grupy roboczej projektu powołania Narodowej Biblioteki Cyfrowej Ukrainy odwiedzili Bibliotekę Narodową. Stronę ukraińską reprezentowali: kierownik projektu Tetiana Chorna, Dyrektor Biblioteki Naukowej Narodowego Uniwersytetu „Akademia Kijowsko-Mohylańska”, Iryna Biriukova, Dyrektor Generalna Narodowej Biblioteki Naukowej w Odessie, Serhii Dotsenko, informatyk Biblioteki

Narodowej im. Jarosława Mądrego oraz Kateryna Orliuk, ekspertka państwowej grupy eksperckiej ds. polityki religijnej i etnicznej Dyrektoriatu Rozwoju Społeczno-Kulturalnego Ministerstwa Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy.

W trakcie wizyty goście odbyli spotkania z Dyrektorem Biblioteki Narodowej dr. Tomaszem Makowskim, zastępcami dyrektora: Dominikiem Cieszkowskim oraz Julią Konopką-Żołnierczuk, a także z pracownikami BN zaangażowanymi w proces digitalizacji zbiorów bibliotecznych.

KWIECIEŃ

19

W 80. rocznicę największego zbrojnego zrywu Żydów podczas drugiej wojny światowej zaprezentowana została na polona.pl kolekcja cyfrowa „Powstanie w getcie warszawskim”. Kolekcję tworzą druki ulotne, mapy, materiały prasowe, opracowania oraz pamiętniki i wspomnienia dotyczące utworzenia w Warszawie dzielnicy żydowskiej i organizacji życia w getcie. Znalezły się wśród nich także ostatnie odezwy ŻOB i list stojącego na czele tej organizacji bohaterskiego dowódcy żydowskich oddziałów powstańczych Mordechaja Anielewicza, sygnowany datą 26 kwietnia 1943 roku.

20

W Bibliotece Narodowej odbyła się sesja naukowa poświęcona zagadnieniom konserwatorskim zorganizowana w ramach XXVII Spotkań Konserwatorskich „Sztuka Konserwacji”. W gronie pracowników Biblioteki Narodowej, którzy wystąpili z referatami znaleźli się: Ewa Potrzebnicka, Justyna Król-Próba, Jerzy Maniowski i Filip Zerek.

Ewa Potrzebicka

Ewa Potrzebicka, Pełnomocniczka Dyrektora Biblioteki Narodowej ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego, odebrała z rąk Stołecznego Konserwatora Zabytków Michała Krasuckiego Odznakę Honorową Zasłużonego dla Warszawy. Uroczystość odbyła się w siedzibie Związku Polskich Artystów Plastyków Oddziału Warszawskiego, podczas ostatniego dnia XXVII Spotkań Konserwatorskich „Sztuka Konserwacji”. Nagrodzono działalność Ewy Potrzebickiej związaną z ochroną i konserwacją zabytków w rzadko wyróżnianej kategorii zbiorów bibliotecznego.

Ewa Potrzebicka jest absolwentką kierunku Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Pracę w Bibliotece Narodowej w Warszawie rozpoczęła w marcu 1987 roku w Pracowni Konserwacji Książki. Od 1990 roku, jako kierownik Sekcji Dokumentacji Konserwatorskiej, od 2002 roku pełniła funkcję Kierownika Działu Ochrony i Konserwacji Zbiorów Bibliotecznego. W tym samym roku stworzyła, a następnie przez 20 lat prowadziła, działający w BN, Punkt Informacyjny Błękitnej Tarczy w Warszawie.

W 2004 roku uruchomiła digitalizację zbiorów Narodowej Książnicy, co zapoczątkowało tworzenie zasobów cyfrowych Biblioteki Narodowej. W tym samym roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powierzył jej funkcję Pełnomocnika Ministra do spraw Wieloletniego Programu Rządowego na lata 2000–2008 pod nazwą „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznego i archiwalnych”.

W latach 2006–2015 roku była zastępcą dyrektora Biblioteki Narodowej ds. ochrony i udostępniania zbiorów. W 2015 roku objęła stanowisko Pełnomocnika Dyrektora Biblioteki Narodowej ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego.

Od 2012 roku, obecnie już czwartą kadencję, jest członkiem Rady do spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego, powoływanej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Jest autorką wielu artykułów, referatów i prezentacji na temat ochrony i konserwacji materiałów bibliotecznego, a także organizatorką cyklicznych konferencji poświęconych ochronie zbiorów bibliotecznego. Od 2008 roku pełni funkcję przewodniczącej komitetu redakcyjnego „Notesu Konserwatorskiego”.

*

Opublikowano wyniki badań stanu czytelnictwa w 2022 roku. Odnotowano wzrost czytelnictwa nastolatków – 72% badanych nastolatków było czytelnikami książek. Aż 18% deklaruowało czytanie siedmiu i więcej książek. Czytelnictwo starszych pozostaje na niskim poziomie z 2021 roku. Stan czytelnictwa w Polsce (badanie naukowe BN) jest opracowywany w ramach Planu Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025.

*

Zmarła prof. dr hab. Anna Sitarska (1938–2023), jedna z osób najbardziej zasłużonych dla środowiska bibliotekarskiego w Polsce. Była niezwykle cenioną wykładnicą i wychowawcą kilku pokoleń bibliotekarzy, promotorem kilkudziesięciu prac licencjackich, magisterskich i doktorskich, a także recenzentem wielu prac doktorskich i habilitacyjnych.

Na wniosek dyrektora BN w 2013 roku prof. dr hab. Anna Sitarska została odznaczona na Zamku Królewskim Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Joanna Piekarska

Joanna Piekarska została prezeską Polskiej Sekcji IBBY (International Board on Books for Young People). Jest absolwentką Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego oraz podyplomowych studiów „Literatura i książka dla dzieci i młodzieży” w Instytucie Literatury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego. W Bibliotece Narodowej pracuje od 2004 roku, obecnie pełni funkcję kierownika Zakładu Edukacji Bibliotekarskiej. Jest autorką licznych szkoleń z zakresu literatury dziecięcej i młodzieżowej oraz możliwości jej wykorzystania we wspieraniu procesu edukacyjnego, rozwojowego, biblioterapeutycznego. Posiada bogate doświadczenie w pracy czytelnikami: dziećmi, dorosłymi, osadzonymi.

Wyróżniona Odznaką honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

Fundacja Powszechnego Czytania zainaugurowała kampanię #TataTeżCzyta, którą Biblioteka Narodowa objęła patronatem honorowym. Akcja ma zachęcić mężczyzn – ojców, wujków, dziadków, opiekunów – do czytania. Brak męskiego wzorca czytającego sprawia, że czytanie bardzo szybko przestaje być atrakcyjne dla chłopców, co regularnie wykazują badania stanu czytelnictwa przeprowadzane przez Bibliotekę Narodową.

MAJ

7

Flaga ukraińska подарowana przez Dyrektora Centralnej Biblioteki Rejonu (dzielnicy) Sołomiańskiego (Kijów) Iwanę Shcherbyn

Dyrektor Centralnej Biblioteki Rejonu (dzielnicy) Sołomiańskiego (Kijów) Ivanna Shcherbyna przekazała w darze dla dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego flagę ukraińską jako podziękowanie za udzielone wsparcie.

Flagę uszyła matka bliskiego przyjaciela kijowskiej Centralnej Biblioteki Rejonu Sołomiańskiego, pisarza Maksyma Petrenki, który walczył w obronie Ukrainy w latach 2014–2016. Swoje przeżycia opisał w książce *Спокійної ночі. Врótціл до војска 24 лутэго 2022 року*. Zginął w czerwcu 2022 roku podczas walk w okolicach Iziuma.

8

W Dniu Bibliotekarza i Bibliotek, Rada Naukowa Dyscypliny Literaturoznawstwo UW podjęła uchwałę o przyznaniu dr. Bartłomiejowi Czarskiemu stopnia doktora habilitowanego.

Decyzję podjęto w wyniku oceny edycji krytycznej łacińskiego tekstu wraz z polskim przekładem i komentarzem: *Emblematy Andrei Alciato: tekst oraz jego literackie i numizmatyczne źródła oraz monograficznego artykułu Coins of Alciato. Remarks on the Reception of Classical Numismatic Iconography in the 16th-Century Emblem Books*, opublikowanego na łamach wydawanego przez Bibliotekę

Narodową „Polish Libraries”. Cały dorobek naukowy dr. hab. Czarskiego liczy 4 monografie i 35 artykułów naukowych.

Doktor habilitowany Bartłomiej Czarski z Biblioteką Narodową związany jest od roku 2010: w latach 2010–2017 był młodszym bibliotekarzem, adiunktem i p.o. kierownika w Zakładzie Starych Druków. W latach 2017–2019 pełnił funkcję kierownika tego Zakładu. Obecnie zajmuje stanowisko kustosza.

12

Od lewej: Tomasz Konior, dr Tomasz Makowski, Dominik Koroś

Stowarzyszenie Architektów Polskich przyznało Nagrodę Roku w kategorii architektura wnętrz dla nowych czytelni Biblioteki Narodowej. Nagrodę odebrali współautorzy projektu Tomasz Konior i Dominik Koroś oraz dr Tomasz Makowski, dyrektor Biblioteki Narodowej.

12–14

W siedzibie Biblioteki Narodowej w ramach Dni Otwartych Funduszy Europejskich odbyły się bezpłatne warsztaty z funkcjonalności serwisu polona.pl oraz digitalizacji obiektów bibliotecznych.

14

Kapituła Nagrody Literackiej im. Marka Nowakowskiego nagrodziła Aleksandrę Majdzińską za tom *Szalom bonjour Odessa* – sugestywny portret wyjątkowego miasta sprzed rosyjskiej agresji na Ukrainę, opisanego przez polską pisarkę w krótkich realistycznych obrazkach.

Od lewej: Krzysztof Masłoń, Jolanta Nowakowska, prof. Włodzimierz Bolecki, Wojciech Chmielewski, prof. Maciej Urbanowski, Aleksandra Majdzińska, dr Tomasz Makowski

Nagrodę wręczyli laureatce prof. Maciej Urbanowski, przewodniczący jury oraz dr Tomasz Makowski, dyrektor Biblioteki Narodowej podczas uroczystości, która odbyła się w nowych czytelniach Narodowej Książnicy.

15

dr Tomasz Makowski i George Windsor Earl of St Andrews

George Windsor Earl of St Andrews w trakcie wizyty w Bibliotece Narodowej przekazał do zbiorów Narodowej Książnicy bardzo cenny starodruk *L'histoire de Primaleon de Grèce Francisco Vázqueza*, opublikowany w Lyonie w 1572 roku w przekładzie François de Vernassala i Gabriela Chappuis. Podarowany egzemplarz pochodzi ze zbiorów Biblioteki Rzeczypospolitej Załuskich Zwanej – pierwszej polskiej biblioteki narodowej. Starodruk można podziwiać na polona.pl.

George Windsor Earl of St Andrews jest członkiem brytyjskiej rodziny królewskiej, prawnikiem króla Jerzego V, najstarszym synem i dziedzicem tytułu Edwarda księcia Kentu.

*

W audytorium im. Stefana Dembego BN we współpracy ze Stowarzyszeniem Prawy Brzeg odbył się koncert „Siła miłości – Pamięci Ofiar Obozu w Ravensbrück”. W programie koncertu zaprezentowano wiersze polskich więźniarek: Grażyny Chrostowskiej, Teresy Harsdorf-Bromowicz, Zofii Górskiej-Romanowicz, Marii Rutkowskiej-Kurcuzus i Zofii Karpińskiej, a także wspomnienia Wandy Półtawskiej oraz multimedialną wystawę grafik Marii Hiszpańskiej-Neumann.

18

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego zaakceptował listę rankingową bibliotek, w których zostanie wdrożony darmowy system Alma i wyszukiwarka Primo. Biblioteka Narodowa – operator Priorytetu 1. Poprawa oferty bibliotek publicznych, Kierunku interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek w Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025 – wdroży ten system w kolejnych 14 dużych bibliotekach publicznych i innych bibliotekach zaliczonych do OSB do końca 2025 roku.

24

Ukazał się *Raport o polskim rynku wydawniczym książek w 2022 roku* autorstwa dr Olgi Dawidowicz-Chymkowskiej. W roku 2022 wydawcy przesłali do Biblioteki Narodowej 32 408 tytułów książek. Jest to liczba nieco niższa niż w roku 2021, wyższa jednak niż w rozpoczynającym pandemię roku 2020. W 2022 roku pojawiło się znacznie mniej niż rok wcześniej książek naukowych. Wzrost produkcji odnotowano w przypadku książek literackich, komiksów i publikacji książkowych związanych z Ukrainą.

25

Rozpoczął się nabór wniosków do konkursu w ramach Priorytetu 1. Kierunku interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych Narodowego

Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025. W ramach NPRCz 2.0 m.in. blisko pół miliarda złotych trafi na rynek wydawniczy (zakup nowości książkowych), a kolejnych kilkaset milionów zostanie przeznaczonych na modernizację i budowę bibliotek.

*

Podczas Międzynarodowych Targów Książki w Warszawie odbyła się międzynarodowa konferencja Czytelnictwo to Demokracja – Literacy for Democracy International Conference, zorganizowana przez Fundację Powszechnego Czytania. Prelegentem był dyrektor Biblioteki Narodowej, dr Tomasz Makowski, który wygłosił referat dotyczący długiego procesu wzrostu poziomu czytelnictwa, uwzględniający wpływ drugiej wojny światowej.

29

dr Tomasz Makowski i dr Duncan Chartersem

W Bibliotece Narodowej odbyła się uroczystość przekazania Biblioteki Światowego Związku Esperantystów z Rotterdamu do Biblioteki Narodowej, z udziałem prezesa Światowego Związku Esperantystów dr. Duncana Chartersema. Dzięki porozumieniu Biblioteki Narodowej i Światowego Związku Esperantystów (Universala Esperanto-Asocio, UEA) do Warszawy z Rotterdamu przewieziono blisko siedem i pół tony unikatowych materiałów z biblioteki i archiwum UEA, w tym min. Bibliotekę Hectora Hodlera – jeden z największych na świecie księgozbiorów esperanto, z historią sięgającą 1908 roku. Po uroczystości odbyło się seminarium poświęcone znaczeniu Esperanto i kolekcji Hectora Hodlera.

CZERWIEC

1

Rozpoczął się XXII Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom. Hasło tegorocznej edycji brzmiało: „Książka jest jak ogród”. Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom (OTCD) to akcja, która od ponad dwóch dekad jednoczy osoby i instytucje zaangażowane w promocję czytania dzieciom. OTCD jest obchodzony w setkach placówek przedszkolnych, szkolnych bibliotecznych, kulturalnych i wychowawczych w całym kraju. Biblioteka Narodowa objęła akcję patronatem honorowym.

12

W Bibliotece Narodowej odbyła się premierowa odsłona cyklu „Kobiety z Kórnika”, zainicjowanego przez Teatr Muzyczny w Poznaniu wspólnie z Fundacją Zakłady Kórnickie. W ramach wydarzenia znani i lubiani aktorzy czytali teksty Wisławy Szymborskiej (w setną rocznicę urodzin) oraz Jadwigi Zamoyskiej (w setną rocznicę śmierci) w bibliotekach w całej Polsce. Wydarzeniu towarzyszył wernisaż wystawy #Zamoyska #Szymborska – *Kobiety z Kórnika*.

14

Od lewej: Rafał Trzaskowski prezydent m.st. Warszawy, Dominik Koroś, Tomasz Konior i dr Tomasz Makowski

W konkursie architektonicznym Prezydenta m.st. Warszawy modernizacja czytelní Biblioteki Narodowej otrzymała trzy nagrody: nagrodę Grand Prix, nagrodę główną w kategorii Nowe Życie Budynków

oraz nagrodę za stworzenie obiektu bez barier architektonicznych, zapewniającego dostępność dla wszystkich. Nagrodę odebrali współautorzy projektu Tomasz Konior i Dominik Koroś oraz dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski.

19

Julia Konopka-Żolnierczuk i dr Jędrzej Leśniewski

Julia Konopka-Żolnierczuk, zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej weszła w skład Europejskiego Komitetu Regionalnego IFLA, a dr Jędrzej Leśniewski, dyrektor Biblioteki Politechniki Wrocławskiej i członek Rady Naukowej Biblioteki Narodowej został członkiem Komitetu Doradczego IFLA ds. Dziedzictwa Kulturowego. Ich kadencja potrwa dwa lata (2023–2025).

Europejski Komitet Regionalny IFLA (Europe Regional Division Committee IFLA) ma za zadanie przygotowywanie regionalnych planów działania w ramach IFLA, wspieranie inicjatyw na rzecz bibliotek oraz wytyczanie specyficznych dla regionu celów strategii IFLA. Wspiera także IFLA w działaniach na rzecz promocji, spójności i skuteczności działań w regionie.

Komitet Doradczy ds. Dziedzictwa Kulturowego wspiera Radę Zarządzającą IFLA w działaniach dotyczących ochrony, zachowania i promowania dziedzictwa kulturowego. W skład Komitetu wchodzi dziesięć osób, które w trakcie dwuletniej kadencji nadzorują i koordynują prace związane z maksymalizacją wpływu i zasięgu dziedzictwa kulturowego.

*

Członkowie zjazdu Konferencji Polonistyk Uniwersyteckich odwiedzili Bibliotekę

dr Tomasz Makowski i członkowie zjazdu Konferencji Polonistyk Uniwersyteckich

Narodową, gdzie wzięli udział w prezentacji literackich zbiorów BN oraz zwiedzili nowe czytelnie.

Naukowcy z całej Polski obejrzeni rękopisy m.in.: *Kazań świętokrzyskich*, *Dryas Zamchana* Jana Kochanowskiego, *Pana Podstolego* Ignacego Krasickiego, listów Adama Mickiewicza do Alfreda de Vigny (z kolekcji Krystyny Piórkowskiej), *Ballady* Juliusza Słowackiego, *Fortepianu Szopena* Cypriana Kamila Norwida, *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza, *Dwóch Maciejów* Bolesława Leśmiana, *W żalu najczystszy*m Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, *17.LX* Zbigniewa Herberta.

Dzięką zaprezentowali dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski i kierowniczką Zakładu Rękopisów Anna Romaniuk. O konserwacji i zabezpieczeniu zbiorów mówiły Marta Wojciechowska, kierowniczką Zakładu Wypożyczenia Krajowego i Zagranicznego oraz Justyna Król-Próba, kierowniczką Instytutu Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych.

21

Biblioteka Narodowa otrzymała cenny dar w postaci zbioru rysunków wybitnego polskiego architekta prof. Jana Bogusławskiego. Darowiznę przekazali jego synowie – prof. Piotr Bogusławski i prof. Jerzy Bogusławski.

Zbiór obejmuje ponad 500 oryginalnych rysunków architektonicznych i szkiców koncepcyjnych. Wśród nich znajdują się projekty wielu znanych warszawskich budynków użyteczności publicznej, często już nieistniejących lub zmodernizowanych,

Od lewej: Marcin Bogusławski, prof. Jerzy Bogusławski, Dorota Bogusławska, prof. Piotr Bogusławski, Grażyna Bogusławska, dr Tomasz Makowski

m.in.: pawilonu „Chemii”, Domu Słowa Polskiego, księgarni „Czytelnik”, sklepu „Chinka”, CDTu, baru „Oaza”, kina „Praha”, siedziby ZPAF. Ciekawostką jest projekt neonu kultowego baru „Gruba Kaśka”.

22

W nowych czytelniach Biblioteki Narodowej odbyło się uroczyste otwarcie wystawy *Hrabia Fredro*. Wystawa została zorganizowana w ramach obchodów 230. rocznicy urodzin wielkiego komediopisarza przez Bibliotekę Narodową, Dom Komedii Aleksandra Fredry oraz Fundację Rodu Szeptyckich.

Na otwarcie wystawy przybyli potomkowie Aleksandra Fredry, a wśród nich Barbara Naganowska i Maciej Szeptycki.

W czytelniach Biblioteki Narodowej zostały zaprezentowane rękopisy, grafiki, fotografie i dokumenty ze zbiorów Narodowej Książnicy związane z Aleksandrem Fredrą, a także osobiste pamiątki przechowywane przez rodzinę pisarza: medale, pieczęcie, a nawet jego własny fotel.

24

Po raz jedenasty odbył się literacki piknik Biblioteki Narodowej – *Imieniny Jana Kochanowskiego*, tradycyjnie świętowane w Ogrodzie Krasiańskich.

Tym razem gościem specjalnym Jana Kochanowskiego był Aleksander Fredro. Jego postać stała się pretekstem do zacieśniania więzi pomiędzy światami

literatury i teatru – na rozstawionych w Ogrodzie Krasińskich scenach pojawili się nie tylko pisarze i poeci, ale również dramatopisarze, dramaturdzy i reżyserzy. Szeroką publiczność przyciągnęło spotkanie z Józefem Henem, świętującym w tym roku setne urodziny oraz z Zytą Rudzką, tegoroczną laureatką Nagrody Literackiej m.st. Warszawy w kategorii Proza.

LIPIEC

15–16

W Poznaniu zainaugurowano dwunastą edycję festiwalu czytelniczego *Lata z książką*, organizowanego przez agencję Public Relations ZyskMedia. Odbyły się spotkania autorskie z pisarzami, a dla dzieci zorganizowano warsztaty literacko-plastyczne. W sierpniu festiwal gościł w Łebie i Mikołajkach. Biblioteka Narodowa jest partnerem *Lata z książką*.

17

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego zaakceptował listę rankingową bibliotek uprawnionych do otrzymania dofinansowania w 2023 roku w ramach Priorytetu 1 Kierunku Interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych Priorytetu 1 Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025. Na liście znalazły się 2032 instytucje.

28

Bibliotekę Narodową odwiedziły dzieci z Happy Kid Academy – Europejskiego Przedszkola Językowego. Młodzi czytelnicy zwiedzili nowe czytelnie i rozmawiali z bibliotekarzami. Największe zainteresowanie wzbudził specjalny „transporter” do przewożenia książek z magazynu do czytelnia.

SIERPIEŃ

1

Zainaugurowana została ogólnopolska akcja społeczna Fundacji im. Zbigniewa Herberta „Podaruj wiersz”. Celem akcji jest zachęcenie do odręcznego przepisania wybranego przez siebie wiersza (nie musi to być wiersz Zbigniewa Herberta) i ofiarowania go komuś, dla kogo to może być ważne. Na stronie internetowej fundacji przygotowane zostały specjalne papeterie z rysunkami Zbigniewa Herberta do samodzielnego wydruku.

W ramach akcji w Domu Literatury we wrześniu i październiku zostały zorganizowane wykłady o idei akcji i formach jej realizacji oraz warsztaty z czytania i pisania wierszy. Biblioteka Narodowa jest partnerem przedsięwzięcia.

8

dr Tomasz Makowski, Adrianna Walendziak, dr Gustaw Marek Brzezin

Wizytę w Bibliotece Narodowej złożyli marszałek województwa warmińsko-mazurskiego dr Gustaw Marek Brzezin i nowa dyrektor wojewódzkiej biblioteki publicznej w Olsztynie Adrianna Walendziak. Goście zwiedzili nowe czytelnie BN oraz spotkali się z dyrektorem BN dr. Tomaszem Makowskim.

Marszałek przekazał do zbiorów Narodowej Książnicy linoryt autorstwa Małgorzaty Chomicz *Nieskończoność. Kopernikowi w 550. rocznicę urodzin*. Goście omówili z dyrektorem Biblioteki Narodowej sytuację bibliotek województwa warmińsko-mazurskiego.

19

W Międzyzdrojach w ramach Pikniku Lata z Radiem odbyła się kolejna edycja „Czytania na trawie”. Wydarzenie miało formę pikniku rodzinnego z mobilną biblioteką oraz animacjami dla dzieci i młodzieży. Dla uczestników przygotowano różnorodne atrakcje czytelnicze, wśród nich m.in.: koło fortuny z molami książkowymi, wspólne czytanie z bohaterami z bajek, warsztaty plastyczne, rozmowy o książkach, pokazy artystyczne oraz kącik rysunkowy dla najmłodszych.

Wydarzenie zorganizowało Narodowe Centrum Kultury we współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Biblioteką Narodową, Instytutem Książki oraz Ministerstwem Edukacji i Nauki – operatorami Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025. Partnerem spotkania było Polskie Radio SA.

WRZESIEŃ

8

Od lewej: Wojciech Kolarski, Agata Kornhauser-Duda, dr Tomasz Makowski i Anna Romaniuk

Małżonka Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Agata Kornhauser-Duda otworzyła

i zwiedziła jako pierwszy gość wystawę w czytelniach Biblioteki Narodowej *Rośliny i ludzie*. Nad Niemnem *Elizy Orzeszkowej*. Pierwszej Damie towarzyszył Wojciech Kolarski minister w Kancelarii Prezydenta RP.

Na wystawie *Rośliny i ludzie*. Nad Niemnem *Elizy Orzeszkowej* można było zobaczyć m.in.: trzy tomy rękopisu *Nad Niemnem* oraz pierwsze wydanie powieści, a także efekty nadniemeńskiego „botanizowania” Orzeszkowej: pamiątkowy zielniczek i zakładkę z ułożonymi przez nią kompozycjami roślinnymi.

Wystawie towarzyszyły warsztaty „Botanizowanie dla Orzeszkowej” oraz wykłady o historii przypraw, leków i ziółek.

14–15

W Bibliotece Narodowej odbyła się piąta edycja warsztatów „Polska czytająca – uruchamiamy Supermoc książek”, poświęcona upowszechnianiu kultury czytania. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele samorządów i instytucji ministerialnych, organizacji pozarządowych, biznesu, a także bibliotekarze i nauczycielki.

Prowadzone już trzeci rok spotkania „Polska czytająca – uruchamiamy Supermoc Książek” zostały zainicjowane przez Fundację Powszechnego Czytania, Krakowskie Biuro Festiwalowe (KBF), Polską Izbę Książki i Wrocławski Dom Literatury. Prowadzone są już trzeci rok.

19–20

Biblioteka Narodowa gościła 100 uczestników międzynarodowej konferencji sztuki tureckiej, współorganizowanej przez Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie oraz Uniwersytet Warszawski.

Orientaliści, historycy, historycy sztuki i inni specjaliści z całego świata przyjechali do Biblioteki Narodowej, by obejrzeć m.in.: bogato zdobiony rękopis *Genealogii sultanów tureckich*, będący niegdyś własnością Isaaca Newtona, album strojów tureckich zawierający sto pięknych barwnych miniatur oraz rękopis Wacława Seweryna

Rzewuskiego *Sur les chevaux orientaux et provenants des races orientales*.

Wszystkie rękopisy dostępne są na polona.pl.

22

W Czytelni Załuskich w Bibliotece Narodowej odbyło się uroczyste otwarcie konferencji poświęconej 200-leciu odnalezienia *Kodeksu supraskiego*, rękopisu z przełomu X i XI wieku.

W ceremonii uczestniczył zastępca ministra kultury Republiki Bułgarii Wiktor Stojanow, ambasador Republiki Bułgarii Margarita Ganeva, radca ministra kultury Bułgarii Amelia Geszewa, a z polskiej strony – ks. bp prof. Michał Janocha, przewodniczący Rady do spraw Kultury Konferencji Episkopatu Polski i wybitny historyk sztuki Jarosław Godun, zastępca dyrektora Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej MSZ, Grażyna Czetwertyńska, prezes Fundacji Kościuszkowskiej w Polsce i wielu innych znakomych gości, których powitał dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski.

Uroczystości towarzyszyła wystawa poświęcona *Kodeksowi supraskiemu*, przedstawiająca dzieje rękopisu, oraz prezentacja obiektu na dużych ekranach. *Kodeks supraski* jest dostępny w całości na polona.pl.

Po ceremonii w Bibliotece Narodowej dyrektor Tomasz Makowski, ambasador Republiki Bułgarii i inni uczestniczący w otwarciu obchodów 200-lecia odnalezienia zabytku udali się do Białegostoku, gdzie w piątek i sobotę trwała międzynarodowa konferencja naukowa poświęcona rękopisowi.

27

Modernizacja czytelni Biblioteki Narodowej otrzymała główną nagrodę w otwartym ogólnopolskim konkursie Modernizacja Roku i Budowa XXI wieku, zorganizowanym przez Stowarzyszenie Ochrony Narodowego Dziedzictwa Materialnego.

Nagrodę wręczono podczas gali odbywającej się w Zamku Królewskim w Warszawie. Odebrał ją dyrektor Biblioteki Narodowej, dr Tomasz Makowski oraz przedstawiciele projektanta Konior Studio, SOKKA oraz wykonawcy firmy Prochem.

29

W Warszawie zmarł profesor Michał Głowiński (1934–2023), literaturoznawca, eseista oraz prozaik. Pozostawił po sobie olbrzymi dorobek naukowy i literacki. Do jego najwybitniejszych osiągnięć należą książki o twórczości Bolesława Leśmiana i Juliana Tuwima, opracowanie *Powieść młodopolska*, zbiory szkiców *Gry powieściowe* i *Style odbioru*, a także autobiograficzna narracja *Kręgi obcości*.

W Bibliotece Narodowej znajduje się Archiwum Michała Głowińskiego, obejmujące materiały rękopiśmienne do niemal wszystkich jego prac naukowych i literackich, teksty, które z różnych względów nie znalazły się w książkach, a także obszerny zbiór korespondencji do autora *Stylów odbioru*.

30

W czytelniach Biblioteki Narodowej odbył się wernisaż wystawy *Brückner. Średniowiecze odzyskane*. Na wystawie zaprezentowano sześć niezwykłych rękopisów średniowiecznych, w tym jeden z najcenniejszych zabytków języka polskiego – *Kazania świętokrzyskie*, będące najstarszym tekstem prozatorskim w języku polskim.

Wydarzenie zostało zorganizowane w związku z przeniesieniem z Berlina i uroczystym pochówkiem w Krakowie prochów Aleksandra i Emmy Brücknerów.

Wystawie towarzyszyły wykłady o profesorze Brücknerze, dawnej literaturze i staropolskim humorze, a także warsztaty z kaligrafii i odczytywania średniowiecznych rękopisów.

2

Wystawa objazdowa *Skarby Biblioteki Narodowej*, która przybliży treść, historię oraz znaczenie dla polskiej tożsamości narodowej dziesięciu najcenniejszych rękopisów ze skarbca Narodowej Książnicy wyruszyła w podróż po bibliotekach. Wśród opisywanych obiektów znalazły się m.in.: *Rocznik świętokrzyski dawny*, *Sakramentarz tyński*, *Psalterz floriański*, *Kronika Galla Anonima*. Wszystkie rękopisy dostępne są na polona.pl.

4

Anna Maria Wolińska

Zmarła Anna Maria Wolińska, kustosz dyplomowana, wieloletnia pracowniczka Czytelni Zbiorów Specjalnych Biblioteki Narodowej.

Pracę w Bibliotece Narodowej rozpoczęła w 1954 roku. Ukończyła wówczas kurs katalogowania w Dziale Druków Nowych. W latach 1957–1958 przebywała na stypendium językowym w Paryżu, po czym na stałe podjęła pracę w Narodowej Książnicy. Zajmowała stanowiska od młodszego

bibliotekarza do starszego kustosza dyplomowanego. W 1968 roku zdała egzamin bibliotekarski. Przez 40 lat, od 1961 roku do przejścia na emeryturę w 2002 roku, pracowała w Czytelni Zbiorów Specjalnych BN, w której zbudowała trwałe więzi z pracownikami BN i licznymi czytelnikami z całego świata.

Znakomita znajomość języka francuskiego pozwalała jej na zaangażowanie w sprawy międzynarodowe, przede wszystkim konferencje i wystawy. Była autorką kilku artykułów oraz bibliografii prac prof. Alodii Kaweckiej-Gryczowej.

Na wniosek dyrektora BN została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski w 2008 roku, Brązowym Krzyżem Zasługi w 1978 roku i odznaką Zasłużony Działacz Kultury.

7

Jury Nagrody Kościelskich na posiedzeniu w Ecublens (Szwajcaria) przyznało Nagrodę Kościelskich za rok 2023 Urszuli Honek za tom opowiadań *Białe noce*. Książkę charakteryzuje wyjątkowa zdolność łączenia ostrego spojrzenia na rzeczywistość z językową magią, która spłata żywych i umarłych, ludzi i zwierzęta, tradycje poetyckie i prozę współczesną.

Uroczyste wręczenie nagrody odbyło się 9 grudnia 2023 roku w Montricher (Szwajcaria) w siedzibie Fundacji im. Jana Michalskiego.

14

Modernizacja czytelni Biblioteki Narodowej została nominowana do European Union Prize for Contemporary Architecture – Mies van der Rohe Awards, będącej najważniejszą nagrodą dla współczesnej architektury w Europie. Nominacja jest ogromnym wyróżnieniem, bowiem w każdym kraju dokonują jej instytucje i organizacje architektoniczne oraz eksperci specjalnie powołani przez Fundację Mies van der Rohe.

18

W Bibliotece Narodowej odbyła się inauguracja kampanii społecznej „Czytaj i wejdź do gry!”, promującej czytelnictwo w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025, organizowanej przez Narodowe Centrum Kultury w partnerstwie z Polską Ligą Siatkówki. Inicjatywa ma na celu połączenie dwóch pasji: sportu i czytania, które pozytywnie stymulują indywidualny rozwój każdego człowieka.

25

Rozpoczął się drugi w 2023 roku nabór wniosków do konkursu w ramach Priorytetu 1. Kierunku interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025.

26–29

W EXPO Kraków odbyły się 26. Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie, nad którymi Biblioteka Narodowa objęła honorowy patronat. Mottem tegorocznej edycji był cytat z wiersza Wisławy Szymborskiej *Urodziny* – „Tyle naraz świata ze wszystkich stron świata”.

Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie są miejscem spotkań z literaturą z różnych stron świata, przestrzenią dla dialogu międzykulturowego i międzypokoleniowego, platformą wymiany pomysłów, myśli, doświadczeń i poglądów. W tegorocznej edycji wzięło udział ponad 400 wystawców, w tym także Wydawnictwo Biblioteki Narodowej.

Drugiego dnia targów odbyło się spotkanie „Znaczenie numeru ISBN w kontekście pozyskiwania egzemplarza obowiązkowego”, w trakcie którego omówiono znaczenie numeru ISBN i zasady jego nadawania na publikacje. Poruszono też zagadnienia związane z przesyłaniem egzemplarza obowiązkowego w kontekście historii i współczesności.

30

W dniu 30 października Krzysztof Soliński, kierownik Zakładu Starych Druków obronił doktorat w Instytucie Studiów Informacyjnych na Wydziale Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie rozprawy *Biblioteka kościoła ewangelickiego imienia Żłóbka Chrystusa we Wschowie 1641–1949*. Pracę doktorską przygotował pod kierunkiem profesora Zdzisława Pietrzyka. Krzysztof Soliński jest absolwentem Uniwersytetu Gdańskiego. Ukończył studia filologiczne ze specjalizacją z bibliologii i informacji naukowej. W Zakładzie Starych Druków Biblioteki Narodowej pracuje od 2012 roku. Od lipca 2021 roku pełni funkcję kierownika Zakładu.

LISTOPAD

6

Biblioteka Narodowa przystąpiła do inicjatywy „Czytająca Polska”, realizującej działania na rzecz upowszechnienia czytania książek w Polsce. W przedsięwzięciu uczestniczą m.in.: Narodowe Centrum Kultury, Instytut Książki, biblioteki miejskie, ośrodki doskonalenia nauczycieli, wydawnictwa, księgarnie, portale internetowe, fundacje i stowarzyszenia.

8

Od lewej: Julia Konopka-Żołnierczuk, dr Maciej Szablewski i dr Tomasz Makowski

Dr Maciej Szablewski został kierownikiem Zakładu Udostępniania Zbiorów. Dr Maciej Szablewski jest związany

z Biblioteką Narodową od 2007 roku. Pracował w Zakładzie Cyfrowej Biblioteki Narodowej „Polona”, Zakładzie Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej oraz w Pracowni Bibliotekoznawstwa Instytutu Książki i Czytelnicstwa. W latach 2015–2023 kierował Zakładem Zbiorów Bibliologicznych. W 2023 roku został kierownikiem Pracowni Informacji Naukowej Zakładu Udostępniania Zbiorów.

W latach 2017–2023 był wiceprzewodniczącym, a następnie od roku 2018 przewodniczącym Komisji Opieki nad Skarbem oraz w latach 2022–2023 – przewodniczącym Komisji ds. Zakupów i Darów.

Od stycznia 2019 roku był członkiem zespołu roboczego ds. kształcenia w zakresie informacji naukowej i bibliologii przy Krajowej Radzie Bibliotecznej, a od roku 2023 uczestniczy w pracach zespołu roboczego ds. oczekiwani środowiska bibliotekarskiego wobec absolwentów studiów informacja naukowa i bibliotekoznawstwo przy Krajowej Radzie Bibliotecznej.

Jego dorobek naukowy obejmuje monografię *Dzieje mikrofilmowania przez Bibliotekę Narodową* oraz jedenaście publikacji. Dr Szablewski jest również współredaktorem czterech roczników *Polskiej Bibliografii Bibliologicznej*. Opracował także Sprawozdania Biblioteki Narodowej za lata 2021 i 2022.

14

Z okazji dwusetnej rocznicy wydania II i IV części *Dziadów* Adama Mickiewicza w Czytelniach Biblioteki Narodowej otwarta została wystawa *Dziady. Upiór*. Na wystawie zaprezentowano pierwsze wydania *Dziadów* oraz poezji Mickiewicza, staropolskie rozprawy o upiorach, romantyczną literaturę o wampirach, folklorystyczne inspiracje Wiedźmina.

Wydarzeniu towarzyszyła dyskusja *Upiór poza Mickiewiczem*. Odbyło się też spotkanie śpiewacze z Adamem Strugiem oraz zorganizowany wraz z Ambasadą Estonii pokaz etnograficznych filmów *Wichry Drogi Mlecznej* (1977) i *Szaman* (1997) autorstwa Lennarta Meriego, pierwszego

i dwukrotnego prezydenta Estonii po odzyskaniu przez ten kraj niepodległości w 1991 roku.

15

dr Tomasz Makowski i Sonia Wronkowska

Sonia Wronkowska została kierowniczką Zakładu Zbiorów Muzycznych.

Sonia Wronkowska jest absolwentką muzykologii na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, studiowała również informatykę na Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych. Swoje kompetencje uzupełniała w ramach kursów cyfrowej humanistyki na Uniwersytecie w Paderborn.

Pracę w Bibliotece Narodowej rozpoczęła w 2013 roku na stanowisku młodszego bibliotekarza w Zakładzie Zbiorów Muzycznych. W latach 2017–2019 pełniła funkcję kierownika Pracowni Rozwoju Polony (Zakład Zbiorów Cyfrowych), następnie kierownika Pracowni Systemów IT (Zakład Technologii Informatycznych), a w 2020 roku objęła stanowisko pełnomocniczki dyrektora BN ds. rozwoju. Przez kilka lat działała jako *product leader* (lider produktu) biblioteki cyfrowej polona.pl, odpowiadając za jej projektowanie, rozwój, wdrożenia kolejnych wersji i utrzymanie. W latach 2020–2023, w ramach partnerstwa między bibliotekami narodowymi Polski i Norwegii, pełniła funkcję kierownika projektu i lidera zespołu deweloperskiego w projekcie modernizacji procesów zarządzania zbiorami cyfrowymi w Bibliotece Narodowej Norwegii.

Jest zaangażowana w prace merytoryczne, organizacyjne i strategiczne RISM (Répertoire International des Sources Musicales):

w latach 2018–2022 roku była członkinią komitetu koordynacyjnego, od 2020 roku jako przedstawicielka IAML (International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres) zasiada w komitecie wykonawczym RISM. Organizowała szkolenia RISM w Bibliotece Narodowej oraz udzielała wsparcia merytorycznego i technicznego polskim instytucjom i badaczom w ramach działalności Polskiego Centrum RISM.

Jej zainteresowania naukowe skupiają się wokół kultury muzycznej XVIII wieku, źródłoznawstwa i edytorstwa muzycznego oraz cyfrowej humanistyki. Jest autorką publikacji naukowych, w tym jedenastu woluminów edycji muzyki dawnej, jak również recenzji muzycznych i artykułów popularyzatorskich. Brała udział w międzynarodowych projektach naukowych w dziedzinie muzykologii i cyfrowej humanistyki.

21

Nowe czytelnie Biblioteki Narodowej znalazły się w finale międzynarodowego konkursu architektonicznego Archello Awards 2023 w kategorii *Budynek Biblioteki Roku*. Nagroda przyznawana jest najlepszym projektem architektonicznym i produktem budowlanym z całego świata.

26

Dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski, zdjęcie ze zbiorów Urzędu m.st. Warszawy

W Czytelniach Biblioteki Narodowej odbyła się gala Nagrody im. Kazimierza Moczarskiego, zorganizowana we współpracy z fundacją im. Kazimierza Moczarskiego oraz Domem Spotkań z Historią.

Nagrodę główną otrzymał prof. Sławomir Łotysz za książkę *Pińskie błota. Natura, wiedza i polityka na polskim Polesiu do 1945 roku*. Nagroda Młodzieżowych Klubów Historycznych im. Kazimierza Moczarskiego została przyznana Marcie Grzywacz za książkę *Blizny. Prawdziwa historia „królików” z Ravensbrück*.

W uroczystości udział wzięli Małgorzata Kidawa-Błońska, marszałek Senatu RP, Ewa Malinowska-Grupińska, przewodnicząca Rady m.st. Warszawy, Aldona Machnowska-Góra, wiceprezydentka Warszawy i Tomasz Bratek, wiceprezydent Warszawy oraz radne Agnieszka Wyrwał i Małgorzata Zakrzewska, przewodnicząca i wiceprzewodnicząca Komisji Kultury i Promocji Miasta.

27

W Czytelniach Biblioteki Narodowej odbyła się gala Nagrody „Rzeczpospolitej” im. Jerzego Giedroycia. Laureatami tegorocznej nagrody zostali profesorowie Igor Cependa i Stanisław Stępień w uznaniu za: „za wieloletni wysiłek w kreowaniu atmosfery przyjaźni między narodami polskim i ukraińskim. Za nieugięte wspieranie wszystkiego co łączy i przeciwstawianie się temu co dzieli narodowe tradycje Polski i Ukrainy. I za odwagę wysiłku intelektualnego w dochodzeniu historycznej prawdy o relacjach między obu narodami”. W gali wzięli udział m.in. wicepremier Władysław Kosiniak-Kamysz i poseł Michał Kobosko, przewodniczący sejmowej Komisji ds. Unii Europejskiej oraz Jerzy Koźmiński, prezes Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

GRUDZIEŃ

1

Udostępniona została aplikacja mobilna mPolona, która oferuje wiele funkcji nowego serwisu internetowego biblioteki cyfrowej polona.pl. Aplikacja pozwala na wygodniejsze, zoptymalizowane dla urządzeń mobilnych przeglądanie obiektów cyfrowych i czasopism.

Po zalogowaniu można tworzyć, edytować i udostępnić własne kolekcje i notatki, a także personalizować swoje konto. Zalogowanym użytkownikom aplikacja daje też dostęp do historii przeglądania w Polonie oraz do personalizowanych propozycji obiektów, wybranych na podstawie dotychczasowej aktywności.

*

Dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski i Anna Romaniuk

Anna Romaniuk objęła stanowisko pełnomocniczki dyrektora BN ds. zakupów i darów materiałów bibliotecznych.

Anna Romaniuk jest absolwentką Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. W Bibliotece Narodowej jest zatrudniona od 2005 roku, od dziesięciu lat kieruje Zakładem Rękopisów. Zainicjowała utworzenie Kolekcji polskiej literatury współczesnej, w ostatnich latach odpowiadała również za włączenie do zbiorów Narodowej Książnicy cennych spuścizn i archiwów. Zajmowała się pozyskiwaniem licencji od autorów na prezentację ich dzieł w bibliotece cyfrowej polona.pl. Była kuratorką wystaw prezentowanych w BN. Należała do Komisji ds. zakupów i darów materiałów bibliotecznych BN.

Autorka książek: *Drobina białka. Motywy roślinne i zwierzęce w liryce Haliny Poświatowskiej* (2005), *Orzeszkowo. Historie z Podlasia* (2019), *Muzeum wyobraźni. Notatki o sztuce* (2022). Opracowała tomy: *Dusza czyścicowa. Wspomnienia o Stanisławie Grochowiaku* (2010), *Obecność. Wspomnienia o Czesławie Miłoszu* (2012) oraz *Wierność. Wspomnienia o Zbigniewie Herbertcie* (2014). Przygotowała także do wydania tom korespondencji Tadeusza

Różewicza i Henryka Voglera (2019) oraz była współedytorką zbioru korespondencji Jarosława Iwaszkiewicza *Listy do córek* (2010).

5

Biblioteka Narodowa wraz ze Stowarzyszeniem Instytut Literacki Kultura oraz Pracownią Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu UMCS zorganizowała prezentację Teki Redakcyjnej „Zeszytów Historycznych” Instytutu Literackiego „Kultura”. W rozmowie o „Zeszytach Historycznych”, którą poprowadziła prof. Iwona Hofman, uczestniczyli: prof. UW Andrzej Stanisław Kowalczyk, prof. Sławomir Nowinowski oraz prof. Rafał Stobiecki. W spotkaniu wziął udział Adam Michnik, redaktor naczelny „Gazety Wyborczej”.

18

W dniu 18 grudnia Szymon Brzeziński z Zakładu Katalogowania Dziedziny obronił doktorat na Wydziale Historii Uniwersytetu Warszawskiego na podstawie rozprawy *Polska a Siedmiogród za panowania Izabeli Jagiellonki i Jana Zygmunta Zapolyi*.

Szymon Brzeziński jest absolwentem studiów magisterskich na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego na kierunku historia oraz studiów magisterskich na Wydziale Neofilologii UW (Katedra Hungarystyki) w zakresie filologii węgierskiej. Pracę doktorską przygotował pod kierunkiem prof. dr hab. Urszuli Augustyniak. Od stycznia 2017 roku pracuje w Zakładzie Katalogowania Dziedziny jako bibliotekarz w zespole bibliografii poloników zagranicznych.

20

Klara Spurgiasz z Zakładu Katalogowania Dziedziny obroniła doktorat w Instytucie Studiów Informacyjnych na Wydziale Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie rozprawy *Reprezentacja terminologii politologicznej w języku Deskryptorów Biblioteki Narodowej*.

Klara Spurgiasz jest absolwentką studiów licencyjnych i magisterskich na Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego na kierunku politologia. Pracę doktorską przygotowywała na seminarium prof. Wiesława Babika. W latach 2016–2017 pracowała w Zakładzie Katalogowania Dziedziny jako bibliotekarz dziedziny z zakresu politologii, a następnie w Pracowni Języka Haseł Przedmiotowych w Instytucie Bibliograficznym.

watel; *Varsovi|an* War-
szawianin.
anas kaczka,
angul kąt.
anĝel anioł.
anim dusze
*ankaŭ t
*ankor
ankr
ans
*an
an

*an
apa
apal
*apen
apog op
*apud ob
ar oznacza z
przedmiotów;
drzewo—*arb|ar* las; *stup*
stopień, szczebel—*stu-*
par drabina, schody.
arane pajak.

arĉ smyczek.
arde czapla.
argil glina.
arĝent srebro.
kuk.
szenik.
ędzy kość
terażn
w bier
ażniej
zekiwać

ab.
szeć.
askult słuchać.
aŭtun jesień.
av dziad, dziadek.
avar skąpy.
aven owies.

GROMADZENIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

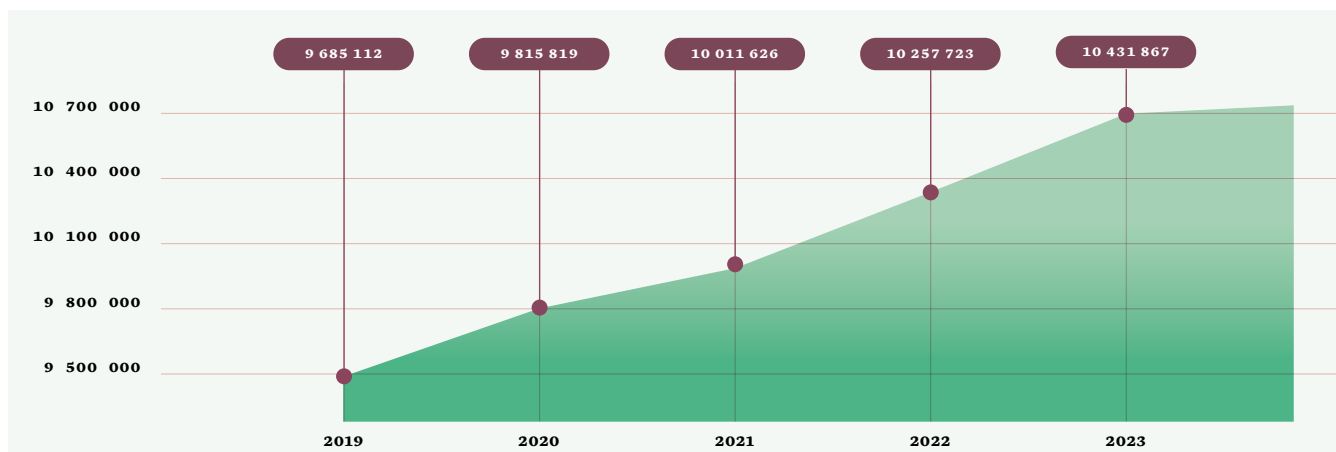
Gromadzenie i wieczyste przechowywanie dorobku piśmienniczego Rzeczypospolitej Polskiej jest nadrzędnym zadaniem Biblioteki Narodowej. Gromadzeniem objęte są publikacje krajowe: książki i czasopisma, starodruki, druki ulotne, mapy, nuty, nagrania dźwiękowe i audiowizualne, publikacje elektroniczne (m.in. audiobooki, e-booki, czasopisma online), ryciny, rysunki, fotografie oraz rękopisy. Włączane do zbiorów i wieczyście przechowywane są również publikacje polskie lub Polski dotyczące ukazujące się poza jej granicami, piśmiennictwo innych narodów powstające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przechowywane niegdyś w historycznych polskich księgozbiorach, a także najważniejsze współczesne publikacje zagraniczne z zakresu humanistyki. Narodowa Książnica jako biblioteka naukowa prenumeruje również najbardziej renomowane czasopisma zagraniczne i bazy danych.

W 2023 roku do Biblioteki Narodowej wpłynęło i zostało wpisanych do ksiąg inwentarzowych 174 144 jednostki materiałów bibliotecznych (w jednostkach, rocznikach, plikach i woluminach). Tym samym liczba zbiorów Narodowej Książnicy na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosiła 10 431 867 jednostek materiałów bibliotecznych.

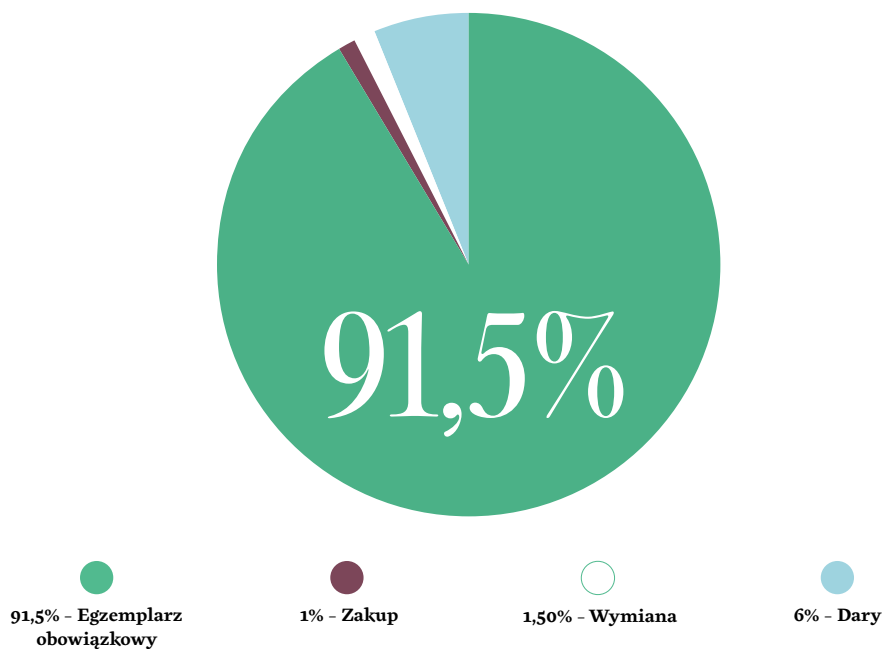
Na wpływ składają się: egzemplarz obowiązkowy, dary, wymiana, zakupy i prenumerata. Zbiory zinwentaryzowane w 2023 roku pochodziły z:

- wpływu egzemplarza obowiązkowego – 159 060 j. (180 903 j. w 2022 r.),
- zakupów – 2055 j. (4751 j. w 2022 r.),
- wymiany krajowej i zagranicznej – 2624 j. (3142 j. w 2022 r.),
- darów – 10 405 j. (23 549 j. w 2022 r.).

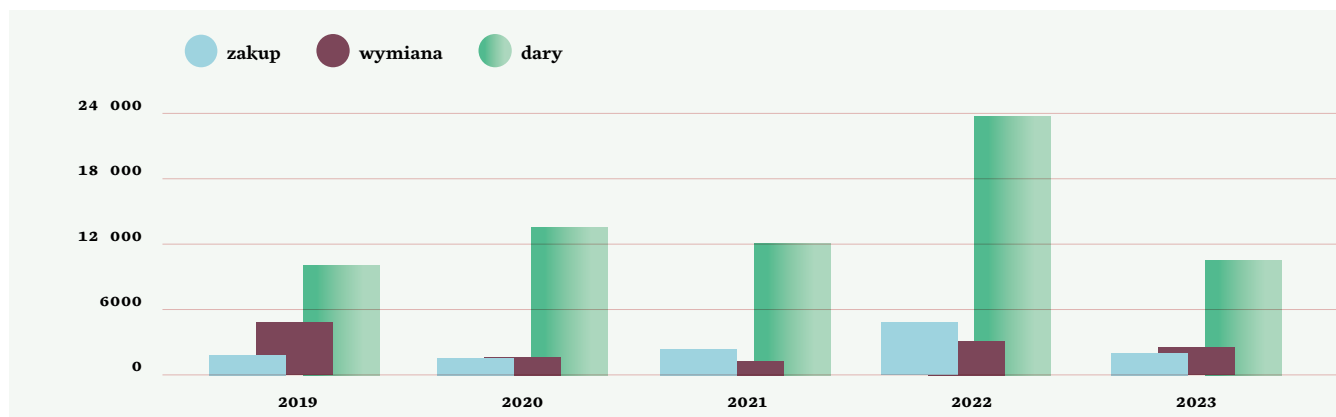
**TEMPO GROMADZENIA ZBIORÓW W BIBLIOTECE NARODOWEJ W LATACH 2019–2023
(W JEDNOSTKACH, ROCZNIKACH, PLIKACH I WOLUMINACH)**

**WPLYW MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH WEDŁUG
SPOSOBU NABYCIA W 2023 ROKU**

**WPŁYW MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH WEDŁUG SPOSOBU NABYCIA
(ZAKUPY, WYMIANA, DARY) W LATACH 2019–2023 (W WOL./J./PLIKÓW)**

WPŁYW MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH W 2023 ROKU (LICZBA ZBIORÓW ZINWENTARYZOWANYCH)

RODZAJ MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH	JEDN.	ŹRÓDŁO WPŁYWU				
		EGZEMPLARZ OBOWIĄZKOWY	KUPNO	WYMIANA	DARY	RAZEM
KSIĄŻKI	WOL.	63 377 (61 043 W 2022)	657 (1 696 W 2022)	2 326 (2 645 W 2022)	5 201 (5 669 W 2022)	71 935* (71 053 W 2022)
CZASOPISMA	ROCZ.	11 070 (13 425 W 2022)	205 (1 267 W 2022)	279 (436 W 2022)	621 (1 045 W 2022)	12 101 (16 173 W 2022)
DRUKI ULOTNE	J.	5 628 (6 986 W 2022)	0 (2 W 2021)	10 (9 W 2022)	823 (7 074 W 2022)	6 461 (14 071 W 2022)
NAGRANIA DŹWIĘKOWE I AUDIOWIZUALNE	J.	4 778 (7 144 W 2022)	996 (829 W 2022)	6 (20 W 2022)	1 381 (1 094 W 2022)	7 161 (9 087 W 2022)
PUBLIKACJE ELEKTRONICZNE (E-BOOKI, CZASOPISMA ONLINE, AUDIOBOOKI I IN.,)	P.	71 825 (90 219 W 2022)	0 (0 W 2022)	0 (0 W 2022)	0 (0 W 2022)	71 825 (90 219 W 2022)
RĘKOPISY	J.		2 (50 W 2022)	0 (0 W 2022)	0 (12 W 2022)	3** (62 W 2022)
STARODRUKI	WOL.		27 (41 W 2022)	0 (0 W 2022)	10 (4 W 2022)	38*** (117 W 2022)
IKONOGRAFIA	J.		115 (623 W 2022)	0 (0 W 2022)	830 (7 918 W 2022)	955**** (8 541 W 2022)
MAPY	J.	1 709 (1.159 W 2022)	4 (207 W 2022)	1 (30 W 2022)	1 519 (679 W 2022)	292***** (2 205 W 2022)
NUTY	WOL.	673 (927 W 2022)	49 (36 W 2022)	2 (2 W 2022)	20 (54 W 2022)	827 (1 019 W 2022)
RAZEM	WOL./J.	159 060 (180 903 W 2022)	2 055 (4 751 W 2022)	2 624 (3 142 W 2022)	10 405 (23 549 W 2022)	174 144 (212 547 W 2022)

* 374 woluminy książek zostały zinwentaryzowane w wyniku prac w starym zasobie lub przekazanych z innych komórek organizacyjnych Biblioteki Narodowej.

** Jedna jednostka rękopisów została zinwentaryzowana w wyniku prac w starym zasobie.

*** Jeden starodruk został przekazany z Zakładu Zbiorów Kartograficznych.

**** 10 jednostek ikonograficznych zostało przekazanych z innych komórek organizacyjnych BN.

***** 59 jednostek kartograficznych zostało zinwentaryzowanych w wyniku prac w starym zasobie.

***** 83 jednostki druków muzycznych.

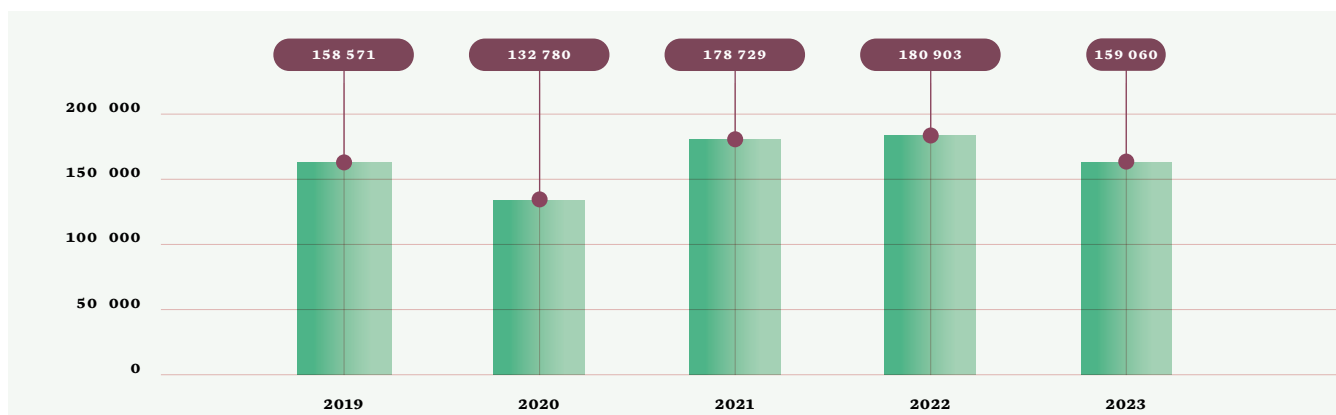
EGZEMPLARZ OBOWIĄZKOWY

Na mocy ustawy o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych z 7 listopada 1996 roku oraz rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z 6 marca 1997 roku w sprawie wykazu bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarzy obowiązkowych poszczególnych rodzajów publikacji oraz zasad i trybu ich przekazywania, a także zmieniającego je rozporządzenia z 24 maja 1999 roku, Biblioteki Narodowej przekazywane są po dwa egzemplarze wszystkich publikacji wydawanych w Polsce: atlasów, czasopism, druków muzycznych, druków ulotnych dokumentujących życie społeczne, gazet, globusów, książek, map, nagrań dźwiękowych i audiowizualnych oraz publikacji elektronicznych. Stanowi to uregulowaną prawnie podstawę tworzenia przez Narodową Książnicę kompletnego archiwum piśmiennictwa polskiego, co służy, podobnie jak w innych krajach, zachowaniu dziedzictwa kulturowego, opracowywaniu bibliografii narodowej i sporządzaniu statystyki wydawniczej.

W 2023 roku do Biblioteki Narodowej wpłynęło 159 060 jednostek egzemplarzy obowiązkowych materiałów bibliotecznych (180 903 w 2022 r.), w tym:

- 63 377 woluminów książek (61 043 w 2022 r.),
- 5517 tytułów czasopism w 11 070 rocznikach (6520 tytułów w 13 425 rocznikach),
- 5628 druków ulotnych (6986 w 2022 r.),
- 4778 nagrań dźwiękowych i audiowizualnych (7144 w 2022 r.),
- 71 825 plików publikacji elektronicznych, w tym m.in. 6558 e-booków i 141 tytuły czasopism elektronicznych (90 219 plików publikacji elektronicznych w tym 10 441 e-booków i 434 tytuły czasopism elektronicznych w 2022 r.),
- 1709 map (1559 w 2022 r.),
- 673 woluminy druków muzycznych (927 w 2022 r.).

**WPŁYW EGZEMPLARZA OBOWIĄZKOWEGO W LATACH 2019–2023
(W JEDNOSTKACH, ROCZNIKACH, PLIKACH, WOLUMINACH)**

**WPŁYW EGZEMPLARZA OBOWIĄZKOWEGO WEDŁUG TYPÓW DOKUMENTÓW
W LATACH 2019–2023 (W JEDNOSTKACH, ROCZNIKACH, PLIKACH, WOLUMINACH)**

ROK	KSIĄŻKI	CZASOPISMA	DRUKI ULOTNE	PUBLIKACJE ELEKTRONICZNE	NAGRANIA DŹWIĘKOWE I AUDIOWIZUALNE	ZBIORY SPECJALNE (NUTY I MAPY)
2019	67 037	6 978	16 563	56 922	8 549	2 522
2020	58 700	6 813	7 674	51 265	6 403	2 981
2021	64 585	6 520	6 731	81 702	8 617	2 786
2022	61 043	6 520	6 986	90 219	7 144	2 486
2023	63 377	5 517	5 628	71 825	4 778	2 382

DARY I DARCYŃCY

Zbiory Narodowej Książnicy wzbogacają się również dzięki hojności darczyńców. W 2023 roku Biblioteka Narodowa otrzymała w darach 10 405 jednostek materiałów bibliotecznych (23 549 w 2022 r.). Wśród nich znalazło się wiele wyjątkowych kolekcji i unikatowych obiektów. Najcenniejszym darem była Biblioteka Hectora Hodlera – zob. *Przekazanie Biblioteki Hectora Hodlera*.

KOLEKCJA KRYSZTYNY PIÓRKOWSKIEJ W BIBLIOTECE NARODOWEJ

Dzięki życzliwości i hojności Krystyny Piórkowskiej do zbiorów Biblioteki Narodowej w 2023 roku trafiły m.in.: trzy listy Pierre-Jeana Davida d’Angers do Alfreda de Vigny’ego z lat 1829–1839 dotyczące m.in. Adama Mickiewicza, list kondolencyjny Żydów polskich zamieszkałych w Strasburgu po śmierci Józefa Piłsudskiego i odpowiedź wysłana przez osobistą sekretarkę Marszałka, Kazimierę Iłłakowiczównę, w imieniu Aleksandry Piłsudskiej z 1935 roku.

Listy Pierre-Jeana Davida d’Angers pochodzą z różnych lat, jeden z nich związany jest pośrednio z Mickiewiczem, dwa pozostałe odnoszą się bezpośrednio do życia na emigracji naszego wieszczki narodowego i do jego twórczości. W pierwszym chronologicznie liście, z 26 grudnia 1829 roku, rzeźbiarz proponuje de Vigny’emu przekazanie jego utworów Johannowi W. Goethemu przy okazji własnej przesyłki do Weimaru. List ten przypomina o uroczystościach osiemdziesięciolecia Goethego w sierpniu tegoż roku w Weimarze, w których David d’Angers i Mickiewicz brali udział. Wtedy właśnie zawiązała się ich przyjaźń, a rzeźbiarz rozpoczął prace nad portretem wieszczki (popiersie i medalion), które zakończył w 1832 roku.

Drugi list, z 9 marca 1837 roku, stanowi dowód na powszechnie znany fakt o nawiązaniu znajomości Mickiewicza z de Vignym przez Davida d'Angers i o możliwych datach ich pierwszego spotkania. Kronika życia i twórczości Mickiewicza powołuje się na ten list (podając hipotetyczne daty 9 lub 16 marca), ogłoszony we Francji już w 1912 roku. Jest on swojego rodzaju początkiem kontaktów Mickiewicza z de Vignym, także epistolarnym, w sprawie starań o wystawienie francuskojęzycznego dramatu Mickiewicza *Konfederaci barscy* i nieudanych prób zainteresowania tym tekstem dyrektora paryskiego teatru Porte-Saint-Martin. List Davida d'Angers interesująco koresponduje ze wspomnianymi wyżej sześcioma listami Mickiewicza do de Vigny'ego z okresu 15 marca – 30 lipca 1837 roku i wespół z nimi uściśla ustalenia *Kroniki życia i twórczości Mickiewicza*.

Nie odnaleziono wzmianek o trzecim liście z 22 lipca 1839 roku, prawdopodobnie dotychczas niepublikowanym. Jest on odpowiedzią na znany list z 21 lipca tegoż roku de Vigny'ego do Davida d'Angers, w którym poeta, zatroskany o Mickiewicza, prosi rzeźbiarza o wiadomości o nim. List de Vigny'ego, ogłoszony we Francji już w 1890 roku, zamieszczony w *Kronice życia i twórczości Mickiewicza*, opatrzony jest notą na podstawie *Żywota Adama Mickiewicza* Władysława Mickiewicza, twierdzącego, że jest on opatrzony złą datą i powinien pochodzić z 1837 roku. List Davida d'Angers przeczy temu twierdzeniu. Rzeźbiarz uspokaja poetę, że popadnięcie w obłęd żony Mickiewicza (w listopadzie

Listy Pierre-Jeana Davida d'Angers do Alfreda de Vigny'ego

1838 roku), z powodu którego musiał on niezwłocznie przyjechać ze Szwajcarii do Paryża, minęło i Mickiewicz powrócił do Szwajcarii (poeta z żoną Celiną oraz dziećmi przybyli do Lozanny 17 czerwca 1839 roku). Przy okazji rzeźbiarz pisze: „Les sentiments géniaux, que vous exprimez en faveur de ce grand poète ne m'étonnent pas de votre part, vous, qui unissez à un Génie sublime un coeur si plein de nobles sentiments” (Nie zdumiewają mnie wzniosłe uczucia, jakie wyraża Pan na cześć tego wielkiego poety, Pan, który łączy w swoim nadzwyczajnym geniuszu serce tak pełne szlachetnych uczuć).

Krystyna Piórkowska podarowała Bibliotece Narodowej także maszynopis listu kondolencyjnego Żydów polskich zamieszkałych w Strasburgu po śmierci Józefa Piłsudskiego oraz odpowiedź na ten list, wysłaną 26 lipca 1935 roku przez Kazimierę Iłłakowiczównę w imieniu Aleksandry Piłsudskiej.

List kondolencyjny Żydów polskich zamieszkałych w Strasburgu wpisuje się w ton powszechnej żałoby po śmierci Marszałka. Już pierwsze zdanie precyzyjnie określa nadawców i ich stosunek do zmarłego: „Pogrążeni w głębokim żalu razem z narodem polskim, Żydzi polscy pochylają głowę przed wielkim bohaterem polskim i wielkim człowiekiem, Józefem Piłsudskim”. Sedno treści listu stanowi akapit, w którym nadawcy przywołują motto życiowe mędrca Akabi Ben Machalal jako wykładnię dobrego życia: „Wiedz skąd przychodzisz; Wiedz dokąd idziesz; Wiedz przed kim będziesz musiał zdać sprawozdanie” i dodają w kolejnym wersie: „Marszałek Józef Piłsudski spełnił te trzy rzeczy”. List został przekazany na ręce konsula generalnego w Strasburgu, Jerzego Lechowskiego. Wyrazy współczucia kierowane są ku „narodowi polskiemu, rządowi i rodzinie”. Podpisane zaś przez „Żydów z Polski, zamieszkałych w Strasburgu”.

Odpowiedź na te wyrazy żalu stanowi list wysłany 26 lipca 1935 roku przez Kazimierę Iłłakowiczównę (pod maszynopisem widnieje jej pełny, odręczny podpis) w imieniu Aleksandry Piłsudskiej. Karta obwiedziona jest czarną ramką, charakterystyczną dla nekrologów i listów kondolencyjnych. Obok pięknego języka i pełnego szacunku tonu, szczególną uwagę zwracają słowa: „Hołd dla pamięci Pana Marszałka i życliwość dla pozostałej po nim żałobnej rodziny ze strony

Polaków, pozostających poza granicami kraju, a jednak poczuwających się do łączności z ojczyzną, są sercu Pani Marszałkowej szczególnie miłe”.

Ponadto Krystyna Piórkowska w 2023 roku przekazała do zbiorów Narodowej Książnicy: rękopiśmienny skrypt wykładu opartego na różnych dziełach Arystotelesa, trzy listy Witolda Gombrowicza do Raymonda Queneau dotyczące wydania *Ferdurke* z lat 1949–1950, list Adama Jerzego Czartoryskiego, autograf nut Thomasa Tellefsena – *Mazurek* dedykowany Genowefie Pusłowskiej z 1852 roku, starodruk *Vida, y milagros del B. Estanislao Kostka, de la Compañia de Jesus* autorstwa Gabriela de Aranda, wydany w Sewilli w 1678 roku, książki z księgozbioru rabina Zew Wawa Morejno oraz inne polonica m.in. w jidysz, języku hebrajskim i języku angielskim, plakat Tadeusza Gronowskiego, *X Rocznica Odparcia Najazdu Rosji Sowieckiej* z 1930 roku, plakat dotyczący drugiej konferencji organizacji Karen Hajesod w Polsce, niemiecki plakat *Katyń* z 1943 roku, afisz uliczny *Obwieszczenie Departamentu Stanu Rządu USA w sprawie ścigania odpowiedzialnych za zbrodnie hitlerowskie na ludności Polski* z 1943, pocztówkę *Danzig ist Deutsch* z 1939 roku, niemieckie programy kinowe z 1941 roku z filmami: *U-Boote westwärts* (1941) i *Ohm Kruger* (1941) oraz 25 numer z 1925 roku czasopisma „Krokodyl” wydawanego w Moskwie.

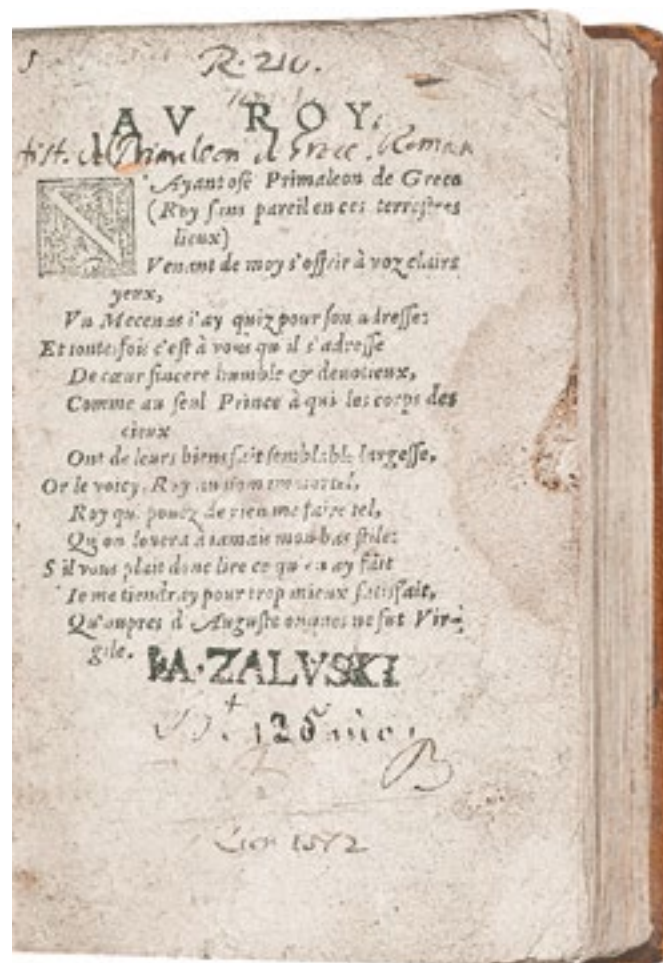
Opisane powyżej, a także pozostałe szcudre dary Krystyny Piórkowskiej dla Narodowej Książnicy dostępne są na polona.pl.

DAR JERZEGO WINDSORA HRABIEGO ST. ANDREWS DLA BIBLIOTEKI NARODOWEJ

George Windsor Earl of St Andrews przekazał do zbiorów Biblioteki Narodowej bardzo cenny, szesnastowieczny druk. *L'histoire de Primaleon de Grèce* Francisco Vázqueza został opublikowany w Lyonie w 1572 roku w przekładzie François de Vernassala i Gabriela Chappuis. Utwór został opublikowany po raz pierwszy w 1512 roku i jest kontynuacją wydanego w roku 1511 *Palmerín de Oliva*. Traktuje o przygodach

hiszpańskiego rycerza Primaleóna i jego ukochanej Gridonii, przeżyciach Polendosa, brata rycerza, oraz historii miłości jego siostry Fléridy i angielskiego księcia don Duardosa. Niektórzy badacze uważają, że dzieło mogło być inspiracją dla Miguela de Cervantesa podczas tworzenia *Don Kichote'a z La Manchy*. Francuski przekład ukazał się w czterech tomach. Narodowa Książnica otrzymała pierwszy z nich. Wolumin należał w XVIII wieku do pierwszej polskiej Biblioteki Narodowej otwartej w Warszawie w 1747 roku przez Józefa i Andrzeja Załuskich, czego śladem jest pieczętka „I.A.ZALVSKI”, nazwisko autora podkreślone sangwiną i liczne zapiski właściciela. Kopia cyfrowa starodruku jest dostępna na polona.pl.

George Windsor Earl of St. Andrews jest członkiem brytyjskiej rodziny królewskiej, prawnikiem króla Jerzego V,

Francisco Vázquez, *L'histoire de Primaleon de Grèce*, Lyon 1572, polona.pl

najstarszym synem i dziedzicem tytułu Edwarda księcia Kentu. Ukończył Eton College oraz wydział historii na uniwersytecie w Cambridge. Pracował w brytyjskiej służbie dyplomatycznej w Nowym Jorku i Budapeszcie oraz w domu aukcyjnym Christie's jako specjalista w zakresie dawnej książki. Pełni funkcję kanclerza uniwersytetu w Bolton. Jest członkiem rad wielu organizacji charytatywnych. W trakcie wizyty w siedzibie Biblioteki Narodowej Earl of St. Andrews zwiedził nowe czytelnie Biblioteki Narodowej oraz obejrzał specjalnie przygotowany pokaz rękopisów ze zbiorów Narodowej Książnicy.

DAR RODZINY BOGUSŁAWSKICH

Biblioteka Narodowa otrzymała cenny dar w postaci zbioru rysunków wybitnego polskiego architekta prof. Jana Bogusławskiego. Darowiznę przekazali jego synowie prof. Piotr Bogusławski i prof. Jerzy Bogusławski. Zbiór obejmuje ponad 500 oryginalnych rysunków architektonicznych i szkiców koncepcyjnych.

Wśród ofiarowanych do zbiorów Biblioteki Narodowej rysunków znajdują się projekty wielu znanych warszawskich budynków użyteczności publicznej. Warto wymienić często już nieistniejące lub zmodernizowane wnętrza: Domu Słowa Polskiego, księgarni „Czytelnik”, sklepu „Chinka”, CDTu, baru „Oaza”, kina „Praha”, siedziby ZPAF. Niezwykle cenne są m.in. projekty zburzonego w 2008 roku pawilonu „Chemii” – jednego z najciekawszych i wyjątkowo oryginalnych przykładów polskiego powojennego modernizmu. Ciekawostką jest natomiast projekt neonu kultowego baru „Gruba Kaśka”.

W zbiorze znajdują się również projekty gmachów teatralnych i operowych (Warszawa, Lipsk, Madryt, Budapeszt). Są także liczne projekty kościołów, np. wzniesionej w roku 1982 świątyni pod wezwaniem NMP Matki Miłosierdzia na warszawskich Stegnach, zaprojektowanej w roku 1956, lecz z powodu szykan władz komunistycznych ukończonej

dopiero w roku 1973, bazyliki Matki Bożej Królowej Polski w Stalowej Woli czy zlokalizowanego na warszawskiej Saskiej Kępie pięknego kościoła pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy Św. Andrzeja Boboli.

Jan Bogusławski tworzył także projekty wnętrz i mebli. Za projekty mebli otrzymał Grand Prix na Wystawie Światowej w Paryżu w 1937 roku. W tym samym roku powierzono mu zaprojektowanie kołyski będącej darem rządu polskiego dla królowej Holandii, Juliany przebywającej w Krynicy w podróży poślubnej. Wysoko oceniono również jego projekty wnętrz Pawilonu Polskiego na Wystawie Światowej w Nowym Jorku w 1939 roku.

Jan Bogusławski walczył w wojnie obronnej 1939 roku, a po kapitulacji trafił do Oflagu II C Woldenberg, gdzie przebywał do stycznia 1945 roku. Podczas pobytu w obozie prowadził wykłady z zakresu historii sztuki, architektury i meblarstwa, a także wykonywał scenografie i rekwizyty dla obozowego teatru. Po wojnie związany był z Biurem Odbudowy Stolicy (1945–1949), Centralnym Biurem Projektów Architektonicznych i Budowlanych (1949–1951) oraz Miastoprojektem Południe (1951–1954) i Miastoprojektem Śródmieście (1954–1965).

W roku 1955 Bogusławski wygrał konkurs architektoniczny na projekt odbudowy Zamku Królewskiego w Warszawie. Stworzył pracownię PKZ „Zamek”, która prowadziła badania historyczne przygotowujące przyszłą rekonstrukcję, prowadziła inwentaryzację ocalałych fragmentów i opracowała projekt jego odbudowy. Od stycznia 1971 do roku 1976 Bogusławski kierował pracami jako Generalny Projektant odbudowy.

Był niezwykle cenionym i lubianym wykładowcą. Prowadził zajęcia na uczelniach warszawskich i poznańskich. Za swoje zasługi Jan Bogusławski został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Jego pamięci poświęcona jest tablica w Bramie Senatorskiej Zamku Królewskiego w Warszawie.

POZOSTAŁE DARY

W 2023 roku kolekcja rękopisów Narodowej Książnicy wzbogaciła się m.in. o następujące dary:

- archiwum Mariana Brandysa - dar Wiesława Uchańskiego,
 - materiały muzyczne z archiwum Wojciecha Karolaka - dar Artura Andrusa,
 - archiwum własne - dar Tomasza Łubieńskiego.
 - książki Melchiora Wańkowicza z obszernymi dedykacjami - dar Zofii Bernhardt,
 - *Breviarium na okres Bożego Narodzenia* - dar Anny Klucznik,
 - archiwum własne, w tym materiały dotyczące Józefa Mackiewicza - dar Haliny Mackiewicz,
 - dwa zeszyty ze wspomnieniami Pawła Jasienicy - dar Bernarda Wiadernego,
 - materiały z archiwum własnego, w tym listy Wiesława Dymnego - dar Barbary Nawratowicz-Stuart,
 - archiwum Lesława Lica - dar Jana Lica,
 - materiały z archiwum własnego - dar Marty Fox,
 - korespondencję wzajemną z Wandą Półtawską - dar Barbary Maśluszczak,
 - listy Józefa Czapskiego do Reny'ego Celisa - dar Petera Huberta Gelezowskiego i Mechtildis Theresii Marii Widdershoven,
-

Dzięki hojności Petera Pantzera zbiory muzyczne Narodowej Książnicy wzbogaciły się o dwa druki ze spuścizny Henryka Poczobut-Odlanickiego z utworami żyjących

w XIX wieku polskich kompozytorek: Tekli Bądarzewskiej oraz Eweliny Kłoskowskiej. Berliński druk Bądarzewskiej (*La prière d'une vierge* = *Gebet einer Jungfrau* : Op. 4 composée par Thekla Badarzewska, Berlin chez Ad. Mt. Schlesinger przed 1910 [Mus.III.165.491]) to jedno z wielu wydań popularnej *Modlitwy dziewicy*, publikowanej od 1851 roku w najważniejszych ośrodkach między Moskwą a Chicago. Kłoskowska była dotąd postacią zupełnie nieznaną historiografii muzycznej, a opublikowana nakładem własnym *Bitwa* (*Bitwa* = (*La bataille*)) ułożona na fortepian przez Ewelinę Kłoskowską na uroczystość króla-bohatera Jana III Sobieskiego : w dwóchsetną rocznicę odsieczy Wiednia, nakładem własnym około 1883 [Mus.III.165.492]), upamiętniająca Jana III Sobieskiego i bitwę pod Wiedniem stoczoną w 1683 roku, jest jedynym jak dotąd notowanym utworem tej twórczyni.

W 2023 roku Biblioteka Narodowa otrzymała w darze dwie cenne kolekcje płyt ze zbiorów prywatnych dyrygentów. Filharmonia Narodowa przekazała kolekcję ok. 1400 płyt gramofonowych i 190 płyt CD wieloletniego dyrektora naczelnego i artystycznego - Kazimierza Korda (1930-2021). Z kolei Alicia Kelly ofiarowała BN, obejmującą 300 płyt gramofonowych szybkoobrotowych, kolekcję swojego męża Colina Touchina (1953-2022), brytyjskiego dyrygenta i kompozytora, mieszkającego w ostatnich latach życia w Warszawie.

WYMIANA MIĘDZYBIBLIOTECZNA

W ramach wymiany Narodowa Książnica w 2023 roku otrzymała 2624 jednostki materiałów bibliotecznych (3142 w 2022 r.). Tą drogą pozyskiwane są głównie polonica z bibliotek zagranicznych współpracujących z Biblioteką Narodową oraz wybrane materiały bibliologiczne i informacyjne.

(nie kupowano w 2022 r.), 127 książek (69 w 2022 r.), jeden zeszyt czasopism (nie kupowano w 2022 r.) i 647 publikacji dźwiękowych (75 w 2022 r.).

ZAKUPY

Biblioteka Narodowa kupuje publikacje, których brak w zbiorach np. z powodu strat wojennych, a także wybrane publikacje obce z zakresu nauk humanistycznych i społecznych, publikacje do księgozbiorów podręcznych oraz na wymianę z bibliotekami zagranicznymi. Od 2012 roku działa w strukturze Narodowej Książnicy samodzielne stanowisko pracy do spraw zakupów i darów materiałów bibliotecznych, którego zadaniem jest gromadzenie informacji o ofertach zakupu materiałów bibliotecznych kierowanych do komórek merytorycznych, jak również przekazywanie komórkom informacji o katalogach i aukcjach antykwarycznych oraz przedstawianie do akceptacji Dyrekcji Biblioteki Narodowej wytypowanych materiałów wraz z ich wyceną.

W 2023 roku pracownicy Biblioteki Narodowej wzięli udział w 20 aukcjach antykwarycznych (20 w 2022 r.), podczas których zakupiono 144 pozycje katalogowe (358 w 2022 r.), w tym: cztery rękopisy (21 w 2022 r.), 21 wol. starodruków (35 wol. w 2022 r.), dwa zeszyty czasopism (8 w 2022 r.), jedną mapę (78 w 2022 r.), trzy druki muzyczne (23 w 2022 r.), 20 druków ulotnych (cztery w 2022 r.) oraz 93 książki (107 w 2022 r.).

Rozpatrzono również 25 ofert (20 w 2022 r.) zgłoszonych do sprzedaży przez osoby prywatne, z których zakupiono: sześć kolekcji rękopisów (osiem w 2022 r.), dwie kolekcje ikonograficzne (nie kupowano w 2022 r.), 51 druków muzycznych

NABYTKI NARODOWEJ KSIĄŻNICY W 2023 ROKU

W 2023 roku do kolekcji rękopisów zakupione zostały m.in.:

- zbiór tekstów poetyckich z pierwszej połowy XVII wieku o charakterze panegirycznym, ułożonych na cześć i ku upamiętnieniu Marcina Laterny *Ludzicki Prokop. Honos Laureus Martino Lataerne Societatis Iesu Gloriossimo Martyri A Rhetoribus Collegii Leopoliensis Societatis Iesu sub fi nem anni M.D.C.XXI Decembri mense*,
- deklaracja króla Stanisława Leszczyńskiego z 1736 roku w sprawie stypendium dla młodzieży polskiej kształcącej się we Francji,
- list Józefa Ignacego Kraszewskiego do sędziego Trybunału Apelacyjnego w Warszawie Aleksandra Maciejewskiego z 26 maja 1845 roku,
- rękopis wiersza *Z Podola. Odpowiedź na Antychrysta Ukraińskiego* Aleksandra Weryha-Darowskiego z 15 lipca 1858 roku oraz odpis jego wiersza *Dumka chłopska z okolic Witebska na odgłos wolności* sporządzony przez Romualda Ziemkiewicza w 1911 roku,
- tekst trzech ukraińskich pieśni śpiewanych w Krakowie 9 maja 1883 roku na ślubie Leona Pawła ks. Sapięhy z Teresą ks. Sanguszko,

- rękopis dwóch części cyklu *Z myśli wieczornych* Elizy Orzeszkowej,

- korespondencja Władysława Orkana z Franciszkiem Pikiem-Mirandolą z lat 1903–1909,

- odbitka reportażu Władysława Orkana *Nad morzem polskim* z sierpnia 1921 roku z licznymi odręcznymi poprawkami i uwagami redaktorskimi oraz uzupełnieniami,

- rękopis wiersza *Pan Johan* Artura Oppmana (pseud. Or-Ot) opublikowanego w 1926 roku,

- list Czesława Miłosza do Elżbiety Morawiec z 1992 roku,

- sztambuch Tadeusza Kwiatkowskiego,

- materiały z archiwum Krzysztofa Karaska,

- materiały z archiwum Janusza Krasińskiego,

- materiały z archiwum Andrzeja Krauzego obejmujące współpracę z polskimi czasopismami i wydawcami.

Biblioteka nabyła także dwa zupełnie nieznane, unikatowe numery krakowskich gazet seryjnych z przełomu XVII i XVIII wieku. Zachowane, nieliczne egzemplarze należą do najrzadszych cymeliów bibliotecznych. Dotychczas znany zasób tego czasopisma liczył dwadzieścia pięć numerów z lat 1697–1700. Dwadzieścia jeden numerów to unikaty; cztery pozostałe zachowały się w dwóch egzemplarzach. Gazety seryjne stanowiły etap przejściowy, pośredni między prasą ulotną a w pełni już ukształtowanymi gazetami, w dzisiejszym tego słowa znaczeniu. Od pojedynczych, okazjonalnych gazet ulotnych, odróżniało je to, że wychodziły regularnie, w odstępach tygodniowych, wskazywały zawsze datę dzienną i miejsce wydania oraz miały względnie stały tytuł, mimo braku numeracji, podobnego układu i podobnej szaty graficznej.

Po ponad 80 latach rozłąki do kolekcji Biblioteki Wilanowskiej przechowywanej w Bibliotece Narodowej powrócił zaginiony wolumin z jej przedwojennych zasobów. Tom

29, wielotomowego wydawnictwa *Oeuvres completes de M. T. Cicéron*, odnalazł się na aukcji jednego z warszawskich antykwariatów. Dzieła wszystkie Marka Tulliusza Cyncerona, w wydaniu Antoine’a François Prévosta (1697–1763), ukazały się w Paryżu w latach 1816–1818. Edycja ta, której ostatnie dwa tomy zawierały życiorys mówcy, obejmuje 29 tomów formatu *octavo*. Egzemplarze tego wydawnictwa w Bibliotece Wilanowskiej oprawione są jednolicie w półskórek kozłowy czerwony oraz okleinę z papieru błękitnego, marmoryzowanego, z początku XIX wieku. Posiadają na wewnętrznej stronie przedniej okładziny ekslibris Stanisława Septyma Potockiego (1782–1831). Dodatkowe oznaczenie na wyklejce wskazuje, że wolumin pochodził z Sali Wilanowskiej, czyli grupy woluminów, specjalnie dobranych w latach 30. XX wieku przez Tadeusza Mikulskiego w celu ich stałej ekspozycji. Wolumin był już w przeszłości przedmiotem kilkakrotnego kupna i sprzedaży, czego dowodem są wpisy na tylnej wyklejce. Sygnatury Biblioteki Narodowej zostały wymazane, jednak nie na tyle skrupulatnie, aby nie dało się ich odczytać.

Do zbiorów ikonograficznych zostało zakupione Archiwum Andrzeja Krauzego. Jest to zespół ponad 6000 oryginalnych rysunków, kilkadziesiąt publikacji ilustrowanych rysunkami oraz albumów artystycznych, dokumentacja twórczości w postaci fotokopii oraz wycinków prasowych i różnego rodzaju druków. Sprowadzona z Londynu kolekcja to pełny dorobek jednego z najwybitniejszych polskich artystów współczesnych, rysownika, malarza, projektanta plakatów i znanego powszechnie satyryka. Dossier artysty, który publikując swe prace w wysokonakładowych czasopismach w Polsce i za granicą przez dziesięciolecia komentował bieżące wydarzenia i zjawiska, kształtując obraz świata kilku pokoleń czytelników. Prace Krauzego to często autonomiczne dzieła sztuki, uniwersalne alegorie, traktaty filozoficzne bez słów. Czasem dość luźno nawiązujące do tematu prasowego artykułu, częściej będące swobodną interpretacją różnych społecznych fenomenów, obserwacji ludzkich postaw i działań.

W 2023 roku Biblioteka Narodowa zakupiła 43 płyty gramofonowe szybkoobrotowe z nagraniem w interpretacji m.in.: Ady Sari, Marceliny Sembrich-Kochańskiej, Poli Negri, Adama Didura i Józefa Manna oraz rzadko dostępne płyty wydane w czasie II wojny światowej przez Polskich Żołnierzy

Internowanych w Szwajcarii na Pomoc Dzieciom Polskim, a także unikatowy wałek fonograficzny z 1912 roku, zawierający jedyne wydane przez Edison Blue Amberol Record nagranie utworu Ignacego Jana Paderewskiego – aranżację *Menueta G-dur op. 14 nr 1*.

W 2023 roku kolekcja rolek pianolowych Biblioteki Narodowej powiększyła się o kolejne zakupione 12 publikacji, wydanych przez amerykańskie firmy US Player Music Rolls, Victor Music Roll i Vocalstyle, a przeznaczone dla odbiorców należących do polskiej grupy imigrantów. Znalazły się na nich nagrania głównie muzyki ludowej i popularnej, w tym utwory Wojciecha Osmańskiego (*Oberek z kleparza krakowskiego*, *Biały mazur*, *oberek Do upadłego*). Kolekcja rolek pianolowych Biblioteki Narodowej obejmuje tym samym obecnie 1885 nośników i stanowi największy w kraju zbiór tego rodzaju nagrań historycznych.

PRENUMERATA

W 2023 roku zaprenumerowano 68 tytułów czasopism polskich do czytelników i księgozbiorów podręcznych (68 w 2022 r.) oraz 38 tytułów czasopism zagranicznych do czytelników, księgozbiorów podręcznych i do zbiorów (110 w 2022 r.).

ZBIORY BIBLIOTEKI NARODOWEJ NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 ROKU*

LP.	RODZAJ DOKUMENTÓW	JEDNOSTKA	ZBIORY
1	KSIĄŻKI	WOL.	3 627 676
2	CZASOPISMA	R. WOL.	957 607 1 385 642
3	DRUKI ULOTNE (DOKUMENTY ŻYCIA SPOŁECZNEGO)	J.	3 192 009
4	PUBLIKACJE ELEKTRONICZNE (E-BOOKI, CZASOPISMA ONLINE, AUDIOBOOKI I IN.)	PLIKI	746 032
5	RĘKOPISY	J. WOL.	23 561 33 883
6	STARODRUKI	WOL.	183 908
7	NUTY	J.	138 617
8	NAGRANIA DŹWIĘKOWE I AUDIOWIZUALNE	J.	312 861
9	IKONOGRAFIA (RYCINY, RYSUNKI, FOTOGRAFIE)	J.	400 499
10	MAPY	J.	150 856
11	MIKROFORMY	J.	274 794
12	ZBIÓR NEGATYWÓW	J.	423 447
RAZEM		J.	10 431 867

* Stan zbiorów BN nie obejmuje zbiorów Biblioteki Donacji Pisarzy Polskich.

ESPERANTA ALMANAKO

ESPERANTO LINGVO INVERNACIA

1908' ★ FEBRUARO ★ 1908'

SEKSTAGO	Lundo	Mardo	Merkredo	Ĵaŭdo	Vendredo	Sabato	Dimanĉo
						1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28	29	

Vocabulari Esperanta
LE PLEJ MODERNA KAJ
— ESPERO KATALUNA

1908' ★ JANUARO ★ 1908'

SEKSTAGO	Lundo	Mardo	Merkredo	Ĵaŭdo	Vendredo	Sabato	Dimanĉo
			1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	30	31		

TUTMONDA ESPERO

ESPERO KATALUNA. PARADIS, 12. PRAL. — BARCELONA

KATALOGOWANIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

Wszystkie książki, czasopisma, druki ulotne, mapy, nagrania dźwiękowe i audiowizualne, nuty i publikacje elektroniczne wpływające do Biblioteki Narodowej są na bieżąco rejestrowane, a egzemplarze obowiązkowe katalogowane w ciągu nie więcej niż 24 godzin od momentu ich dostarczenia do Narodowej Książnicy.

W 2023 roku skatalogowano:

- 29 063 tytuły książek (37 231 w 2022 r.),
- 31 864 artykułów z prac zbiorowych (47 016 w 2022 r.),
- 51 260 artykułów z czasopism i prasy (77 922 w 2022 r.),
- 12 786 roczniki czasopism (16 485 w 2022 r.),
- 3 jednostki rękopisów (62 w 2022 r.),
- 1298 starodruków w 1471 egzemplarzach (1489 starodruków w 2165 egzemplarzach w 2022 r.),
- 4902 druki ulotne (8413 w 2022 r.),
- 6723 nagrań dźwiękowych i audiowizualnych (10 678 w 2022 r.),
- 143 tytuły w 814 rocznikach czasopism online oraz 5781 tytułów innych publikacji elektronicznych (445 tytułów w 533 rocznikach czasopism online oraz 9674 tytuły innych publikacji elektronicznych w 2022 r.),
- 2241 map i atlasów (2364 w 2022 r.),
- 14 640 jednostek materiałów ikonograficznych (8344 w 2022 r.),
- 496 druków muzycznych (1144 w 2022 r.).

ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA ZASOBAMI BIBLIOTEK

Biblioteka Narodowa w dniu 21 grudnia 2018 roku, jako pierwsza w Polsce, rozpoczęła pracę w systemie Alma. Narzędzie to stanowi najnowocześniejsze obecnie na świecie rozwiązanie technologiczne do zarządzania zasobami bibliotek. Korzystają z niego m.in. biblioteki Uniwersytetu Harvarda i Uniwersytetu w Oksfordzie, sieci Bibliotek Narodowych Danii i Szwajcarii wraz z wybranymi bibliotekami uniwersyteckimi tych krajów. System oferuje wiele nowych funkcji, m.in. pracę w chmurze oraz możliwość współkatalogowania z innymi bibliotekami we wspólnym środowisku sieciowym.

Wszystkie utworzone do dnia 20 grudnia 2018 roku rekordy zostały przeniesione do systemu Alma. W 2023 roku w systemie Alma utworzono 583 062 rekordy (718 200 w 2022 r.), w tym:

- 188 631 bibliograficznych (210 497 w 2022 r.),
- 115 083 wzorcowe (150 982 w 2022 r.),
- 135 978 egzemplarza (137 379 w 2022 r.),
- 116 665 zasobu (111 023 w 2022 r.),
- 19 086 portfolio (103 494 w 2022 r.),
- 7619 czytelnika (4825 w 2022 r.).

Na dzień 31 grudnia 2023 roku w bazie danych znajdowały się łącznie 22 474 690 (22 190 207 w dniu 31 grudnia 2022 r.) rekordów różnych typów:

- 6 250 386 bibliograficznych,
- 2 970 245 wzorcowych,

- 6 330 893 egzemplarza,
- 5 488 339 zasobu,
- 1 330 329 portfolio,
- 104 498 czytelnika.

Opisy materiałów bibliotecznych zgromadzonych w Bibliotece Narodowej są udostępniane użytkownikom za pomocą:

- wyszukiwarki PRIMO. W 2023 roku odnotowano 2 641 295 pobrań opisów (2 642 801 w 2022 r.) oraz zarejestrowano 10 806 144 aktywnych sesji użytkowników (10 628 824 w 2022 r.).
- protokołu Z39.50, z którego korzystają biblioteki do pobierania opisów bezpośrednio z systemu Alma. W 2023 roku liczba połączeń z systemem Alma za pomocą protokołu Z39.50 wyniosła 6 899 114 (7 939 062 w 2022 r.).
- serwisu do pobierania danych za pomocą API, który jest dostępny pod adresem: data.bn.org.pl. W 2023 roku zarejestrowano 77 947 054 zapytań z serwisu (23 140 375 w 2022 r.).

Wykorzystanie katalogu Biblioteki Narodowej w 2023 roku wynosiło 99 231 846 (44 351 062 w 2022 r.).

LICZBA REKORDÓW OGÓŁEM W BAZIE KATALOGU GŁÓWNEGO W LATACH 2019–2023

KATALOG BIBLIOTEKI NARODOWEJ NA DZIEŃ NA 31 GRUDNIA 2023 ROKU

RODZAJ REKORDU	STAN NA 31.12.2022	USUNIĘTO W 2023 (MELIORACJA)	PRZYBYŁO W 2023	STAN NA 31.12.2023
BIBLIOGRAFICZNE	6 065 054	-3 299	188631	6250386
WZORCOWE	3 148 821	-293 659	115083	2970245
ZASOBU	5 372 029	-355	116665	5488339
EGZEMPLARZA	6 195 975	-1 060	135 978	6 330 893
PORTFOLIO	1 311 276	-33	19 086	1 330 329
CZYTELNIKA	97 052	-173	7619	104 498
RAZEM	22 190 207	-298 579	583 062	22 474 690

WYKORZYSTANIE KATALOGU BIBLIOTEKI NARODOWEJ W LATACH 2018–2023

2018	32 083 990
2019	39 588 610
2020	53 282 888
2021	43 126 721
2022	44 351 062
2023	99 231 846

BUDOWA OGÓLNOKRAJOWEJ SIECI BIBLIOTECZNEJ POPRAZ ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA ZASOBAMI BIBLIOTEK

Wspólna platforma ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, powstająca dzięki Narodowemu Programowi Rozwoju Czytelnicztwa 2.0. na lata 2021–2025, Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek, umożliwi współkatalogowanie z zastosowaniem jednolitych przepisów przy wykorzystaniu Deskryptorów Biblioteki Narodowej. Dzięki temu połączone katalogi bibliotek kompleksowo dostarczają użytkownikom spójną i wiarygodną informację o polskich zbiorach bibliotecznych.

Od sierpnia 2019 roku współkatalogowanie z Biblioteką Narodową we wspólnym środowisku sieciowym prowadzą Biblioteka Jagiellońska wraz z bibliotekami jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Witolda Gombrowicza w Kielcach i Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie. W czerwcu 2021 roku grono to zasiła Biblioteka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, a w lipcu 2021 roku – Biblioteka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W 2022 roku do współkatalogowania w trzech cyklach wdrożeniowych przystąpiło 109 bibliotek z terenu trzech województw: lubelskiego, łódzkiego i świętokrzyskiego¹.

W 2023 roku przeprowadzono zaplanowane na ten rok wdrożenia 21 bibliotek, w tym 9 dużych i 12 z województw świętokrzyskiego, lubelskiego i łódzkiego. Proces trwał od początku roku do 21 listopada. Do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek dołączyły: Miejska Biblioteka Publiczna w Kraśniku, Gminna Biblioteka Publiczna w Wilkołazie, Gminna Biblioteka Publiczna w Gościeradowie, Ośrodek Kultury w Urzędowie, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Annopolu, Gminna Biblioteka Publiczna

w Szastarce, Centrum Kultury i Biblioteki w Gminie Zakrzówek, Gminna Biblioteka Publiczna w Lubyczy Królewskiej, Biblioteka Publiczna Gminy Telatyn, Gminna Biblioteka Publiczna w Rachaniach, Miejska Biblioteka Publiczna im. Tomasza Zamoyskiego w Tomaszowie Lubelskim, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Biłgoraju, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy – Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego, Biblioteka Uniwersytetu Opolskiego, Miejska Biblioteka Publiczna w Gdyni, Dolnośląska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu, Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie, Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela, Miejska Biblioteka Publiczna im. Galla Anonima w Głogowie, Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Kamila Norwida – Centrum Wiedzy w Bolesławcu. Biblioteki do migracji przekazały 5 297 208 rekordów bibliograficznych.

Ponadto w związku z wejściem w życie nowelizacji NPRCz 2.0 (uchwała Rady Ministrów nr 23/2023 z dnia 14 lutego 2023 r.) w dniach 23 marca – 12 kwietnia przeprowadzono nabór uzupełniający dla dużych bibliotek publicznych oraz innych zalicyzowanych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek zbiorów, zlokalizowanych na terenie całego kraju. Złożonych zostało 45 wniosków. Po ich rozpatrzeniu Zespół Sterujący przygotował listę rankingową obejmującą 14 bibliotek, która w dniu 18 maja została zaakceptowana przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Zawarto umowy z: Akademią Górniczo-Hutniczą im. Stanisława Staszica w Krakowie, Biblioteką Raczyńskich, Dolnośląską Biblioteką Publiczną im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu, Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II, Koszalińską Biblioteką Publiczną im. Joachima Lelewela, Książnicą Pomorską im. Stanisława Staszica w Szczecinie, Miejską Biblioteką Publiczną im. Cypriana Kamila Norwida – Centrum Wiedzy w Bolesławcu, Miejską Biblioteką Publiczną im. Galla Anonima w Głogowie, Narodowym Instytutem Kultury i Dziedzictwa Wsi, Politechniką

1 Szczegóły wykaz bibliotek dołączonych w 2022 roku dostępny jest w *Sprawozdaniu Biblioteki Narodowej za rok 2022*.

Warszawską, Polską Akademią Umiejętności, Uniwersyte-
tem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersyte-
tem Papieskim Jana Pawła II w Krakowie i Uniwersytetem
Wrocławskim.

W ramach wdrożeń pracownicy Narodowej Książnicy odbyli
45 spotkań przygotowawczych z dostawcą oprogramowania,
a następnie 408 spotkań koordynacyjnych dla wszystkich
przyłączanych bibliotek. Proces włączania do zintegrowa-
nego systemu zarządzania zasobami bibliotek był kilkusta-
powy. Obejmował on m.in.: przekazanie danych w formacie
wymiernym z obecnego systemu biblioteki na FTP Biblio-
teki Narodowej, dwie testowe migracje danych i ich weryfi-
kację, trzykrotne deduplikacje rekordów, ostateczne ładowa-
nie danych, konfigurację systemu i wyszukiwarki Primo oraz
ich uruchomienie w bibliotece.

W 2023 roku regularnie odbywały się szkolenia dla beneficjen-
tów, w tym przyłączonych do zintegrowanego systemu zarzą-
dzania zasobami bibliotek w 2022 roku, z zakresu obsługi
systemu Alma, wyszukiwarki Primo, zastosowania Deskryp-
torów BN i przepisów katalogowania BN. W celu ułatwienia
nauki przepisów katalogowania i ich sprawnego stosowa-
nia Narodowa Książnica przekazała beneficjentom dostęp
do materiałów szkoleniowych w formie 58 nagrań audio-
wizualnych oraz 58 prezentacji, obejmujących następujące
zagadnienia: przepisy katalogowania BN, zasady redakcji
i doboru Deskryptorów BN, stosowanie Deskryptorów BN
przy katalogowaniu publikacji z poszczególnych dziedzin
nauki i sztuki oraz klasyfikacja publikacji z zastosowaniem
Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej. Dodatkowo oprócz
wskazanych materiałów szkoleniowych Biblioteka Narodowa
zapewniła dostęp do codziennych konsultacji prowadzonych
przez specjalistów z Instytutu Bibliograficznego BN i biblio-
tekarzy dziedzinowych z Zakładu Katalogowania Dziedzino-
wego BN. W każdym tygodniu były to łącznie 34 konsultacje,
prowadzone w trybie online od poniedziałku do piątku w godz.
8:00–14:00. Wszystkie materiały metodyczne i szkoleniowe
związane z przepisami katalogowania BN i Deskryptorami BN
są ogólnodostępne w serwisie *Przepisy katalogowania Biblio-
teki Narodowej* pod adresem: przepisy.bn.org.pl. Dopełnie-
niem materiałów szkoleniowych była możliwość konsultacji
katalogowania poszczególnych typów publikacji ze względu

na ich formę z bibliotekarzami dziedzinowymi z zakładów
merytorycznych Biblioteki Narodowej odpowiedzialnych za
gromadzenie różnych typów zbiorów.

W 2023 roku odbyły się także rozmowy z bibliotekami,
których wdrożenie do zintegrowanego systemu zarządzania
zasobami bibliotek nastąpi w latach 2024–2025. Zorgani-
zowano spotkania koordynacyjne oraz przedstawiono plan
i szczegóły wdrożenia.

W dniu 31 grudnia 2023 roku w połączonych katalogach
137 bibliotek znajdowało się 15 777 528 rekordów bibliogra-
ficznych (12 530 782 w dniu 31 grudnia 2022 r.).

DEDUPLIKACJA REKORDÓW

Z powodu błędów w opisach katalogowych integrowanych
bibliotek nie było możliwe automatyczne zdeduplikowa-
nie wszystkich rekordów podczas procesu migracji danych.
Wytypowane rekordy musiały być sprawdzone przez kata-
logerów Narodowej Książnicy. Do tej puli doszły również
rekordy wymagające sprawdzenia, pozyskane od biblio-
tek dołączających do zintegrowanego systemu zarządza-
nia zasobami bibliotek, które zakupiły system z własnych
środków. Do września 2023 roku Biblioteka Narodowa była
zmuszona wykonywać te prace własnym nakładem. W dniu
20 września, zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dziedzic-
twa Narodowego z 8 września, zwiększono o 4 638 654 zł
środki przeznaczone na realizację Kierunku interwencji 1.2.
Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zinte-
growany system zarządzania zasobami bibliotek, a w dniu
12 grudnia, zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dzie-
dzictwa Narodowego przeznaczono na ten cel dodatkowe
540 070 zł. Pozwoliło to pokryć niezbędne koszty przepro-
wadzenia masowej deduplikacji rekordów przekazanych
Bibliotece Narodowej.

W 2023 roku łącznie przeprowadzono deduplikację 496 489
rekordów bibliograficznych, 394 909 rekordów wzorcowych
oraz przygotowano 276 406 schematów przekształceń KHP
BN w Deskryptory BN. Tym samym wykonano deduplikację

wszystkich rekordów przekazanych do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek do końca 2023 roku. Jest to bezprecedensowy w historii bibliotekarstwa, zakończony sukcesem proces deduplikacji w takiej skali.

DESKRYPTORY BIBLIOTEKI NARODOWEJ (DBN)

Od 1 stycznia 2017 roku Narodowa Książnica zaczęła stosować Deskryptory Biblioteki Narodowej. Była to najważniejsza zmiana wprowadzona w ostatnich latach w polskim bibliotekarstwie w zakresie katalogowania zbiorów. DBN-y prezentują informację o zbiorach w sposób pełny, intuicyjny i dostosowany do potrzeb zróżnicowanej grupy odbiorców. Umożliwiają zaadaptowanie opisu bibliograficznego do wymagań wyszukiwania fasetowego i zapewniają kompatybilność z międzynarodowymi standardami danych. W 2023 roku odnotowano 938 239 odsłon serwisu dbn.org.pl.

UNIWERSALNA KLASYFIKACJA DZIESIĘTNA (UKD)

Symbole UKD są stosowane w Bibliotece Narodowej od 1949 roku. Ponadto Narodowa Książnica wydała łącznie sześć edycji tablic skróconych UKD, ostatnie w grudniu 2019 roku pt.: *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna: wydanie skrócone dla bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych. Publikacja Konsorcjum UKD nr 102 autoryzowana przez Konsorcjum UKD na podstawie licencji PL2019/01.*

W 2023 roku Pracownia UKD opracowała i ogłosiła w serwisie UKD, działającym na stronie internetowej BN (<https://www.bn.org.pl/dla-bibliotekarzy/ukd/biuletyn-ukd>), trzy numery „Biuletynu Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej”: *Nr 1 (91). Zbiory i wystawy muzealne, Nr 2 (92). Architektura drewniana i Nr 3 (93). Przewodniki turystyczne.*

W trakcie spotkania online Komitetu Wykonawczego Konsorcjum UKD (UDCC Executive Committee) w dniu 27 listopada dr Jolanta Hys, kierowniczka Pracowni UKD, wygłosiła referat *Activities of the UDC Department in the National Library in Poland in 2023*. Konsorcjum UKD zostało założone przez Międzynarodową Federację Dokumentacji (FID) i wydawców edycji holenderskiej, angielskiej, francuskiej, japońskiej i hiszpańskiej. Jest to utrzymująca się samodzielnie organizacja non-profit, utworzona w celu nadzoru i rozpowszechniania Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. W grudniu 2018 roku Biblioteka Narodowa podpisała umowę członkowską z Konsorcjum UKD.

W Pracowni UKD także m.in.: kontynuowano prace nad metodyką UKD i kartoteką wzorcową UKD, weryfikowano opracowanie rzeczowe w „Urzędowym Wykazie Druków Wydanych w Rzeczypospolitej Polskiej. Przewodniku Bibliograficznym”, modyfikowano zapisy UKD w połączonych katalogach, przygotowywano i redagowano „Materiały metodyczne UKD”, prowadzono szkolenia, a także - raz w tygodniu - konsultacje dla bibliotek współkatalogujących.

BIBLIOGRAFIA NARODOWA I BIBLIOGRAFIE SPECJALNE

Od 2020 roku państwowy rejestr produkcji wydawniczej w Polsce ukazuje się pod nazwą sprzed 1939 roku: „Urzędowy Wykaz Druków Wydanych w Rzeczypospolitej Polskiej. Przewodnik Bibliograficzny”. Periodyk prowadzi w cyklu tygodniowym ewidencję publikacji, których wydawca lub współwydawca ma siedzibę na terenie Polski oraz publikacji ogłoszonych poza terenem państwa, jeżeli ich wydawcą lub współwydawcą są instytucje krajowe bądź ich agendy zagraniczne.

Za rok 2023 ukazało się 57 numerów „Urzędowego Wykazu Druków”, w tym 52 numery bieżące i pięć numerów uzupełnień. Zawierają one łącznie 41 416 pozycji. Wszystkie numery zostały opublikowane na stronie internetowej Biblioteki Narodowej w formie tygodnika w pliku PDF.

Zadaniem „Bibliografii Zawartości Czasopism” jest rejestrowanie artykułów opublikowanych w polskich czasopismach, bez względu na język publikacji, wpływających jako egzemplarz obowiązkowy do Biblioteki Narodowej. Bibliografia rejestruje zawartość 2749 tytułów czasopism. W 2023 roku po ścisłej selekcji rozpoczęto rozpisywanie zawartości 49 nowych tytułów. Zwracano uwagę na: punktację MNiSW, obecność recenzentów i rady naukowej, afiliację czasopisma, wydawcę, aparat naukowy, stopnie naukowe i afiliacje autorów artykułów. W 2023 roku ukazało się 12 zeszytów „Bibliografii Zawartości Czasopism”, w których zarejestrowano 43 940 artykułów z czasopism (54 926 w 2022 r.). Wszystkie zeszyty dostępne są w formacie PDF na stronie internetowej Biblioteki Narodowej.

„Wspólna Baza Artykułów z Gazet i Tygodników” tworzona jest przez dziewięć bibliotek publicznych, dwie biblioteki pedagogiczne i Zakład Katalogowania Dziedziny. W bazie rejestruje się zawartość sześciu dzienników i 14 tygodników. W ZKD codziennie katalogowaniu podlegają artykuły z „Gazety Wyborczej” oraz wiązane są ze strefą instytucji rekordy utworzone przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Witolda Gombrowicza w Kielcach oraz

Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy – Bibliotekę Główną Województwa Mazowieckiego. Ponadto do rekordów bibliograficznych tworzonych przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Cypriana Kamila Norwida w Zielonej Górze i Wojewódzką Bibliotekę Publiczną – Książnicę Kopernikańską w Toruniu tworzone są deskryptory wzorcowe. W 2023 roku do bazy wprowadzono 27 462 rekordy (32 894 w 2022 r.), z czego 7984 rekordy skatalogowano w ZKD (9995 w 2022 r.), a 19 478 utworzyły biblioteki współpracujące (22 899 w 2022 r.). Wszystkie opisy skatalogowanych artykułów z gazet i tygodników dostępne są w połączonych katalogach.

Zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek umożliwia również dostęp m.in. do: „Bibliografii Dokumentów Elektronicznych”, „Bibliografii polskiej 1901-1939” i bibliografii „Polonica zagraniczne”. Natomiast w formie baz danych lub plików PDF na stronie internetowej Biblioteki Narodowej dostępne są m.in.: „Bibliografia Wydawnictw Ciągłych”, „Bibliografia Wydawnictw Ciągłych, Nowych, Zawieszonych i Zmieniających Tytuł”, „Bibliografia niezależnych wydawnictw ciągłych z lat 1976-1990”, „Bibliografia podziemnych druków zwartych z lat 1976-1989” i „Polska Bibliografia Bibliologiczna”.

**LICZBA REKORDÓW „URZĘDOWEGO WYKAZU DRUKÓW”
OPRACOWANYCH W LATACH 2019-2023**

ROK	LICZBA OPRACOWANYCH REKORDÓW
2019	38 406
2020	42 406
2021	41 507
2022	44 307
2023	41 416

FUNKCJE CENTRALNE

Biblioteka Narodowa jako centralna biblioteka państwa pełni wiele funkcji o znaczeniu ogólnopolskim. Jest centralną biblioteką dziedzinową w zakresie bibliotekoznawstwa i nauki o książce, informacji naukowej i archiwistyki, prowadzi katalogi centralne, odpowiada za statystykę wydawnictw i statystykę bibliotek publicznych, a także pełni ważną rolę w normalizacji bibliograficznej w skali kraju. Narodowa Książnica prowadzi także działalność szkoleniową w zakresie doskonalenia zawodowego bibliotekarzy, oferując różnorodne kursy, warsztaty specjalistyczne, seminaria i konsultacje z katalogowania, profilaktyki konserwatorskiej, prawa autorskiego i innych aspektów bibliotekarstwa.

OBSEUGA ZNORMALIZOWANYCH NUMERÓW WYDAWNICTW

Biblioteka Narodowa jest odpowiedzialna za przydzielanie pul numerów identyfikacyjnych wydawcom książek (ISBN), czasopism (ISSN), wydawcom druków muzycznych (ISMN) oraz za przekazywanie danych do właściwych organizacji międzynarodowych.

W 2023 roku nadawanie numerów ISBN odbywało się przede wszystkim za pośrednictwem serwisu e-ISBN, do którego wydawcy rejestrowali się samodzielnie (istnieje także możliwość rejestracji połączonej ze szkoleniem), dzięki czemu skrócony został czas poświęcany na występowanie o kolejne pule numerów ISBN i przekazywanie informacji o numerach wykorzystanych. Funkcjonalności serwisu umożliwiają także zarządzanie produkcją wydawniczą. Jest to pierwsza w Polsce, działająca już od 2014 roku e-usługa publiczna skierowana do branży wydawniczej. Na dzień 31 grudnia 2023 roku w serwisie e-ISBN odnotowano 31 240 wydawców.

W 2023 roku przydzielono wydawcom 4194 pule numerów ISBN (3611 w 2022 r.), w tym 3003 dla nowych wydawców (2632 w 2022 r.) i 1191 kontynuacji (979 w 2022 r.). W serwisie e-ISBN w 2023 roku wydawcy zarejestrowali ogółem 78 599 tytułów książek (80 167 w 2022 r.) i automatycznie pobrali 781 pul numerów (741 w 2022 r.). Swoje dane zaktualizowało 1185 wydawców (970 w 2022 r.), a 20 poinformowało o zawieszeniu działalności (34 w 2022 r.).

Przydzielono wydawcom 16 pul numerów ISMN (17 w 2022 r.), w tym 15 pul dla nowych wydawców (15 w 2022 r.) i 1 pulę dla wydawców kontynuujących (2 w 2022 r.), z czego 7 pul na 100 numerów ISMN (5 w 2022 r.) i 7 pul na 10 numerów

ISMN (10 w 2022 r.). W dniu 31 grudnia 2023 roku w bazie zarejestrowanych było 282 wydawców (273 w dniu 31 grudnia 2022 r.).

W 2023 roku nadano numery ISSN 428 tytułom czasopism (508 w 2022 r.), w tym dokonano 114 rezerwacji przed wydaniem pierwszego numeru (160 w 2022 r.). Ponadto 80 numerów rezerwacji z lat poprzednich zamieniono na numery stałe (94 w 2022 r.).

PRACE NORMALIZACYJNE

Na mocy umowy z Polskim Komitetem Normalizacyjnym Biblioteka Narodowa w 2023 r. kontynuowała prowadzenie Sekretariatu Komitetu Technicznego nr 242 do spraw Informacji i Dokumentacji.

STATYSTYKA WYDAWNICZA

Do zadań Biblioteki Narodowej należy przygotowanie urzędowej statystyki polskiej produkcji wydawniczej, tworzonej na podstawie danych o publikacjach zarejestrowanych w bieżącej bibliografii narodowej. Od 1955 roku Narodowa Książnica realizuje to zadanie w formie rocznika „Ruch Wydawniczy w Liczbach”, który od 2011 roku ukazuje się także w postaci publikacji elektronicznej dostępnej na stronie internetowej Biblioteki Narodowej.

W 2023 roku został opublikowany 75 rocznik „Ruchu Wydawniczego w Liczbach”, przedstawiający dane dotyczące produkcji wydawniczej w 2022 roku i 76 rocznik „Ruchu Wydawniczego w Liczbach”, prezentujący dane dotyczące periodyków, które ukazały się w 2022 roku.

Dane przekazywane były także do Urzędu Statystycznego Miasta Stołecznego Warszawy oraz Głównego Urzędu Statystycznego, który uwzględnił je w „Małym Roczniku Statystycznym Polski”, „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej” oraz roczniku „Kultura”.

KATALOGI CENTRALNE

Dzięki Połączonym Katalogom Biblioteka Narodowa posiada największe w Polsce bazy danych o czasopismach polskich i zagranicznych oraz książkach zagranicznych znajdujących się w bibliotekach polskich. Narodowa Książnica prowadzi także katalogi kartkowe: Centralny Katalog Starych Druków, Centralny Katalog Rękopisów Muzycznych (w Polsce) do pierwszej połowy XIX wieku oraz katalog książek i czasopism zagranicznych, a także czasopism polskich w bibliotekach polskich. Kartoteki liczą ok. 7 mln kart.

DOSKONALENIE ZAWODOWE I SZKOLENIA BIBLIOTEKARZY

Prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie przygotowywania kadr dla ogólnopolskiej sieci bibliotecznej znajduje się wśród statutowych obowiązków Biblioteki Narodowej. W 2023 roku w szkoleniach zorganizowanych przez Zakład Edukacji Bibliotekarskiej i Instytut Bibliograficzny (zob. rozdział 2 *Katalogowanie zbiorów*) wzięło udział prawie 2000 bibliotekarek i bibliotekarzy z całej Polski.

Zakład Edukacji Bibliotekarskiej (ZEB) został utworzony w 2007 roku jako komórka organizacyjna Biblioteki Narodowej w związku z likwidacją Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej w Warszawie. Ogólnopolski zakres działalności ZEB obligeuje go do zapewnienia jakości kształcenia i doskonalenia w dwóch obszarach działania: wspieranie działań kadry kierowniczej bibliotek i zatrudnionych w niej pracowników oraz diagnozowanie i określanie potrzeb w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy i pracowników informacji związanych z obiegiem książki i dokumentów. Oferowane są różnorodne kursy, warsztaty specjalistyczne i problemowe, w szczególności z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, obsługi komputerowych baz danych, informatycznych systemów bibliotecznych. Zajęcia prowadzą pracownicy Narodowej

Książnicy, będący wieloletnimi praktykami w zakresie katalogowania, konserwacji, udostępniania i innych zadań bibliotekarskich.

W 2023 roku oferta szkoleniowa przygotowana przez ZEB obejmowała 73 szkolenia (11 w 2022 r.). Skorzystało z niej prawie 600 bibliotekarek i bibliotekarzy z całej Polski, czyli sześciokrotnie więcej niż w roku 2022. Szkolenia dotyczyły m.in.: profilaktyki konserwatorskiej zbiorów bibliotecznych, katalogowania różnych typów i rodzajów publikacji z wykorzystaniem Deskryptorów BN, identyfikacji i ochrony obiektów oraz kolekcji bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych wykonanych technikami fotograficznymi, współczesnej literatury dla dzieci i młodzieży, projektowania działań resocjalizacyjnych poprzez działalność kulturalno-oświatową i czytelnictwo, obsługi programu Excel, obsługi repozytorium cyfrowego BN i polona.pl oraz ochrony zabytków piśmienniczych.

Ponadto kontynuowane były (rozpoczęte w dniu 17 maja 2022 r.) darmowe kursy języka polskiego dla obywateli ukraińskich. W 2023 roku wzięły w nich udział 393 osoby. Dodatkowo szkolenia z digitalizacji zorganizowane zostały przez Centrum Kompetencji – zob. rozdział 4 *Digitalizacja i udostępnianie zbiorów*. Ponadto w ramach dołączania kolejnych bibliotek do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek prowadzone były szkolenia z przepisów katalogowania, zastosowania DBN-ów i obsługi systemu Alma – zob. rozdział 10 *Zadania zlecone*.

Pracownicy Narodowej Książnicy swoją wiedzą i doświadczeniem dzieli się również ze studentami kierunków bibliotekarskich. W 2023 roku dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski, zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej Dominik Cieszkowski oraz Kacper Trzaska, a także kierownik Zakładu Udostępniania Zbiorów dr Maciej Szablewski prowadzili zajęcia na kierunku bibliotekarstwo na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Dr Grażyna Lewandowicz-Nosal prowadziła wykłady z przedmiotu „Biblioteki publiczne dla dzieci i młodzieży” na studiach podyplomowych w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Warszawskiego.

ZASÓB WYMIENNY

Na zbiory Zakładu Zasobu Wymiennego składają się egzemplarze będące dubletami w stosunku do zbiorów głównych Biblioteki Narodowej oraz publikacje wykraczające poza przyjęty w Narodowej Książnicy zakres gromadzenia. Zakład prowadzi współpracę z bibliotekami polskimi, instytucjami kultury, placówkami szkolnymi i wychowawczymi oraz innymi instytucjami non-profit w celu przekazania tym placówkom publikacji, które nie zostały włączone do zbiorów Narodowej Książnicy.

W 2023 roku zostało przekazanych 34 instytucjom (50 instytucji w 2022 r.) 26 053 wol./j. materiałów bibliotecznych (25 871 wol./j. w 2021 r.). Zakład pozyskał 14 nowych użytkowników (25 w 2022 r.). Z komórek wewnętrznych Biblioteki Narodowej przyjęto 34 852 wol./j. dubletów i druków zbędnych (26 038 wol./j. w 2022 r.).

WSPÓŁPRACA

Z

BIBLIOTEKAMI KRAJOWYMI

Biblioteka Narodowa od czasu pandemii prowadzi internetową poradnię dla bibliotekarzy. Pytania dotyczące działalności bibliotek przesyłane są na adres: poradnia@bn.org.pl. Ponadto na stronie głównej Narodowej Książnicy w serwisie „Poradnia Biblioteki Narodowej” dostępne są materiały i wyjaśnienia dotyczące najczęściej pojawiających się wątpliwości np. w sprawach: formularza K-03, prawa autorskiego, zakupu nowości wydawniczych. Do subskrybentów rozsyłany jest również newsletter „Poradnik i Biuletyn BN dla bibliotekarzy”.

W dniu 29 września odbyło się wspólne posiedzenie składów Dyrekcji Biblioteki Narodowej i Biblioteki Jagiellońskiej.

Dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski pozostawał w kontakcie z przewodniczącymi stowarzyszeń bibliotekarskich i konferencji dyrektorów bibliotek różnych typów

oraz przewodniczył pracom Krajowej Rady Bibliotecznej oraz Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego.

Dominik Cieszkowski, zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej w dniu 12 maja wziął udział w odbywającej się na Zamku Królewskim w Warszawie uroczystości z okazji 100. rocznicy powołania Instytutu Józefa Piłsudskiego, a 2 października - w uroczystej inauguracji roku akademickiego na Politechnice Wrocławskiej.

Kacper Trzaska, zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej odbył ponad 450 spotkań z pracownikami bibliotek wdrażanych do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek.

DIGITALIZACJA I UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

Biblioteka Narodowa jest największą w Polsce biblioteką publiczną udostępniającą zbiory prezencyjnie w czytelnich i w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych. W nowoczesnych i funkcjonalnych przestrzeniach udostępnia ponad 10 mln woluminów ze swoich magazynów oraz prawie 4 miliony obiektów cyfrowych z polona.pl.

Do dyspozycji czytelników są mieszczące się w gmachu głównym Biblioteki Narodowej czytelnie: Górna, Dolna, Załuskich, Zasobu Wieczystego, Prasy, Nowości, Encyklopedii i Słowników, Kartograficzna, Muzyczna oraz Nagrań Dźwiękowych i Audiowizualnych. Dodatkowo Narodowa Książnica sprawuje pieczę nad czytelnią specjalną Biblioteki Donacji Pisarzy Polskich w Domu Literatury w Warszawie.

CZYTELNIE BIBLIOTEKI NARODOWEJ

W styczniu 2022 roku zakończyły się rozpoczęte 27 sierpnia 2018 roku prace modernizacyjne w czytelnich Biblioteki Narodowej, w wyniku których została zamknięta większość budynku A. W środę 20 stycznia 2022 roku odbyła się uroczystość z okazji 275. rocznicy otwarcia Biblioteki Narodowej oraz inauguracja nowych czytelni, w której udział wzięli przedstawiciele władz RP, dyrektorzy bibliotek, instytucji kultury i nauki oraz pracownicy Narodowej Książnicy. Nowe czytelnie zostały udostępnione czytelnikom 24 lutego, w 94. rocznicę

ustanowienia Biblioteki Narodowej po I wojnie światowej przez Ignacego Mościckiego.

Po modernizacji czytelnie Biblioteki Narodowej są trzykrotnie większe. Liczba zbiorów w księgozbiorach podręcznych z wolnym dostępem dla czytelników zwiększa się czterokrotnie. W nowych wnętrzach czytelni Biblioteki Narodowej zastosowano szlachetne materiały. Miedź na sufitach, stal, drewno i kamień uatrakcyjniły wizualnie pomieszczenia,

które nie straciły przy tym swojego modernistycznego charakteru. Zaprojektowano przestrzeń bez barier architektonicznych, aby każdy mógł z niej swobodnie korzystać. Całości dopełniają cztery wewnętrzne ogrody, każdy o odmiennej stylistyce, ze specjalnie dobraną roślinnością zmieniającą się wraz z porami roku.

Czytelnie cieszą się uznaniem nie tylko użytkownicy, których sukcesywnie przybywa, ale także architektów, czego wyrazem są prestiżowe nagrody i wyróżnienia. W 2023 roku czytelnice Biblioteki Narodowej zostały uhonorowane:

1. Nagrodą Grand Prix w konkursie architektonicznym Prezydenta m.st. Warszawy.
2. Nagrodą główną w kategorii Nowe Życie Budynków w konkursie architektonicznym Prezydenta m.st. Warszawy.
3. Nagrodą za stworzenie obiektu bez barier architektonicznych, zapewniającego dostępność dla wszystkich w konkursie architektonicznym Prezydenta m.st. Warszawy.
4. Nagrodą Roku SARP w kategorii architektura wnętrz. Nagroda przyznawana jest przez Stowarzyszenie Architektów Polskich.

Od lewej: Rafał Trzaskowski prezydent m.st. Warszawy, Dominik Koroś i Tomasz Konior autorzy nagrodzonego projektu i dr Tomasz Makowski dyrektor Biblioteki Narodowej

5. Property Design Awards w kategorii „Design – Wnętrza: Obiekty Publiczne”, w trakcie 4 Design Days w Katowicach, największego w tej części Europy wydarzenia rynku nieruchomości, architektury, wnętrza i wzornictwa.
6. Główną nagrodą w otwartym ogólnopolskim konkursie Modernizacja Roku i Budowa XXI wieku, organizowanym przez Stowarzyszenie Ochrony Narodowego Dziedzictwa Materialnego.
7. Nominacją do European Union Prize for Contemporary Architecture – Mies van der Rohe Awards, będącej najważniejszą nagrodą dla współczesnej architektury w Europie.
8. Udziałem w finale międzynarodowego konkursu architektonicznego Archello Awards 2023 w kategorii Budynek Biblioteki Roku, w którym znalazło się pięć bibliotek z całego świata.

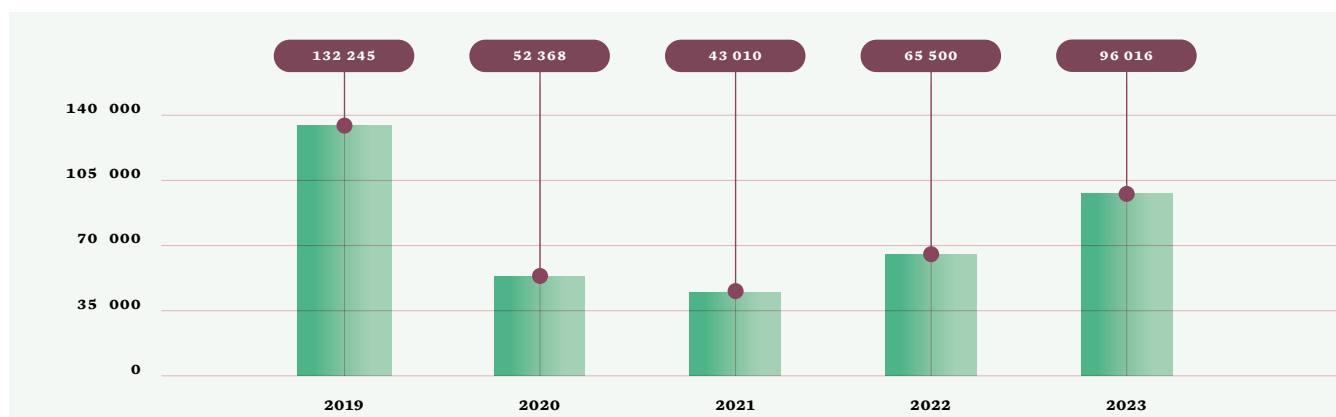
Od lewej: Michał Olszewski wiceprezydent m. st. Warszawy, dr Tomasz Makowski dyrektor Biblioteki Narodowej oraz Tomasz Konior i Dominik Koroś autorzy nagrodzonego projektu.

UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

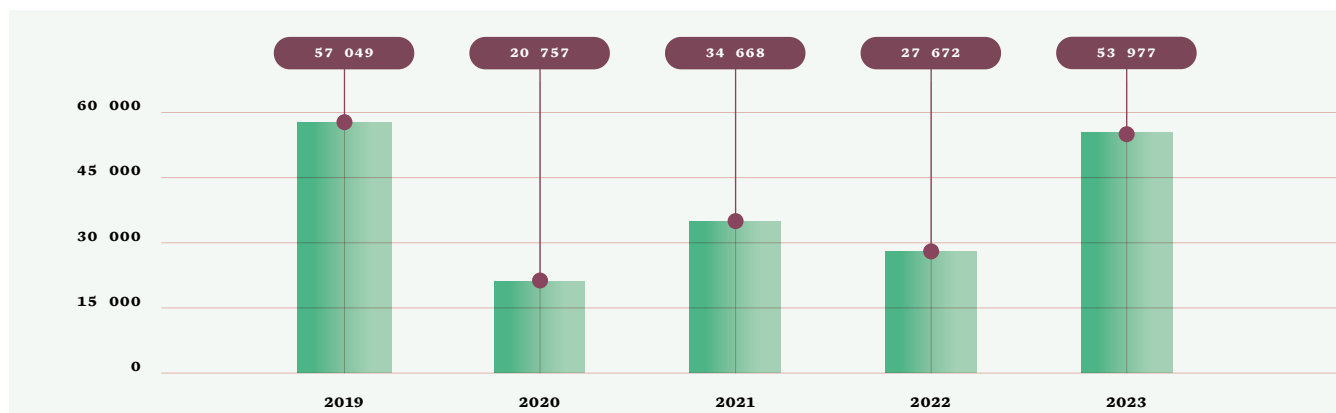
W 2023 roku czytelnice Biblioteki Narodowej odwiedziło 53 977 czytelników (27 672 w 2022 r.²), którym udostępniono 96 016 jednostek materiałów bibliotecznych (65 500 w 2022 r.), w tym:

- 63 361 woluminy książek (43 330 w 2022 r.),
- 17 953 woluminów czasopism (11 612 w 2022 r.),
- 1402 rękopisy (1556 w 2022 r.),
- 2004 starodruki (96 w 2022 r.),
- 5833 druków ulotnych (3013 w 2022 r.),
- 327 j. nagrań dźwiękowych i audiowizualnych (173 w 2022 r.),

LICZBA UDOSTĘPNIONYCH WOLUMINÓW W LATACH 2019-2023

LICZBA CZYTELNIKÓW W LATACH 2019-2023

2 W Sprawozdaniu Biblioteki Narodowej za rok 2022 zastosowano inną metodologię liczenia czytelników, dlatego podane zostały inne dane.

- 471 j. materiałów ikonograficznych (502 w 2022 r.),
- 554 druków i rękopisów muzycznych (499 w 2022 r.),
- 597 map i atlasów (780 w 2022 r.),
- 3077 szpul mikrofilmów (3178 w 2022 r.),
- 437 teczek wycinków prasowych (391 w 2022 r.).

Zmniejszenie liczby czytelników i udostępnianych egzemplarzy w latach poprzednich wynikało kolejno z masowej digitalizacji i udostępnienia prawie 4 mln egzemplarzy na polona.pl, co znacznie zmniejszyło konieczność zamówień

fizycznych egzemplarzy do czytelni, zamknięcia dotychczasowych czytelni i udostępniania w czytelni tymczasowej, choć bez nawet jednego dnia przerwy z powodu remontu, a przede wszystkim ograniczeń związanych z pandemią Covid-19. Tym bardziej cieszy widoczny dwukrotny wzrost czytelników w ostatnim roku. Po modernizacji czytelni Biblioteki Narodowej są wygodnym i popularnym miejscem z dobrą usługą biblioteczną.

- Obecnie główną czytelnią Narodowej Książnicy, powszechnie dostępną 24 godziny na dobę są polona.pl i Academica. W 2023 roku skorzystał z nich ponad milion użytkowników i wypożyczyło prawie 225 000 publikacji.

INFORMACJA CZYTELNICZA

Biblioteka Narodowa obsługuje czytelników indywidualnych i instytucjonalnych, krajowych i zagranicznych. Mailowo, telefonicznie i ustnie w punkcie informacyjnym w czytelniach Biblioteki Narodowej udzielane są informacje biblioteczne i katalogowe, w tym także dotyczące działalności, historii i zbiorów Narodowej Książnicy. Na prośbę czytelników wykonywane są kwerendy w zbiorach Biblioteki Narodowej, obejmujące m.in.: wskazywanie źródeł, uzupełnianie danych bibliograficznych, pomoc w sporządzaniu zestawień bibliograficznych.

W 2023 roku udzielono 22 173 informacji (23 795 w 2022 r.), wpłynęło 1027 kwerend krajowych i 145 kwerend zagranicznych (1046 kwerend krajowych i 157 kwerend zagranicznych w 2022 r.) i zarejestrowano 7616 czytelników (4745 w 2021 r.). Warto zwrócić uwagę na prawie dwukrotny wzrost nowych czytelników.

Prowadzony i stale udoskonalany jest warsztat informacyjny w postaci księgozbioru podręcznego, który na dzień 31 grudnia 2023 roku liczył 53 499 tytułów (37 578 na dzień 31 grudnia 2022 r.).

KSIĘGOZBIORY OPRACOWANYCH W LATACH 2019–2023

	LICZBA TYTUŁÓW KSIĄŻEK I CZASOPISM
CZYTELNIĄ GÓRNA	20 509
CZYTELNIĄ DOLNA	9 040
CZYTELNIĄ ZASOBU WIECZYSTEGO	8 138
CZYTELNIĄ ENCYKLOPEDI I SŁOWNIKÓW	2 822
CZYTELNIĄ ZAŁUSKICH	12 990
ŁĄCZNIE	53 499

BIBLIOTEKA DONACJI PISARZY POLSKICH W DOMU LITERATURY

Biblioteka Donacji Pisarzy Polskich w Domu Literatury została włączona w strukturę Narodowej Książnicy z dniem 1 września 2006 roku. Oferta Biblioteki skierowana jest dla środowiska literackiego.

W 2023 roku z czytelni Biblioteki skorzystało 1036 czytelników (930 czytelników w 2022 r.), co stanowi wzrost o 11% w stosunku do roku ubiegłego. Użytkownikom udostępniono

na miejscu 1182 książki (826 w 2022 r.), 1111 wol. czasopism (1096 w 2022 r.) oraz 174 fotografie (160 w 2022 r.) i 437 teczek z wycinkami (391 w 2022 r.). Czytelnicy uprawnieni do wypożyczenia materiałów ze zbiorów Biblioteki zwrócili 465 książek (360 w 2022 r.) oraz wypożyczyli 459 książek (364 w 2022 r.). W 2023 roku pracownicy Biblioteki Donacji Pisarzy Polskich udzielili 5576 informacji telefonicznych, bezpośrednich i mailowych (4088 w 2022 r.).

STRONA INTERNETOWA BIBLIOTEKI NARODOWEJ (WWW.BN.ORG.PL)

Ważną rolę komunikacji z czytelnikami, wydawcami i bibliotekarzami pełni strona internetowa Biblioteki Narodowej. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się publikowane na niej rekomendacje Narodowej Książnicy dotyczące działalności bibliotek w czasie epidemii i Poradnia dla bibliotekarzy. Za pośrednictwem portalu rozpowszechniane są w formie elektronicznej publikacje Biblioteki Narodowej, m.in.: „Rocznik Biblioteki Narodowej”, „Polish Libraries”, bibliografie narodowe, np. „Urzędowy Wykaz Druków Wydanych w Rzeczypospolitej Polskiej. Przewodnik Bibliograficzny” i specjalne, np. „Polska Bibliografia Bibliologiczna”, raporty, np. *Stan czytelnictwa w Polsce*, *Stan bibliotek w Polsce*, których uzupełnieniem są liczne serwisy poświęcone m.in. Deskryptorem Biblioteki Narodowej i przepisom katalogowania, ISBN, ISSN, ISMN, Krajowej Radzie Bibliotecznej, Narodowemu Programowi Rozwoju Czytelnictwa, ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej i innym zagadnieniom bibliotekarskim, wydawniczym i związanym z działalnością Narodowej Książnicy.

W 2021 roku uruchomiono nową wersję strony internetowej Biblioteki Narodowej. Wprowadzono zmiany wizualne,

ulepszono interfejs i wyekspozowano wyszukiwarkę PRIMO. Ponadto udoskonalono wersję angielską serwisu i uruchomiono wersję mobilną. Zmiany zostały bardzo dobrze ocenione przez użytkowników.

W 2023 roku strona internetowa Biblioteki Narodowej zanotowała 479 474 użytkowników (466 462 w 2022 r.), w tym 462 826 nowych użytkowników (450 869 w 2022 r.) oraz 1 009 578 sesji (1 002 642 w 2022 r.) i 2 131 614 odsłon (2 090 666 w 2022 r.). Dane wykazują więc nieznaczny trend wzrostowy w stosunku do 2022 roku. Statystyki witryny Biblioteki Narodowej za 2021 rok są bardzo nietypowe ze względu na okres pandemii i czasowych ograniczeń oraz częściowej pracy zdanej oraz stałego monitorowania przez biblioteki i inne instytucje w Polsce komunikatów BN zawierających rekomendacje. Statystyka ta pokazuje, jaką poważną pozycję wiarygodnego źródła informacji zbudowała BN, jak ważną rolę odgrywa w czasach społecznego kryzysu, jakim była pandemia.

Pod koniec 2023 roku liczba fanów obserwujących na Facebooku profil Biblioteki Narodowej przekroczyła 31 600 osób, a profil Polony – 50 350 osób.

**STATYSTYKI STRONY INTERNETOWEJ BIBLIOTEKI NARODOWEJ
W LATACH 2021-2023**

	2023	2022	2021
UŻYTKOWNICY OGÓŁEM	479 474	466 462	720 663
NOWI UŻYTKOWNICY	462 826	450 869	710 032
SESJE	1 009 578	1 002 642	1 494 687
ODSŁONY	2 131 614	2 131 614	2 951 707

WYPOŻYCZENIA MIĘDZYBIBLIOTECZNE

Biblioteka Narodowa udostępniania swoje zbiory innym bibliotekom krajowym i zagranicznym, starając się zachować kompromis między koniecznością zaspokojenia oczekiwań czytelniczych wyrażonych w nadesłanych przez inne biblioteki zamówieniach, a obowiązkiem ochrony i wieczystego przechowywania posiadanego księgozbioru.

W 2023 r. wpłynęły łącznie 943 zamówienia (1346 w 2022 r.) z czego 661 pochodziło z bibliotek krajowych (876 w 2022 r.), a 282 z bibliotek zagranicznych (328 w 2022 r.). Z 524 zamówień krajowych zrealizowano, w tym 427 w formie elektronicznej za pośrednictwem Akademiki i 97 wypożyczając mikrofilmy (96 szpul mikrofilmowych, z których 8 zawierało czasopisma, 75 rękopisy, 3 starodruki, 2 książki i 8 innych

rodzajów zbiorów). Książek w formie tradycyjnej nie wypożyczono.

Z zamówień zagranicznych najczęściej zrealizowano dla bibliotek ze Stanów Zjednoczonych (83), Niemiec (25), Włoch (24), Czech (19) i Kanady (15).

W ramach wypożyczeń międzybibliotecznych Biblioteka Narodowa sprowadzała również materiały biblioteczne z innych bibliotek na zamówienie użytkowników indywidualnych i instytucjonalnych oraz pracowników do celów służbowych. W okresie sprawozdawczym złożono zamówienia w 512 bibliotekach krajowych i zagranicznych (323 w 2022 r.), z czego 403 zostały zrealizowane (200 w 2022 r.).

WYPOŻYCZALNIA CYFROWA ACADEMICA

Dzięki systematycznej digitalizacji duża część publikacji poszukiwanych przez czytelników jest dostępna w funkcjonującej od grudnia 2014 roku cyfrowej wypożyczalni Academia. To nowatorskie narzędzie zapewnia badaczom szybki dostęp do 3 998 660 zdigitalizowanych książek i artykułów

z czasopism obejmujących wszystkie dziedziny nauki, w tym 1 781 607 publikacji chronionych prawem autorskim.

W 2023 roku udostępniono 224 059 publikacji za pośrednictwem Akademiki (337 230 w 2022 r.).

Udostępnianie odbywa się zgodnie z zapisami ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, dlatego wypożyczalnia Academica umożliwia korzystanie z publikacji tylko jednemu użytkownikowi w tym samym czasie, podobnie jak ma to miejsce w przypadku międzybibliotecznych wypożyczeń publikacji papierowych, w których książka wypożyczona przez jedną z bibliotek nie jest dostępna dla wszystkich pozostałych. Aby ułatwić użytkownikom korzystanie ze szczególnie popularnych tekstów naukowych, wprowadzono system rezerwacji. Publikacje podlegają ograniczeniom kopiowania lub drukowania ich fragmentów.

Do Biblioteki Narodowej wpływały systematycznie zapytania bibliotek zainteresowanych przystąpieniem do Academiki. Zgłaszały się zarówno biblioteki, które współpracowały już z Biblioteką Narodową w ramach wypożyczenia tradycyjnego,

w tym duże biblioteki uniwersyteckie i naukowe, jak i małe biblioteki publiczne, które do tej pory nie miały dostępu do zbiorów Narodowej Książnicy oraz biblioteki uczelni prywatnych.

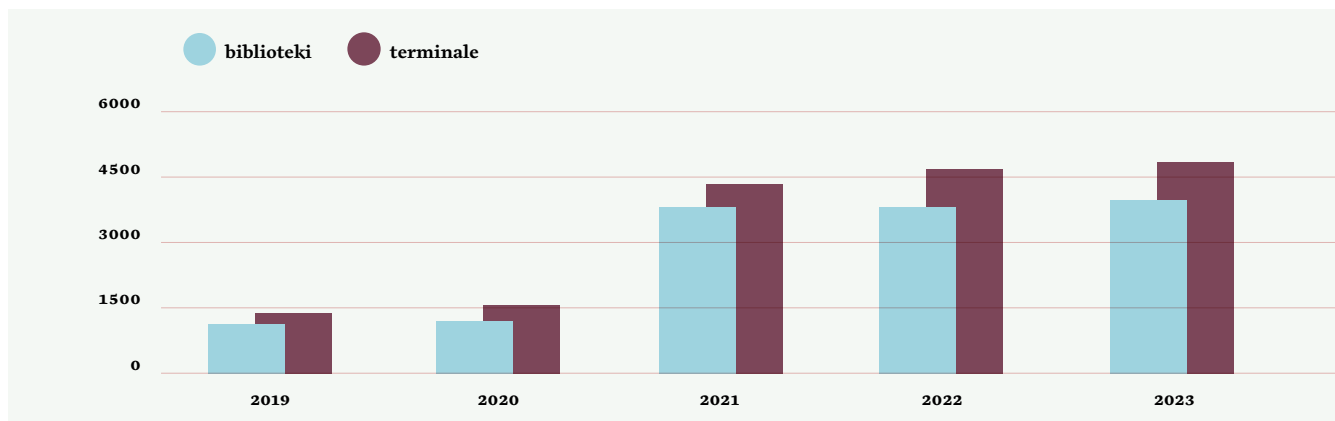
W 2021 roku zanotowano znaczny wzrost bibliotek przystępujących do Academiki – zarejestrowano 2444 biblioteki i zautoryzowano 2734 nowych terminali. W roku 2022 kontynuowano dołączanie bibliotek, ale ze względu na konieczności kompleksowej aktualizacji systemu robiono to w mniejszym zakresie – zarejestrowano 104 nowe biblioteki oraz utworzono 283 nowych terminali. W 2023 roku zarejestrowano 82 nowe biblioteki oraz utworzono 215 nowych terminali. Na dzień 31 grudnia 2023 roku w Academice zarejestrowanych było 3882 biblioteki, w których autoryzowano 4823 terminale.

WYKORZYSTANIE WYPOŻYCZALNI ACADEMICA W LATACH 2019–2023

	PRZECZYTANE PUBLIKACJE	ODSŁONY	UŻYTKOWNICY
2019	124 051	1 033 290	67 168
2020	188 392	1 190 063	137 699
2021	248 931	1 638 618	175 239
2022	337 230	2 159 639	268 740
2023	224 059	1 596 432	164 365

LICZBA BIBLIOTEK I TERMINALI WYPOŻYCZALNI ACADEMICA W LATACH 2019–2023

	LICZBA BIBLIOTEK	LICZBA TERMINALI
2019	1089	1325
2020	1252	1591
2021	3696	4325
2022	3800	4608
2023	3882	4823

WYPOŻYCZENIA NA WYSTAWY

W 2023 roku do Biblioteki Narodowej wpłynęło 28 pism z prośbami o wypożyczenie materiałów na wystawy krajowe (28 w 2022 r.) i jedno pismo w sprawie wystaw zagranicznych (dwa w 2022 r.). Wypożyczono 148 obiektów (181 w 2022 r.) na 23 wystawy krajowe i 3 wystawy BN (18 w 2022 r.), których organizatorami były m.in.: Zamek Królewski na Wawelu, Muzeum Narodowe we Wrocławiu,

Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Muzeum Zamkowe w Malborku, Muzeum Warszawy, Żydowski Instytut Historyczny im. E. Ringelbluma, Muzeum Narodowe w Warszawie. Z wystaw powróciło 190 obiektów (102 w 2022 r.). Wszystkie obiekty zwrócone z wystaw przeszły pomyślnie przegląd konserwatorski – ich stan nie budził zastrzeżeń.

DIGITALIZACJA ZBIORÓW

Digitalizacja zbiorów jest jednym z głównych priorytetów działania Biblioteki Narodowej. Narodowa Książnica posiada największą w Polsce i jedną z największych w Europie pracownię digitalizacyjną składającą się z ponad 30 urządzeń digitalizacyjnych. Z roku na rok wzrasta liczba obiektów przenoszonych do postaci cyfrowej dzięki nowoczesnym technologiom. Digitalizacja pozwala na powszechne i zdalne (co stało się szczególnie ważne w dobie pandemii) udostępnienie zbiorów bez narażania oryginałów na zniszczenia podczas czytania.

W 2023 roku zdigitalizowano 64 855 obiektów (65 381 w 2022 r.), w tym m.in.: Francisco Vázquez *L'histoire de Primaleon de Grèce* z 1572 roku, *Znaczniejsze ubiory starożytne polskie za Jagiełły* Karola Raczyńskiego z 1838 roku oraz Archiwum Czesława Miłosza, czasopisma naukowe i zwarte publikacje naukowe, czasopisma przed procesem odkwaszania, księgozbiór podręczny Czyteliń. Wykonano i przekazano do Repozytorium Cyfrowego Biblioteki Narodowej w celu długotrwałego przechowywania 5 332 790 skanów (10 325 091 w 2022 r.).

Na polona.pl udostępniane są w postaci cyfrowej zabytki piśmiennictwa polskiego, najważniejsze wydania tekstów literackich i naukowych, dokumenty historyczne, czasopiśma i książki, druki ulotne, rysunki, grafiki, fotografie, druki i rękopisy muzyczne oraz mapy pochodzące ze zbiorów Narodowej Książnicy i innych instytucji. Strona główna serwisu w połączeniu z profilem polona.pl na portalach społecznościowych oraz blogiem (blog.polona.pl) to główne narzędzia promocji kolekcji cyfrowej Biblioteki Narodowej.

Od 1 grudnia dostępna jest aplikacja mPolona na urządzenia z systemami iOS i Android. Aplikacja umożliwia przeszukiwanie, przeglądanie i udostępnianie prawie 4 000 000 zdigitalizowanych zbiorów Narodowej Książnicy oraz zasobów ponad 30 instytucji współtworzących polona.pl.

W 2023 roku na polona.pl udostępniono 50 572 obiekty ze zbiorów Biblioteki Narodowej, dzięki czemu w serwisie na dzień 31 grudnia 2023 roku znajdowało się 3 778 585 obiektów z zbiorów Narodowej Książnicy. Dodatkowo, dzięki zakończonemu projektowi Polona dla Bibliotek, w polona.pl liczne obiekty publikuje ponad 30 instytucji zewnętrznych.

Udostępnianym zbiorom cyfrowym towarzyszą teksty publikowane na blog.polona.pl. W 2023 roku na blogu ukazało się 59 artykułów (66 w 2022 r.). Na Facebooku stronę polona.pl obserwuje prawie 50 000 fanów, co czyni ją najpopularniejszą stroną dotyczącą bibliotekarstwa w polskich portalach społecznościowych. Promocja zbiorów Biblioteki Narodowej

była prowadzona także za pomocą Instagrama – na dzień 31 grudnia 2023 roku profil obserwowano ponad 8000 użytkowników oraz platformy X – liczba obserwujących na dzień 31 grudnia 2022 roku wynosiła ponad 2800.

Restrykcje wprowadzone w czasie pandemii i związane z nimi przejście w tryb zdalnej pracy i zdalnego nauczania spowodowały, że strona polona.pl zyskała nowe znaczenie. Podczas gdy biblioteki w kraju były okresowo zamykane, czynny całą dobę serwis zapewniał nieodpłatny, szeroki dostęp do obiektów cyfrowych wysokiej jakości, z możliwością nieograniczonego ich wykorzystania przez wszystkich w dowolnym celu, również komercyjnym. W latach pandemii polona.pl zyskała bardzo wielu użytkowników – w 2021 roku zanotowano wzrost o 3,32% w porównaniu do roku 2020 i o 56,55% w porównaniu do 2019 roku – którzy nie tylko z nią pozostali w czasie powrotu do normalności, ale także zaczęli ją eksplorować z coraz większym zaangażowaniem – liczba stron przeglądanych w czasie jednej sesji w 2022 roku wynosiła 14,27.

W roku 2023 odnotowano niewielki spadek liczby użytkowników serwisu z 1 013 600 w 2022 roku do 1 008 350 oraz sesji z 2 207 788 w 2022 roku do 2 190 262, co może wynikać z faktu, że część czytelników nadal korzysta ze starszej wersji serwisu. Nowa polona.pl została uruchomiona 16 kwietnia. Poprzednia strona jest nadal aktywna, ale nie badana statystycznie. Znacząco wzrósł natomiast wskaźnik wyświetleń (dawniej odsłon), co z kolei jest wynikiem przebudowy serwisu i zmiany jego struktury.

	2023	2022
UŻYTKOWNICY OGÓŁEM	1 008 350	1 013 600
SESJE	2 190 262	2 207 788
ODSŁONY/WYŚWIETLENIA	59 327 632	31 510 410

PEŁNIENIE FUNKCJI CENTRUM KOMPETENCJI W ZAKRESIE DIGITALIZACJI MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO KULTURA +, PRIORYTET DIGITALIZACJA

Narodowa Książnica na mocy decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego od 2009 roku pełni funkcję polskiego Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych.

Osoby zaangażowane w prace Centrum Kompetencji zapewniają wsparcie techniczne beneficjentom programu Kultura Cyfrowa, którzy są zobowiązani do przekazania wytworzonych plików. Centrum Kompetencji wspomaga proces przekazywania, przetwarzania, opracowania, ewentualnej prezentacji i długoterminowego przechowywania obiektów cyfrowych w Repozytorium Cyfrowym Biblioteki Narodowej. W celu zabezpieczenia przestrzeni dyskowej oraz zwiększenia wydajności Repozytorium Cyfrowego Biblioteki Narodowej zakupiono dodatkowe dyski do serwerów.

W 2023 roku osoby zaangażowane w prace Centrum Kompetencji uczestniczyły w konferencjach naukowych w kraju i za granicą oraz odbywały wizyty studyjne w bibliotekach. Dodatkowo w serwisach społecznościowych Biblioteki Narodowej opublikowano dwanaście wpisów blogowych dotyczących digitalizacji oraz przetłumaczono na język ukraiński jedenaście technicznych wpisów blogowych.

W ramach dotacji Centrum Kompetencji zorganizowało cztery szkolenia dla instytucji digitalizujących zbiory: w Bibliotece Politechniki Wrocławskiej, Bibliotece Uniwersytetu Mikołaja Kopernika oraz dwa w formule on-line.

Opublikowano tłumaczenia z języka angielskiego dwóch publikacji: *Wytyczne techniczne dotyczące digitalizacji materiałów dziedzictwa kulturowego*, oprac. Thomas Riege, wydanie III oraz *ISBD. Międzynarodowy znormalizowany opis bibliograficzny*, oprac. Elena Escolano Rodríguez i in. oraz tłumaczenie na język ukraiński: *Диджиталізація літератури. Оновлення*. Publikacje są dostępne na polona.pl.

Ponadto osoby zaangażowane w prace Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji zbiorów bibliotecznych uczestniczyły w konferencjach naukowych w kraju i za granicą oraz odbywały wizyty studyjne w bibliotekach. W serwisach społecznościowych Biblioteki Narodowej opublikowano dwanaście wpisów blogowych dotyczących digitalizacji oraz przetłumaczono jedenaście technicznych wpisów blogowych na język ukraiński.

ZAANGAŻOWANIE PRACOWNIKÓW BIBLIOTEKI NARODOWEJ W PROJEKTY DIGITALIZACYJNE

Pracownicy Narodowej Książnicy poza działalnością Centrum Kompetencji angażowali się również w prace związane z digitalizacją zbiorów innych instytucji. Dominik Cieszkowski, zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej w dniu 7 marca uczestniczył w posiedzeniu grupy konsultacyjnej ds. wzmocnienia trwałości zbiorów społecznych, działającej w ramach Centrum Archiwistyki Społecznej. W dniach 18–19 października wziął udział w odbywającej się w Poznaniu konferencji kończącej projekt Dariah.lab – cyfrowa infrastruktura badawcza dla humanistyki i nauk o sztuce, a w dniu 26 października w symposium „Cyberbezpieczeństwo w ochronie dóbr kultury”, zorganizowanym we Wrocławiu przez Międzynarodowy Ośrodek Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu.

Ponadto w dniu 12 października dyrektor Cieszkowski przeprowadził, w ramach spotkania „Zasoby cyfrowe instytucji kultury w Polsce oraz możliwości ich wykorzystania” w Narodowym Instytucie Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, szkolenie „Polona i zasoby polskich bibliotek w Internecie” dla muzealników z Ukrainy. Piotr Anczewski zastępca kierownika Zakładu Zbiorów Cyfrowych przeprowadził szkolenia z zagadnień prawa autorskiego w procesach digitalizacji zasobów dla Polskiej Fundacji Kulturalnej i funkcjonariuszy Służby Więziennej. Ada Lewandowska kierowniczka Zakładu Zbiorów Cyfrowych prowadziła wizyty studyjne w Pracowni Reprografii i Digitalizacji dla uczestników konferencji „Blisko” oraz delegacji odwiedzających Bibliotekę Narodową.

DIGITALIZACJA ARCHIWUM INSTYTUTU LITERACKIEGO KULTURA W MAISONS-LAFFITTE

W latach 2009–2015 Biblioteka Narodowa zrealizowała projekt: Inwentarz Archiwum Instytutu Literackiego „Kultura”, którego celem było uporządkowanie i zapewnienie właściwych warunków przechowywania bezcennej spuścizny Instytutu Literackiego „Kultura” w Maisons-Laffitte, wpisanego na listę „Pamięci Świata” UNESCO. Zgodnie z założeniami projektu to unikatowe świadectwo historii Instytutu oraz życia polskiej emigracji politycznej w okresie powojennym zostało uporządkowane, zabezpieczone, skatalogowane i umieszczone w specjalnie zaadaptowanym budynku. Opracowany materiał to ponad 165 m.b. rękopisów i archiwaliów oraz 20 m.b. innych zbiorów.

Mając na uwadze wartość tego niezwykle cennego zbioru, Biblioteka Narodowa przygotowała nowy projekt pod nazwą: Digitalizacja Archiwum Instytutu Literackiego „Kultura”, mający na celu sporządzenie cyfrowej kopii dokumentów i fotografii zebranych w Archiwum Instytutu, wraz z włączeniem opisów (metadanych) dokumentów do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek Alma. Dzięki przeprowadzonej digitalizacji zbiory zostaną wiecześnie zabezpieczone, a cyfrowe kopie wraz z opisami będą umieszczone w Repozytorium Cyfrowym Biblioteki Narodowej. Digitalizacja Archiwum pozwoli na dostęp do tych niezwykle ciekawych i istotnych dla polskiej kultury dokumentów

szerokiemu gronu badaczy zainteresowanych tematem. Korzystanie z wersji cyfrowych będzie możliwe na podstawie umowy podpisanej ze Stowarzyszeniem Instytutu Literackiego „Kultura”.

W 2023 roku w realizację projektu zaangażowanych było sześcioro pracowników Narodowej Książnicy, którzy od 16 stycznia do 15 grudnia odbyli 20 wyjazdów do Maisons-Laffitte we Francji. Wykonano 280 000 skanów (250 000 w 2022 r.) oraz przygotowano do skanowania 500 teczek (500 w 2022 r.) z zakresu: Korespondencja Redakcji, Teki redakcyjne Kultura, Teki redakcyjne Biblioteka Kultury, Okruchy historii, Wiszące teczki. Przygotowania polegały na usunięciu zszywek i spinaczy, chronologicznym ułożeniu dokumentów i przeliczeniu ich zgodnie z założonymi kategoriami, foliacji kart oraz wprowadzeniu informacji do bazy danych. W uzasadnionych przypadkach dokonano reorganizacji układu kart w obrębie przygotowanych w poprzednim okresie teczek oraz wprowadzono korekty w bazie danych, a także w Repozytorium Cyfrowym Biblioteki Narodowej.

Ponadto w Repozytorium Cyfrowym BN utworzono kolejne skoroszyty, opublikowano nowe obiekty, skontrolowano obiekty wprowadzone w poprzednich okresach, wykonano eksporty plików z systemu Primo, sprawdzono poprawność duplikatów oraz w przypadku rozbieżności - wniesiono poprawki do metadanych. Wprowadzono także zmiany w mapowaniu obiektów z Archiwum Instytutu Literackiego Kultura (dodatkowe pole opisu bibliograficznego).

aden nić, nitka.

ag buk.

ajf gwizdać.

ajl piłować.

ajr ogień.

al upadać.

alĉ kos

ald f

alk

am

ar

ar

ar

ar

aru

ask

ast po

aŭk pas

ebr febra.

eĉ drożdże.

el futro, (zwierzęcia).

eliĉ szczęśliwy.

elt file.

end kupić, rozszerzyć

fin koniec.

fingr palec.

firm stały, mocny.

fiŝ ryba.

k strona.

hać.

lebiać

wać.

knać.

tać.

łynny

arkusz.

zakładać.

font źródło.

*for precz.

forges zapominać.

forô kuć

KONSERWACJA ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

Narodowa Książnica, gromadząc polski dorobek piśmienniczy, dokłada wszelkich starań, aby zapewnić zbiorom optymalne warunki przechowywania i ochrony. Nad procesem konserwacji i ochrony zbiorów pracują najlepsi specjaliści, stosując przy tym najnowsze osiągnięcia sztuki konserwatorskiej i nowoczesne rozwiązania technologiczne. W ciągu ostatnich kilkunastu lat na potrzeby konserwacji zbiorów Biblioteki Narodowej zakupiono i zmodernizowano sprzęt umożliwiający realizację zabiegów służących ochronie zbiorów w skali masowej, takich jak dezynfekcja, kopiowanie cyfrowe i odkwaszanie.

Powołany w listopadzie 2015 roku Instytut Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych, rozwijając znakomite tradycje zapoczątkowane utworzeniem w 1929 roku przez prof. Bonawenturę Lenarta Pracowni Konserwatorskiej Biblioteki Narodowej, kontynuuje w nowej strukturze zadania realizowane wcześniej w zakresie profilaktyki konserwatorskiej oraz konserwacji tradycyjnej i masowej zbiorów.

Wyniki prowadzonych badań, działań i dyskusji konserwatorskich były publikowane w wydawanym od 25 lat przez Bibliotekę Narodową „Notesie Konserwatorskim”, który znajduje się na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Jest to obecnie jedyny w Polsce

specjalistyczny periodyk w całości poświęcony ochronie zbiorów bibliotecznych i archiwalnych. Popularyzacji zagadnień związanych z ochroną i konserwacją zabytków piśmiennictwa oraz innych kategorii zbiorów służy także blog tematyczny „Dobre zachowanie” dostępny pod adresem: dobrezachowanie.bn.org.pl.

Konserwatorzy aktywnie uczestniczyli w spotkaniach, seminariach, konferencjach międzynarodowych i krajowych poświęconych sprawom ochrony zbiorów oraz wymianie doświadczeń w tym zakresie. Biblioteka Narodowa, jak co roku, była gospodarzem i organizatorem sesji poświęconej ochronie i konserwacji zbiorów bibliotecznych w ramach cyklicznych Spotkań Konserwatorskich „Sztuka Konserwacji”. W tegorocznej, XXVI edycji, sesja w Narodowej Książnicy „Jubileusz »Notesu Konserwatorskiego« - podsumowania” była poświęcona zagadnieniom konserwatorskim, prezentowanym przez 25 lat w „Notesie Konserwatorskim”: Program wydarzenia, które odbyło się 20 kwietnia, został ułożony przez Ewę Potrzebnicką, pełnomocniczkę dyrektora BN do spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznych oraz Justynę Król-Próbkę, kierowniczkę Instytutu Konserwacji BN. Z grona pracowników Narodowej Książnicy referaty wygłosili: Ewa Potrzebnicka - *Dokumentacja konserwatorska i polityka ochrony*, Justyna Król-Próba - *Konserwacja obiektów na*

podłożu pergaminowym w publikacjach „Notesu Konserwatorskiego”, Jerzy Manikowski – *Kwaśny papier w publikacjach „Notesu Konserwatorskiego”*, Bogdan Filip Zerek – *Kontrola mikrobiologiczna zabytków i dzieł sztuki w publikacjach „Notesu Konserwatorskiego”*.

W trakcie XLV sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, odbywającej się w Solurze w Szwajcarii w dniach 7–9 września, Ewa Potrzebicka wygłosiła referat *Działania Biblioteki Narodowej w zakresie współpracy z instytucjami polonijnymi*. Na konferencji towarzyszącej 28. Walnemu Zgromadzeniu Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides” w Niepokalanowie w dniach 4–5 września pracownicy Instytutu omówili następujące zagadnienia: Justyna Król-Próba – *Profilaktyka konserwatorska w udostępnianiu zbiorów bibliotecznych*, Jerzy Manikowski – *Problemy konserwatorskie związane z kwaśnym papierem* oraz Bogdan Filip Zerek – *Profilaktyka konserwatorska zbiorów bibliotecznych – wprowadzenie w zagadnienia warunków przechowywania, profilaktyki mikrobiologicznej i przygotowania na wypadek katastrofy*.

Szkolenia i warsztaty prowadzone przez pracowników Instytutu cieszą się zawsze dużym zainteresowaniem bibliotekarzy i konserwatorów. W 2023 roku odbyło się: siedem edycji dwudniowego szkolenia *Profilaktyka konserwatorska zbiorów bibliotecznych*, sześć edycji dwudniowego szkolenia *Kontrola mikrobiologiczna zbiorów bibliotecznych i archiwalnych* oraz cztery edycje szkolenia *Kontrola mikrobiologiczna zbiorów bibliotecznych i archiwalnych*. Udział w nich wzięło ponad 120 uczestników z całej Polski.

PROFILAKTYKA KONSERWATORSKA

Kompleksowe działania profilaktyczne to strategiczny kierunek ochrony wieczyście przechowywanych zbiorów. Warunki klimatyczne w magazynach są na bieżąco nadzorowane, zbiory regularnie czyszczone, a opakowania ochronne systematycznie wymieniane. Kompleksowe działania realizowano przy pomocy specjalistycznego sprzętu i aparatury, stosowanych również w pracach badawczych z zakresu opracowywania,

typowania i testowania nowych materiałów i metod konserwacji. Badania służyły również rozpoznawaniu i charakteryzowaniu czynników powodujących niszczenie i degradację materiałów bibliotecznych. W 2023 roku wykonano 3639 pomiarów mikrobiologicznych (4146 w 2022 r.) i pomiarów fizykochemicznych 6896 (6769 w 2022 r.).

Ze zbiorów własnych i w ramach usług, zrealizowanych dla m.in.: Muzeum Powstania Warszawskiego, Zamku Królewskiego w Warszawie, Polskiej Akademii Nauk, Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy, poddano dezynfekcji tlenkiem etylenu w komorze ciśnieniowo-próżniowej 43,4 m³ obiektów bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych (41,3 m³ w 2022 r.).

KONSERWACJA TRADYCYJNA ZBIORÓW

Tradycyjnej konserwacji zostały poddane głównie zabytkowe obiekty ze zbiorów specjalnych oraz cymelia ze zbiorów głównych Biblioteki Narodowej. W 2023 roku w Pracowni Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych została wykonana konserwacja wraz z dokumentacją opisową i fotograficzną 144 woluminów (466 woluminów w 2022 r.) o objętości 7680 kart (7548 w 2022 r.) ze zbiorów:

- Zakładu Rękopisów: 30 obiektów, 1654 karty,
- Zakładu Starych Druków: 29 obiektów, 213 kart,
- Zakładu Zbiorów Ikonograficznych: 42 obiekty, 52 karty,
- Zakładu Zbiorów Kartograficznych: 12 obiektów, 12 kart,
- Zakładu Magazynów Bibliotecznych: 30 obiektów, 5748 kart,
- Zakładu Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych: 1 obiekt, 1 karta.

Opracowano ekspertyzy dla 67 obiektów (69 w 2022 r.) Biblioteki Narodowej wypożyczanych na wystawy. W związku z zapytaniami kierowanymi do Narodowej Książnicy z innych instytucji w sprawie wypożyczenia zbiorów wydano 20 opinii (20 w 2022 r.) dla 97 obiektów (185 w 2022 r.): 19 rękopisów, w tym 5 rękopisów o szczególnej wartości zabytkowej, 32 starych druków, w tym 5 starych druków o szczególnej wartości zabytkowej, 4 rysunków, 7 grafik, 2 albumów, 9 map, 19 fotografii, 2 reprintów oraz półdolarówki, długopisu i okładki płyty analogowej.

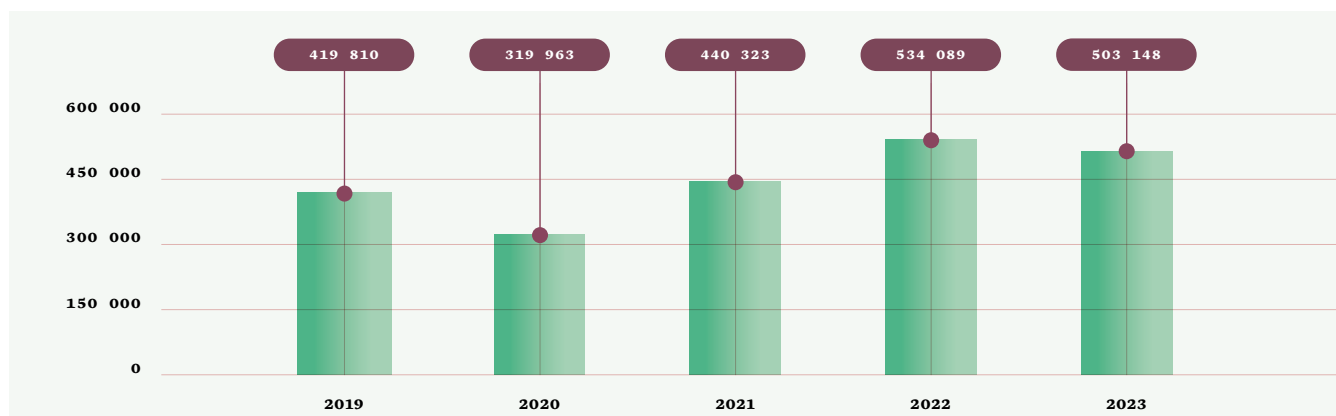
KONSERWACJA MASOWA ZBIORÓW

Zbiory XIX- i XX-wieczne stanowią główną i największą część zasobu Biblioteki Narodowej. Zmiany w technologii wytwarzania papieru w połowie XIX wieku, masowa produkcja oparta na nowych surowcach – ścierze drzewnym oraz dodawanym do masy papierniczej kleju żywicznym i siarczanie glinowym – spowodowały, że papier stawał się kwaśny już w chwili jego produkowania, a z upływem lat szybko ciemniał i był coraz bardziej kruchy. Materiały biblioteczne utrwalone na tzw. kwaśnym papierze, ze względu na właściwości fizykochemiczne podłoża nawet podczas magazynowania podlegają destrukcji z powodu naturalnego starzenia

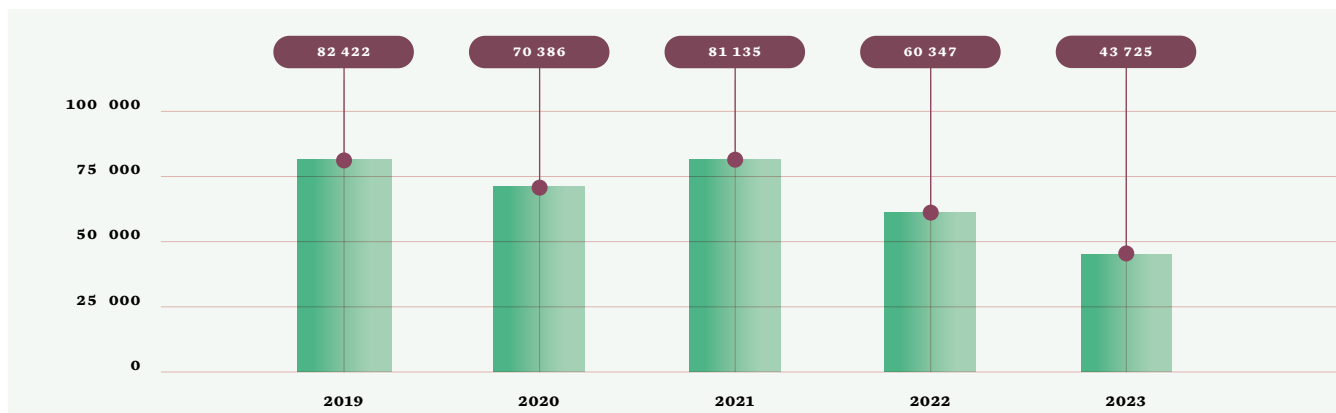
i na skutek absorpcji kwaśnych gazów zawartych w powietrzu, a ponadto są wrażliwsze na uszkodzenia mechaniczne i inne zagrożenia zewnętrzne. Liczba zbiorów XIX- i XX-wiecznych zagrożonych zniszczeniem jest tak znaczna, że zabezpieczyć je można tylko poprzez konserwację masową, która polega na przeprowadzaniu procesów dezynfekcji, laminacji, odkwaszenia i wzmacniania arkuszy oraz książek w przeznaczonych do tego celu wyspecjalizowanych, nowoczesnych urządzeniach lub instalacjach.

W latach 2000–2008, dzięki funduszom zapewnionym przez Wieloletni Rządowy Program „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych”, możliwy był zakup i wdrożenie technologii masowego odkwaszania papieru – dla arkuszy w urządzeniu C900 firmy Neschen, a dla książek przy pomocy instalacji Bookkeeper firmy Preservation Technologies. Mimo stosunkowo krótkiego okresu działania programu, zaplanowano i zrealizowano inwestycje, które wzmocniły pozycję Polski jako ośrodka masowej konserwacji zbiorów z XIX i XX wieku. Zastosowane w Narodowej Książnicy technologie oraz metody konserwatorskie są bardzo skuteczne w przedłużaniu trwałości materiałów bibliotecznych wytworzonych na kwaśnym papierze. Kierując się wynikami badań, podjęto decyzję o poddawaniu zabiegom wyłącznie egzemplarzy zaliczonych do narodowego zasobu bibliotecznego.

LICZBA ARKUSZY (W PRZELICZENIU NA FORMAT A4) ODKWASZONYCH W TECHNOLOGII NESCHEN C-900 W LATACH 2019–2023

LICZBA WOLUMINÓW/JEDNOSTEK/TEK ARCHIWALNYCH ODKWASZONYCH
W SYSTEMIE BOOKKEEPER W LATACH 2019-2023

W 2023 roku dzięki czynnościom konserwatorskim wykonywanym z pomocą urządzenia C-900 odkwaszono 503 148 kart formatu A4 (534 089 w 2022 r.) i 183 816 kart innych formatów (189 153 w 2021 r.). W ramach odkwaszania druków zwartych w systemie Bookkeeper odkwaszono 43 725 woluminów (60 347 w 2022 r.). Po odkwaszeniu obiekty były poddawane pracom konserwatorskim o różnym stopniu zaawansowania.

frap stukac, uderzac.
frat brat.
fraül kawaler.
fremd obcy.
frenez obłak.
freš świ.
fringeł

frukt owoc.
frunt czoło.
ftiz suchoty.
fulg sadze.
fulm błyskawica.
fym.

from
fro
fr
ga
ga
gal
galos
gant rę
garanti rę
tować.
garb snop.
gard strzedz.
gast gość.

akoba.
ekły.
ka.
ez.
gać się.
kula (glob).
sława.
glu kleić.
glut połykać.
gorô gardło.
graf hrabia.

PRZECHOWYWANIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

Magazyny główne Biblioteki Narodowej zajmują powierzchnię 17 583 m². Zbiory rozmieszczone są w 11-kondygnacyjnym budynku magazynowym „C”.

W maju 2015 roku zakończono modernizację układów wentylacji i klimatyzacji, umożliwiającą osiągnięcie idealnych warunków do przechowywania zbiorów: temp. 18°C, wilg. wzgl. 45%. Modernizacja obejmowała również systemy: sygnalizacji włamania i napadu, kontroli dostępu, telewizji dozorowej i powiadamiania pożarowego.

Pracownicy Zakładu Magazynów Bibliotecznych regularnie przenoszą i przesuwiają zbiory, wykorzystując każdą wolną powierzchnię na wpływ nowych obiektów. W 2023 roku uporządkowano lub przesunięto w magazynach 7547 m.b. półek (21 114 m.b. w 2022 r.).

W Repozytorium Cyfrowym Biblioteki Narodowej przechowywane są wszystkie zasoby cyfrowe Narodowej Książnicy – zarówno wytworzone lub pozyskane przez Bibliotekę Narodową, jak i przekazane przez inne instytucje. Oprogramowanie Repozytorium obsługuje cały proces digitalizacji – od przejęcia plików z komputera obsługującego skaner lub bezpośrednio od wydawcy, poprzez ich weryfikację i korektę, uzupełnianie i aktualizację metadanych, wytworzenie form pochodnych, w tym procesu OCR i wielu

konwersji grafiki, aż po przygotowanie do prezentacji na polona.pl i w Academicce.

BEZPIECZEŃSTWO ZBIORÓW

Profilaktyka ochrony zbiorów polega także na zwiększaniu bezpieczeństwa budynków, w których przechowywane są zbiory. Systematycznie przeprowadzano kontrole stanu urządzeń przeciwpożarowych, zespołów wentylacyjno-klimatyzacyjnych i systemów zabezpieczeń technicznych oraz telewizji przemysłowej, zamontowanych w latach ubiegłych. W zakresie technicznej i elektronicznej ochrony obiektów działały kamery monitorujące wewnątrz, kamery zewnętrzne i systemy czujek elektronicznych. Zmodernizowano zabezpieczenia antywłamaniowe. Działanie systemów zabezpieczeń elektronicznych oraz stan zabezpieczeń mechanicznych były całodobowo nadzorowane przez pracowników Służby Ochrony.

Zwiększeniu bezpieczeństwa budynków i zbiorów w roku 2023 służyły stałe kontrole ochrony przeciwpożarowej w obiektach Biblioteki Narodowej, szkolenia z zakresu ochrony przeciwpożarowej i ćwiczenia ewakuacyjne pracowników, kompleksowe przeglądy stanu technicznego urządzeń

przeciwpożarowych, w tym m.in.: systemu sygnalizacji pożaru, systemu zabezpieczenia przed zadymieniem, awaryjnego oświetlenia ewakuacyjnego, odcinających klap przeciwpożarowych i drzwi, podręcznego sprzętu gaśniczego i przeciwpożarowej instalacji wodociągowej.

W ostatnich latach budynki Narodowej Książnicy przeszły szereg remontów i przebudów, w trakcie których zostały zmodernizowane systemy ochrony ppoż. Budynek „A”, w którym zlokalizowane są czytelnie został zmodernizowany w latach 2018–2022 w ramach projektu pn. „Modernizacja czytelni i przestrzeni publicznych Biblioteki Narodowej”. Zastosowano nowoczesny system sygnalizacji pożaru (SSP), który został zintegrowany z systemami działającymi w pozostałych budynkach Biblioteki Narodowej. Wymieniono awaryjne oświetlenie ewakuacyjne w związku ze zmianą aranżacji wnętrz. W celu poprawy ostrzegania o zagrożeniach zainstalowano dźwiękowy system ostrzegawczy (DSO). W ramach prac zostały również zastosowane nowe wydzielenia przeciwpożarowe. W budynku „B”, mieszczącym przede wszystkim biura pracowników Narodowej Książnicy, modernizacja systemu sygnalizacji pożaru (SSP) odbyła się w latach 2016–2017. Ponadto zlokalizowana w tym gmachu serwerownia jest wyposażona w nowoczesne systemy sygnalizacji pożarowej, wczesnej detekcji dymu oraz stałe urządzenie gaśnicze (SUG), co znacznie podnosi bezpieczeństwo zbiorów elektronicznych. Budynek magazynowy „C” od 2016 roku jest wyposażony w nowoczesny system sygnalizacji pożaru (SSP) i wydzielenia przeciwpożarowe, w ramach których każda kondygnacja obiektu jest podzielona na trzy odrębne strefy pożarowe. Pozwala to na wczesną detekcję zagrożenia i zabezpiecza przed rozprzestrzenieniem się ewentualnego pożaru. Ponadto zmodernizowany został transporter materiałów bibliotecznych wraz z nowymi zabezpieczeniami przeciwpożarowymi, a od 2016 roku jeden z magazynów zbiorów specjalnych został wyposażony w stałe urządzenie gaśnicze (SUG). Wszystkie te prace wpłynęły znacząco na poprawę bezpieczeństwa pożarowego w gmachu głównym Biblioteki Narodowej.

Co roku planowane są podobne prace w pozostałych budynkach Narodowej Książnicy, które mają systematycznie podnosić bezpieczeństwo obiektów. W roku 2023 prowadzone były prace modernizacyjne w Pałacu Rzeczpospolitej, które

swoim zakresem objęły także systemy ochrony przeciwpożarowej i inne systemy bezpieczeństwa. Zwiększy to skuteczność wykrywania ewentualnych zdarzeń pożarowych i umożliwi nie tylko lepszą ochronę zbiorów, ale przede wszystkim pracowników i użytkowników.

gros

11

hund

gros agrest.

gru zóraw.

gudr dziegieć

guf pucha

gurd katarynka.

gust smak.

kapać.

opla.

XVII UNIVERSALA KONGRESO DE ESPERANTO

GENÈVE, 2-7 AŬGUSTO 1925

GENÈVE.
Le Palais de Justice

XVIIme CONGRÈS UNIVERSEL
D'ESPÉRANTO

GENÈVE du 2 au 7 Août 1925

Programme

Vendredi 31 Juillet

Midi, 8 h. 30. — Distribution des journaux et de la En-
presse à l'Hôtel de Ville. Conférence de M. Wau Remy sur la grammaire de Cosbucian.

Samedi 1er Août

Matin, 10 h. — Cours et conférences à l'École de
Chimie.

Après-midi. — Visite à la Société des Nations.

Soir, 8 h. 30. — Réunion des Congrèsistes au lieu
des Sections.

Dimanche 4 Août

Matin, 9 h. — Services catholiques à Notre-Dame,
annonces par l'abbé Canali.

10 h. 30. — Services protestants à la Cathédrale de
Saint-Pierre par Madame Marguerite Bégin et
M. Paul Vézina.

Réunion des Français-Maçons aux Bains-Lindberg.

Après-midi, 4 h. 30. — Concert au Parc des
Eaux-Vives.

Soir, 8 h. 30. — OUVVERTURE SOLENNELLE
DU CONGRÈS AU VICTORIA-HALL.

Lundi 5 Août

Matin, 10 h. — Cours et Conférences à l'École de
Chimie. Réunion des Sections à l'École de Com-
merce.

Après-midi, 4 h. 30. — Excursion en train sur le
lac de Genève. Départ des Jardières Anglaises.

Secrétariat permanent, Bureau de Presse et Salles de réception au Bâtiment Electoral

Midi, 9 h. 30. — BNL au Bâtiment Electoral avec
réception par la Ville de Genève.

Mardi 4 Août

Matin, 10 h. — Cours, Conférences et Réunions
des Sections.

Après-midi. — Réunion des Sections à l'École de
Commerce.

Soir, 8 h. 30. — SEANCE PLÉNIÈRE DU
CONGRÈS. Rapport de l'Assemblée, du Com-
ité Central et de l'Union mondiale Esperanto-Lan-
gue, au Victoria-Hall.

Mercredi 5 Août

Matin, 10 h. — Cours, Conférences, Réunions des
Sections.

Après-midi. — Excursion. Réunion des Sections.

Soir, 8 h. 30. — Représentation théâtrale de "GE-
NEVA" au Grand-Théâtre de Genève.

Jeudi 6 Août

Matin, 10 h. — Cours, Conférences, Réunion des
Sections.

Soir, 8 h. 30. — SEANCE SOLENNELLE en
adhésion de l'F. Janssen, au Victoria-Hall.

Vendredi 7 Août

Matin, 10 h. — Fête musicale finale du Congrès
au Victoria-Hall si elle n'a pu se faire dans
le hall.

Je nomme de 1925
de la
Droit étendu
Tous les

nale

ha! ach

hajl grad.

hak rąbać.

maladz swąd.

nalt zatrzymać się, sta-

nać.

nar włos.

ater.

rtęć.

erau wczoraj.

hirud pijawka.

hirund jaskółka.

*ho! o! och!

*hodiau dziś.

PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

Biblioteka Narodowa jest jednym z głównych krajowych ośrodków badawczych w zakresie bibliotekarstwa, bibliografii, bibliologii i czytelnictwa. Obowiązek prowadzenia przez Bibliotekę Narodową działalności naukowej z zakresu bibliotekoznawstwa, nauki o książce i pokrewnych dziedzin wiedzy nakłada na Narodową Książnicę ustawa z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach.

Wyniki prac naukowych i informacyjnych ukazywały się w postaci książek oraz artykułów zamieszczanych w czasopiśmie krajowych i zagranicznych, w tym także w periodykach Biblioteki Narodowej: „Roczniku Biblioteki Narodowej”, „Notesie Konserwatorskim” i „Polish Libraries”, które znajdują się na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Edukacji Narodowej. „Polish Libraries” otrzymało 100 punktów – najwyższą punktację wśród czasopism bibliotekarskich i bibliotekoznawczych. W 2019 roku Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zakwalifikowało Wydawnictwo Biblioteki Narodowej na listę wydawnictw liczących się w ewaluacji dorobku naukowego. Biblioteka była organizatorem lub współorganizatorem licznych sympozjów, seminariów, webinarów, otwartych zebrań naukowych, międzynarodowych, krajowych i środowiskowych konferencji naukowych oraz spotkań warsztatowych, a także multimedialnych pokazów i wystaw prezentujących zbiory i dorobek naukowy.

KONFERENCJE NAUKOWE

W piątek 22 września w Czytelni Załuskich w Bibliotece Narodowej odbyło się uroczyste otwarcie konferencji poświęconej 200-leciu odnalezienia *Kodeksu supraskiego*, rękopisu z przełomu X i XI wieku. W ceremonii uczestniczyli znakomici goście, wśród nich: zastępca ministra kultury Republiki Bułgarii Wiktor Stojanow, ambasador Republiki Bułgarii Margarita Ganeva, radca ministra kultury Bułgarii Amelia Geszewa, a z polskiej strony – ksiądz biskup prof. Michał Janocha, przewodniczący Rady do spraw Kultury i Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Konferencji Episkopatu Polski i wybitny historyk sztuki, Jarosław Godun – zastępca dyrektora Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej MSZ, Grażyna Czetwertyńska – prezes Fundacji Kościuszkowskiej w Polsce.

Podczas ceremonii goście obejrzeni nagranie przemówienia Krystju Krystewa, ministra kultury Republiki Bułgarii, który przypomniał, że w czasie rozpoczynającej się właśnie konferencji wkraczamy w obchody 1000-lecia powstania cyrylicznego *Kodeksu supraskiego* z Presławskiej Szkoły Piśmienniczej, 500-lecia przeniesienia go na ziemię polskie i 200-lecia odkrycia go w bibliotece Monastynu Supraskiego. Wyjaśnił, jak ważny dla Bułgarii jest ten przywołujący złoty wiek cara

Symeona Wielkiego rękopis spisany w cyrylicy i w jak wielkim stopniu jego historia łączy Europę.

Uroczystości towarzyszyła wystawa poświęcona *Kodeksowi supraskiemu*, przedstawiająca dzieje rękopisu, oraz prezentacja obiektu na dużych ekranach.

OTWARTE SEMINARIA BIBLIOTEKI NARODOWEJ W 2023 ROKU

Narodowa Książnica od wielu lat jest organizatorem spotkań, których celem jest prezentacja referatów i wyników badań prowadzonych przez jej pracowników, jak i innych specjalistów zajmujących się bibliotekami i książką. W 2023 roku odbyło się 27 Otwartych Seminariów Biblioteki Narodowej, wszystkie w trybie on-line. Wzięło w nich udział 522 uczestników (625 w 2022 r.) Wygłoszono następujące referaty:

1. 10 stycznia, dr Tomasz Szwaciński, Biblioteka Narodowa, *Zbiory polskie w zasobie Biblioteki Muzeum Rumiancowo-wskiego w latach 1828-1917*
2. 17 stycznia, dr hab. Markus Eberharter, Biblioteka Narodowa, *Wystawy książek niemieckich w okupowanej Warszawie w świetle współpracy Urzędu ds. Propagandy (dystryktu warszawskiego) oraz dyrekcji Biblioteki Państwowej w Warszawie*
3. 24 stycznia dr hab. Martyna Deszczyńska, Biblioteka Narodowa, *Dostojnik w świecie książek XVIII wieku - inwentarz biblioteki ks. kanonika Krzysztofa Żórawskiego*
4. 31 stycznia, Anna Iwanicka-Nijakowska, Biblioteka Narodowa, *Nagrania+ czyli o współczesnych publikacjach dźwiękowych i audiowizualnych*

5. 7 marca, dr Tomasz Stolarczyk, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, *Księgozbiory bibliotek paulińskich w Wieluniu i Wielgomłynach w świetle osiemnastowiecznych inwentarzy bibliotecznych*
6. 14 marca, dr Michał Ceglarek, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina w Warszawie, *Spuścizna Witolda Małcużyńskiego w zbiorach Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina w Warszawie*
7. 28 marca, dr hab. Katarzyna Błachowska, Uniwersytet Warszawski, *Tożsamość Rusi Kijowskiej: spór o przeszłość - spór o teraźniejszość. Stanowiska historyków rosyjskich, ukraińskich i polskich XIX-XX w.*
8. 4 kwietnia, dr Krzysztof Kossarzecki, Biblioteka Narodowa, *Stanisław Niezabitowski w świetle swojego pamiętnika z lat 1682-1700 i materiałów archiwalnych*
9. 18 kwietnia, prof. Jadwiga Kita-Huber, Uniwersytet Jagielloński, *Kolekcja Karla Augusta Varnhagena w Bibliotece Jagiellońskiej. Specyfika i propozycja ponownego skatalogowania*
10. 25 kwietnia, dr Mikołaj Banaszkiwicz, Biblioteka Narodowa, *Ludwik Stonimski, książki i liberalna kultura polityczna w przedrewolucyjnej Rosji*
11. 9 maja, dr Jacek Kordel, Biblioteka Narodowa, *Etos niemieckiego bibliotekarza? Niemieccy bibliotekarze w świetle pamiętników i wspomnień z okresu II wojny światowej*
12. 16 maja, dr Tomasz Szwaciński, Biblioteka Narodowa, *Omówienie książki Историческая библиотека в 1920-е-1930-е гг. Сборник документов и материалов, Moskva 2019*
13. 23 maja, dr Fryderyk Rozen, Biblioteka Narodowa, *Strodruki oficyny w Lubczu (1612-1655) w zbiorach Biblioteki Narodowej*
14. 30 maja, dr hab. Markus Eberharter, Biblioteka Narodowa, *Wystawa książek „Dziedzictwo niemieckie w Warszawie”*

(*Deutsches Erbe in Warschau*) w 1942 r. w świetle dokumentów Urzędu ds. Propagandy (dystryktu warszawskiego) oraz dyrekcji Biblioteki Państwowej w Warszawie

15. 6 czerwca, prof. dr hab. Zdzisław Gębołyś, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, *Biblioteki na dworcach kolejowych w Polsce*

16. 13 czerwca, dr Maria M. Przekiszewska, Biblioteka Narodowa, *Obraz Królestwa Polskiego w podręcznikach do geografii w gimnazjach państwowych warszawskiego okręgu naukowego (1863-1915)*

17. 20 czerwca, dr hab. Martyna Deszczyńska, Biblioteka Narodowa, *Biblioteka Rady Stanu Królestwa Polskiego w okresie konstytucyjnym*

18. 10 października, dr Tomasz Stolarczyk, Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi, *Źródła do dziejów dawnych księgozbiorów bernardynów, dominikanów, karmelitów trzewickowych, paulinów, pijarów i reformatów z terenów obecnej Polski Środkowej*

19. 17 października, prof. Anna Just, Uniwersytet Warszawski, *Rękopiśmienne zbiory zabezpieczone w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie*

20. 24 października, dr Magdalena Palica, Naukowa Biblioteka Miasta Trewiru, *Najcenniejsze zabytki piśmiennictwa Naukowej Biblioteki Miasta Trewiru*

21. 7 listopada, dr Mikołaj Banaszkiewicz, Biblioteka Narodowa, *Prasa polska w stolicy Rosji (1906-1918)*

22. 14 listopada, prof. Zdzisław Gębołyś, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, *Omówienie książki Hermanna Röscha, „Informationsethik und Bibliotheksethik. Grundlagen und Praxis”, Berlin-Boston 2021*

23. 21 listopada, dr Tomasz Szwaciński, Biblioteka Narodowa, *Omówienie książki Sigitasa Narbutasa, Najwcześniejsze wydania Wielkiego Księstwa Litewskiego poświęcone 550. rocznicy urodzin Franciszka Skoryny i 500. rocznicy*

opublikowania „Małej księżeczki podróżnej”, Białystok-Wilno 2022

24. 28 listopada, dr Michał Cęglarek, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, *Troska Józefa Kobylańskiego o zachowanie zbiorów bibliotecznych i archiwalnych*

25. 5 grudnia, prof. Paweł Zając OMI, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, *Stanisław Konarski przed Świętym Oficjum*

26. 12 grudnia, dr hab. Martyna Deszczyńska, *Omówienie książki Andrew Pettegree i Arthura der Weduwena, „Biblioteki. Krucha historia”, Sopot 2022*

27. 19 grudnia, dr hab. Markus Eberharter, *Niemieccy działacze w zakresie polityki książki w okupowanej Warszawie, 1939-1944*

DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-NAUKOWA PRACOWNIKÓW BIBLIOTEKI NARODOWEJ

Prace naukowe w 2023 roku były prowadzone w wielu komórkach organizacyjnych, a zwłaszcza w instytutach Narodowej Książnicy: Instytucie Bibliograficznym, Instytucie Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych oraz Instytucie Książki i Czytelnictwa. Działalność dwóch pierwszych opisana została w rozdziałach: 2. *Katalogowanie zbiorów bibliotecznych* oraz 5. *Konserwacja zbiorów bibliotecznych*.

Instytut Książki i Czytelnictwa prowadził prace badawczo-naukowe w dziedzinie bibliotekoznawstwa, czytelnictwa oraz historii książki i prasy. W skład Instytutu wchodzi pracownicy: Badań Czytelnictwa; Bibliotekoznawstwa; Historii Bibliotek i Czytelnictwa. Pracownicy Instytutu opracowywali coroczne raporty, publikowali artykuły w punktowanych czasopismach, występowali z referatami na polskich i międzynarodowych konferencjach, przygotowali recenzje i ekspertyzy, uczestniczyli w pracach

grup roboczych w ramach projektów badawczych, zasiadali w komitetach redakcyjnych i radach naukowych prestiżowych czasopism, pełnili odpowiedzialne funkcje w organach kolegialnych, prowadzili ćwiczenia, wykłady i seminaria na uczelniach.

Coroczny raport o stanie czytelnictwa, cieszący się zawsze dużym zainteresowaniem nie tylko badaczy, ale również mediów, wzorem lat ubiegłych ukazał się w dwóch wersjach. Najpierw został opublikowany raport wstępny, zawierający najważniejsze dane dotyczące 2022 roku, a następnie raport pełny, szczegółowo analizujący zmiany w poziomie czytelnictwa, ich przyczyny oraz preferencje lekturowe Polaków. Obie publikacje opracowali dr hab. Roman Chymkowski i dr Zofia Zasacka. Raporty dostępne są na stronie internetowej Biblioteki Narodowej w zakładce *Raporty BN*. Wersja pełna ukazała się także drukiem, nakładem Wydawnictwa Biblioteki Narodowej: Roman Chymkowski, Zofia Zasacka, *Stan czytelnictwa książek w Polsce w 2022 roku*, Warszawa 2023.

Ponadto pracownicy Instytutu Książki i Czytelnictwa w 2023 roku opublikowali 17 artykułów (25 w 2022 r.), w tym 4 w czasopismach punktowanych znajdujących się w wykazie MNiSW, 3 w innych czasopismach recenzowanych, 9 w recenzowanych tomach zbiorowych oraz 1 artykuł popularno-naukowy, a także przygotowywali recenzje dla m.in.: „Archeionu”, „Artium Quaestiones”, „Biuletynu Polskiej Misji Historycznej w Würzburgu”, „Kwartalnika Historycznego”, „Prac Kulturoznawczych”, „Zapisek Historycznych”. Wygłosili również siedem referatów na konferencjach naukowych, w tym na dwóch międzynarodowych, a także prezentowali wyniki swoich badań na Otwartych Seminariach Biblioteki Narodowej.

Działalność badawczo-naukową prowadzili również pracownicy pozostałych komórek organizacyjnych.

WYBRANE PUBLIKACJE PRACOWNIKÓW BIBLIOTEKI NARODOWEJ W 2023 ROKU

dr Daniel Chlastawa

- *Zastosowanie Deskryptorów Biblioteki Narodowej w katalogowaniu przedmiotowym publikacji z zakresu matematyki*, „Rocznik Biblioteki Narodowej”, vol. 53, 2022, s. 61–94.

dr hab. Roman Chymkowski

- Roman Chymkowski, M. Bucholc, *We Are all Jews: (In)Visible Outsiders and the Anthropology of the Border*, w: *Established-Outsiders Relations in Poland: Reconfiguring Elias and Scotson*, red. M. Bucholc, Palgrave 2023.
- Roman Chymkowski, Zofia Zasacka, *Reading Books – Correlates of Exclusion*, „Polish Culture Yearbook”, 2022, s. 113–122.

dr hab. Bartłomiej Czarski

- *The Literary Additions of Printed Matter from the First Printing House of Florian Ungler (1510–1516) as an Expression of the Renaissance as it Flourished in Polish Typography*, „Polish Libraries”, R. 2022, Vol. 10, p. 26–64.

dr Olga Dawidowicz-Chymkowska

- *Ruch Wydawniczy w Liczbach 2023*. Książki, Tom LXXXV, Warszawa 2023;
- *Ruch Wydawniczy w Liczbach 2023*. Periodyki, Tom LXXVI, Warszawa 2023.

dr hab. Martyna Deszczyńska

- *Bohusz Michał Ksawery (1746–1820)*, w: *Słownik biograficzny polskiego katolicyzmu społecznego*, t. VI, red. Rafał Łatka, Warszawa 2023, s. 39–47;
- *Jakubowski Józef (1743–1814)*, w: *Słownik biograficzny polskiego katolicyzmu społecznego*, t. VI, red. Rafał Łatka, Warszawa 2023, s. 135–144;

- *Kościół i parafia rzymskokatolicka w Mińsku Mazowieckim w XIX w.*, w: *VI wieków Mińska Mazowieckiego*, t. IV: *Mińsk Mazowiecki w dobie zaborów*, red. Waldemar Gliński, s. 113–141;
- *Krajewski Michał Dymitr (1746–1817)*, w: *Słownik biograficzny polskiego katolicyzmu społecznego*, t. VI, red. Rafał Łatka, Warszawa 2023, s. 186–190;
- *Woronicz Jan Paweł (1757–1829)*, w: *Słownik biograficzny polskiego katolicyzmu społecznego*, t. VI, red. Rafał Łatka, Warszawa 2023, s. 382–393;
- *Żórawski Krzysztof (1738–1814)*, w: *Słownik biograficzny polskiego katolicyzmu społecznego*, t. VI, red. Rafał Łatka, Warszawa 2023, s. 408–413.

Natan Domel

- *Digitalizacja piśmiennictwa: aktualizacja*, opracowanie Tymoteusz Barański, Natan Domel, Tomasz Gruszkowski, Justyna Król-Próba, Paweł Lelen, Dariusz Paradowski, Igor Rosa; koordynator projektu Tomasz Gruszkowski; redakcja i weryfikacja Małgorzata Kozłowska, Warszawa 2022.

dr hab. Markus Eberharter

- *Die Dokumentation polnischer Sammlungen und ihrer Bedrohung in den Materialien der Londoner Exilregierung im Zweiten Weltkrieg. Am Beispiel zweier NS-Buchausstellungen im besetzten Warschau*, W: *Bücher und ihre Wege. Bibliomigration zwischen Deutschland und Polen seit 1939*, Vanessa de Senarclens (red.), Paderborn: 2024 [2023], s. 3–20.

dr Jolanta Hys

- *dr Adam Stopa (1951–2020)*, w: *Zostawili swój ślad... Bibliotekarze zmarli w latach 2019–2022*, Warszawa 2023, s. 310–313;
- *Wykaz działów katalogu rzeczowego dla małych bibliotek publicznych jako przykład wydania bardzo skróconego UKD*, „Bibliotekarz” nr 3/2023, s. 4–6.

dr Jacek Kordel

- *Der Büchermord. Die Zerstörung der Bibliotheken in der polnischen Hauptstadt während und nach der Niederschlagung des Aufstands (August 1944 bis Januar 1945)*, w: *Bücher und ihre Wege. Bibliomigration zwischen*

Deutschland und Polen seit 1939, Vanessa de Senarclens (Hg.), Paderborn 2024 [2023], s. 21–44;

- *The Ethos of the German Librarian? German Librarians in the General Government in the Light of Contemporary Memories*, „Polish Libraries”, vol. 11 (2023), p. 86–116.

dr Paweł Lelen

- *Digitalizacja piśmiennictwa: aktualizacja*, opracowanie Tymoteusz Barański, Natan Domel, Tomasz Gruszkowski, Justyna Król-Próba, Paweł Lelen, Dariusz Paradowski, Igor Rosa; koordynator projektu Tomasz Gruszkowski; redakcja i weryfikacja Małgorzata Kozłowska, Warszawa 2022.

dr Grażyna Lewandowicz-Nosal

- *Boże Narodzenie Joanny Kulmowej*, „Poradnik Bibliotekarza”, nr 12, 2022, s. 5–6;
- *Deskryptory grup wiekowych w opisie bibliograficznym a poziomy wiekowe w Wykazie działów katalogu rzeczowego w bibliotekach publicznych dla dzieci i młodzieży*, „Poradnik Bibliotekarza”, nr 2, 2023, s. 14–17;
- *Ilustracje i ilustratorzy „Naszej mamy czarodziejki” Joanny Papuzińskiej*, „Poradnik Bibliotekarza”, nr 7–8, 2023, s. 22–25;
- *Kiedy myślę Ukraina...*, „Poradnik Bibliotekarza”, nr 12, 2022, s. 29–30;
- *Maria Konopnicka – zaskoczenia*, „Poradnik Bibliotekarza”, nr 5, 2022, s. 19–21;
- *Poezja „szarej strefy”. Rekonesans badawczy z perspektywy bibliologicznej*, w: *Od rymu do wiersza. Refleksja nad poezją dla dzieci w drugiej połowie XX i XXI wieku* (red. Alicja Ungeheur-Gołąb, Katarzyna Wądolny-Tatar), Kraków 2023, s. 357–367;
- *Recenzja książki: M. Paul, M. Zajęc, Otwarci / ostrożni / niezdecydowani: opinie i postawy bibliotekarzy publicznych względem kontrowersyjnych książek dla dzieci SBP*, Warszawa 2022, „Poradnik Bibliotekarza”, nr 1, 2023, s. 16–17;
- *Recenzja książki: O.S. Czarnik, Czas trudnej próby. Wspomnienia z lat 1980–1989*, Warszawa 2022, „Poradnik Bibliotekarza”, nr 2, 2023, s. 24;
- *Wywrotka i Kwiaciarczyka – dziewczęce bohaterki Kazimierza Szymeczki*, w: *Od powieści dla dziewcząt*

do narracji dziewczynskich (red. A. Nosek, M. Chrobak), Kraków – Białystok 2022, s. 181-190.

Marcin Michalski

- *Biskup Ludwik Łętowski (1786–1868) i jego bibliofilskie pasje*, „Saeculum Christianum”, 1/2023, s. 184-199.

Natalia Nowińska

- *Dostępność bibliotek publicznych na obszarach pozametro-politalnych*, „Rocznik Kultury Polskiej”, 2022, s. 45-55;
- *Nie tylko trąbki i rakija. Bałkańska kultura popularna*, „Pomocnik Historyczny” 4/2023, *Dzieje Bałkanów*, s. 134-135.

dr Sergii Miroschnychenko

- *Голодомор 1932–1933 рр. в історичній політиці України (1991–2013)*, w: *Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy*, T. 9: *Dylematy zrównoważonego rozwoju nauk i edukacji* (red. J. Grzesiak, I. Zymomrya, V. Ilnytskyj), Konin – Użhorod – Przemyśl – Cherson 2023, s. 102-116.

dr Anna Osińska

- *Homo reminiscens – człowiek pamiętający w prozie współczesnej Stefana Żeromskiego*, „Rocznik Biblioteki Narodowej”, t. LIV, 2023, s. 33-52.

Joanna Piekarska

- *Kurs językowy dla uchodźców z Ukrainy w 2022 roku*, „Rocznik Biblioteki Narodowej”, t. LIV, 2023, s. 143-145.
- *Podnoszenie kwalifikacji zawodowych poprzez szkolenia*, „Rocznik Kultury Polskiej”, 2023, s. 130-137.

Ewa Potrzebicka

- *25 lat „Notesu Konserwatorskiego”. Polityka ochrony zbiorów bibliotecznych*, „Notes Konserwatorski”, 2023, vol. 25, s. 17-45.

dr Maria Magdalena Przeciszewska,

- *Nie tylko Iłowajski: W kręgu podręczników do historii w gimnazjum państwowym Królestwa Polskiego, 1863–1905*, „Rocznik Biblioteki Narodowej”, t. LIV, 2023, s. 79-100;

- *Obraz Królestwa Polskiego w podręcznikach do geografii w warszawskim okręgu naukowym*, „Rocznik Biblioteki Narodowej”, t. LIV, 2023, s. 101-124.

Marzena Przybysz

- *Rozmowa z dr Barbarą Budyńską, przewodniczącą Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*, „Bibliotekarz”, nr 12, 2023, s. 29-36;
- *Rozmowa z dr. Dawidem Kotlarkiem, Bibliotekarzem Roku 2022*, „Bibliotekarz”, nr 7/8, 2023, s. 30-33;
- *Rozmowa z Grażyną Świderek, kierownikiem Filii nr 20 Miejskiej Biblioteki Publicznej im. J. Fusieckiego w Zabrze*, „Bibliotekarz”, nr 10, 2023, s. 25-27;
- *Rozmowa z Jolantą Miękus, starszym bibliotekarzem Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. C. K. Norwida w Goleniowie*, „Bibliotekarz”, nr 9, 2023, s. 25-27;
- *Z życia SBP*, „Bibliotekarz”, nr 1, s. 41; nr 2, s. 41; nr 3, s. 41; nr 4, s. 40-41; nr 5, s. 42; nr 6, s. 41; nr 6, s. 41; nr 7/8, s. 52-53; nr 9, s. 39-41; nr 10, s. 41; nr 11, s. 39; nr 12, s. 41, 2023.

dr Fryderyk Rozen

- *The 15th-Century Edition of the Pauline Missals as a Source for Gregorian Chant History*, „Saeculum Christianum”, t. XXX, 2/2023, s. 89-101;
- *V. Anipiarkou, Mechanizmy propagandy rosyjskiej na przykładzie druków konfederacji słuckiej z 1767 r.*, w: *Pierwszy rozbiór Polski w świetle najnowszych badań*, red. J. Bajer, J. Kordel, Warszawa 2023, s. 315-377;
- *The Fragment of the Personal Library of Johannes Polian-der in the National Library of Poland*, w: *The Baltic Battle of Books*, ed. J. Nordin, G. Strenga, P. Sjökvist, Leiden-Boston, Brill, 2023, s. 267-299;
- [Recenzja:] *Theatrum Libri. Book Printing, Reading and Dissemination in Early Modern Europe*, ed. M. Kvizi-kevičiūtė, V. Vaitkevičiūtė, Vilnius 2022, „Saeculum Christianum”, t. XXX, 1/2023, s. 324-327.

dr Tomasz Szwaciński

- *Kilka słów o tym, jakie można popełnić błędy, opisując polonika w zbiorach zagranicznych. Na marginesie publikacji: „Polonika ze zbiorów Petersburskiego Instytutu Historii*

Rosyjskiej Akademii Nauk w Sankt Petersburgu: Sekcja Zachodnioeuropejska”, t. 1-3, Białystok 2019, „Rocznik Biblioteki Narodowej”, t. LIV, 2023, s. 125-142.

dr Lech A. Walkiewicz

- *Katalogowanie przedmiotowe druków ulotnych z wykorzystaniem Deskryptorów Biblioteki Narodowej*, „Rocznik Biblioteki Narodowej”, t. LIV, 2023, s. 11-32.

Katarzyna Wardzyńska

- Katarzyna Wardzyńska, Michał Wardzyński, *Söffrens (Sefrenss, Seffrenz, Seffrents, Seffrentz, Severtsen, Sewrense, Soeffrens, Söffrents, Söffrentz, Saefrents, Sewrentz,*

Zephrens) Johann (Jan), w: *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.): malarze, rzeźbiarze, graficy*, Warszawa 2023, s. 401-407.

Własiuk Łukasz

- *Czy J. Jerzy to Jerzy J.? Problemy atrybucji tekstów Jerzego Jankowskiego*, w: *XIX Warsztaty Młodych Edytorów. Rabka-Zdrój 2022*, red. K. Kulesza, Kraków 2023, s. 9-24;
- *Edytorskie niepokoje. „Namiętny pielgrzym” Anatola Sterna w perspektywie materiałów archiwalnych*, „Pamiętnik Literacki”, nr 3, 2023, s. 213-222;
- *Tram w popszek ulicy i inne utwory*, Jerzy Jankowski; wybór i opracowanie Łukasz Własiuk, Warszawa 2023.

WYGŁOSZONE REFERATY I UCZESTNICTWO PRACOWNIKÓW BIBLIOTEKI NARODOWEJ W PANELACH DYSKUSYJNYCH NA WYBRANYCH KONFERENCJACH I SEMINARIACH W 2023 ROKU

Piotr Anczewski

- Udział w panelu dyskusyjnym *Prawo autorskie a digitalizacja - wyzwania i bariery* w ramach konferencji „ArtData”, odbywającej się w Warszawie w dniach 12-13 września.

dr Mikołaj Banaszekiewicz

- *Liberałowie rosyjscy wobec powstania styczniowego*, referat wygłoszony w trakcie sympozjum naukowego „160. Rocznica wybuchu Powstania

Styczniowego”, odbywającego się w Warszawie w dniu 25 stycznia;

- *Liberalna wizja rozwiązania kwestii polskiej w dobie postyczniowej (publicystyka gazety „Sankt-Pietierburgskie Wiedomości”)*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Metody i środki oddziaływania imperiów: ideologia i praktyka polityczna państwa rosyjskiego/sowieckiego/rosyjskiego w latach 1689-2022”, odbywającej się w Warszawie w dniu 23 czerwca.

Pavlo Bardovskiy:

- *Alumnat papieski w Wilnie w systemie kształcenia duchowieństwa bazylikańskiego*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Oblicza Wschodu. Kościoły Wschodnie w Europie Środkowo-Wschodniej w epoce nowożytnej - historia i perspektywy badawcze”, odbywającej się w Toruniu w dniach 1-2 września.

dr hab. Roman Chymkowski

- *Czy dzieci mogą pisać? Polityczność tekstowej reprezentacji*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Własne głosy dzieci? Dziecięce biografie”, odbywającej się w Warszawie w dniach 16-17 listopada, udział w panelu dyskusyjnym Instytutu Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, poświęconemu książce *Cywilizowanie dzieci? Społeczno-kulturowe badania dzieciństwa w perspektywie teorii Norberta Eliasa*, odbywającym się w Warszawie w dniu 28 listopada.

dr Szymon Cierpisz

- *National Library of Poland - building of the library network in Poland with Alma and Primo*, referat wygłoszony w trakcie konferencji IGeLU odbywającej się w Leuven w Belgii w dniach 11-14 września.

Dominik Cieszkowski

- *Digitalizacja zbiorów bibliotecznych - bezpieczeństwo zbiorów i ich kopii cyfrowych*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Ewolucja pojęć w ochronie dóbr kultury” odbywającej się we Wrocławiu w dniu 21 listopada;

- *Między wierszami. Polona.pl i skarby ukryte na marginesach*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „ETHER - Eternal Heritage/Wieczne Dziedzictwo”, odbywającej się w Warszawie w dniu 9 listopada;

- Moderacja panelu dyskusyjnego *Perły i diamenty polskiej kultury - gdzie są i jak pokazać je światu?* w trakcie konferencji „ArtData”, odbywającej się w Warszawie w dniach 12-13 września;

- Moderacja panelu dyskusyjnego: *Quo vadis digitalizacja? Wyzwania i szanse na przyszłość* w trakcie konferencji „ArtData”, odbywającej się w Warszawie w dniach 12-13 września;

- *Patrimonium - Zabytki piśmiennictwa*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „ArtData”, odbywającej się w Warszawie w dniach 12-13 września;

- Udział w panelu dyskusyjnym w ramach konferencji „Digitalizacja w muzeach - forum dyskusyjne”, odbywającej się w Warszawie w dniach 23-24 listopada;

- *Zbiory cyfrowe Biblioteki Narodowej*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Blisko”, odbywającej się w Grodzisku Mazowieckim i Warszawie w dniach 4-5 września.

dr Olga Dawidowicz-Chymkowska

- Prezentacja wyników najnowszych badań czytelnictwa w trakcie konferencji „Moja - Twoja - Nasza Biblioteka” odbywającej się w Łodzi w dniu 11 maja.

dr hab. Martyna Deszczyńska

- *Pijarzy wobec zjawiska kontroświecenia w Polsce*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Stanisław Konarski SchP, pedagog - pisarz - polityk”, odbywającej się w Warszawie w dnia 4-5 października.

dr hab. Markus Eberharter

- *Nieznana spuścizna biblioteczna Aleksandra Brücknera*, w trakcie konferencji „Aleksander Brückner i jego dziedzictwo. Rozwój badań nad kulturą staropolską i studiów slawistycznych w Niemczech i innych krajach Europy od XIX do początku XXI wieku”, odbywającej się w Berlinie na Uniwersytecie im. Humboldtów w dniach 16-17 października.

dr Jolanta Hys

- *Activities of the UDC Department in the National Library in Poland in 2023*, referat wygłoszony w trakcie spotkania UDCC Executive Committee, odbywającego się w trybie zdalnym w dniu 27 listopada.

Julia Konopka-Żołnierczuk

- *The obvious has become obvious. Libraries after the pandemic*, referat wygłoszony w trakcie sympozjum „Libraries in a Changing Century: International Symposium Celebrating Nine Decades of the National Central Library”, odbywającego się w Bibliotece Narodowej Tajwanu w Tajpej w dniu 20 kwietnia,

- *Polish Libraries' response to Russia's invasion of Ukraine*, referat wygłoszony online w trakcie konferencji „Dmytro Shtohryn International Ukrainian Studies Conference”, zorganizowanej przez Department of Slavic Languages & Literatures Uniwersytetu Illinois Urbana-Champaign w dniu 7 października.

dr Jacek Kordel

- *Niemiecka polityka biblioteczna w dobie II wojny światowej: depolonizacja, germanizacja, zniszczenie zbiorów*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Ocalone, utracone. Zbiory bibliotek publicznych ziem zachodnich i północnych Polski po II wojnie światowej”, odbywającej się w Gorzowie Wielkopolskim w dniu 29 września.

Justyna Król-Próba

- *Konserwacja obiektów na podłożu pergaminowym w publikacjach Notesu Konserwatorskiego*, referat wygłoszony w trakcie XXVI Spotkań Konserwatorskich „Sztuka Konserwacji”, odbywających się w Warszawie w dniu 20 kwietnia;
- *Profilaktyka konserwatorska w udostępnianiu zbiorów bibliotecznych*, referat wygłoszony w trakcie konferencji towarzyszącej 28. Walnemu Zgromadzeniu Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”, odbywającej się w Niepokalanowie w dniach 4-5 września.

dr Paweł Lelen

- *Matedane obiektów cyfrowych*, referat wygłoszony w ramach Warsztatów Centrum Kompetencji odbywających się w Warszawie w dniach 5-6 grudnia;
- *Zasady katalogowania oraz nadawania ISBN i ISSN, w szczególności publikacjom elektronicznym*, referat wygłoszony na warsztatach „Wybrane zagadnienia – klasyfikacja wg PKWiU 2015 oraz PKOB”, odbywających się w Olsztynie w dniach 19-20 października.

dr Grażyna Lewandowicz-Nosal

- *Na tropie Rokisia i Mamy czarodziejki. Ilustracje do książek Joanny Papuzińskiej*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Nasza Mama Czarodziejka. O twórczości Joanny Papuzińskiej”, odbywającej się w Oświęcimiu w dniu 5 października;
- „Siedem księżyców” Wandy Chotomskiej i Józefa Wilkonია – *jedność słowa i obrazu*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Przygody... jeża”, odbywającej się w trybie zdalnym w dniu 12 października;

- Udział w panelu dyskusyjnym nad książką *Ślady sacrum w literaturze dla dzieci i młodzieży. Studia i szkice* w ramach Seminarium Centrum Badań nad Literaturą i Kulturą dla Dzieci i Młodzieży Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie *Literatura dla dzieci i młodzieży wobec doświadczeń duchowych* –

(re)interpretacje, odbywającego się w Krakowie w dniu 28 lutego;

- *Wywrotka i Kwaciareczka – dziewczęce bohaterki Kazimierza Szymeczki*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Dawna i współczesna powieść dla dziewcząt”, odbywającej się w trybie zdalnym w dniu 25 marca.

Ada Lewandowska

- *Drugie życie książek, czyli o zbiorach cyfrowych Biblioteki Narodowej*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Wykorzystanie i potencjał zasobów cyfrowych”, odbywającej się w Olsztynie w dniu 21 listopada.

dr Tomasz Makowski

- *Różnice organizacyjne małej i dużej biblioteki publicznej (wyzwania organizacyjne). Rola i znaczenie biblioteki w małej miejscowości, średniej, dużej? Podobieństwa i różnice*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Praktyczne aspekty zarządzania strategicznego w bibliotekach”, odbywającej się w Łodzi w dniach 19-20 października;
- *Współpraca polskich i ukraińskich bibliotek*, referat wygłoszony w trakcie XIII Lviv International Library Forum, odbywającego się we Lwowie w dniach 19-22 września;
- *Zabezpieczenie bibliotek w sytuacji wojennej. Czego nauczyliśmy się w Polsce po zniszczeniach*

drugiej wojny światowej, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Bezpieczne zbiory – bezpieczne dziedzictwo. Muzea, biblioteki, archiwa w obliczu zagrożeń”, odbywającej się w Krakowie w dniach 26–28 września;

- *O wpływie czasu i o sobie. 30 lat w Bibliotece Narodowej Polski / Про вплив часу і про себе: 30 років у Національній бібліотеці Польщі*, referat wygłoszony w trakcie konferencji КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ БІБЛІОТЕКИ, odbywającej się w Charkowie w dniach 18–19 października;

- *Od młodszego bibliotekarza do dyrektora Biblioteki Narodowej. Dr Tomasz Makowski o swojej drodze zawodowej*, referat wygłoszony w trakcie 15. Forum Młodych Bibliotekarzy, odbywającego się w Kielcach w dniach 28–29 września;

- Udział w panelu dyskusyjnym „Czy jeszcze chcemy korzystać z dóbr kultury tradycyjnej?” w trakcie XXXII Forum Ekonomicznego, odbywającego się w Karpaczu w dniach 5–7 września;

- Udział w panelu dyskusyjnym *O bibliotecznej przyszłości w nieprzewidywalnej rzeczywistości* w trakcie 15. Forum Młodych Bibliotekarzy, odbywającego się w Kielcach w dniach 28–29 września;

Jerzy Manikowski

- *Kwaśny papier w publikacjach „Notesu Konserwatorskiego”*, referat wygłoszony w trakcie XXVI Spotkań Konserwatorskich „Sztuka Konserwacji”, odbywających się w Warszawie w dniu 20 kwietnia;

- *Problemy konserwatorskie związane z kwaśnym papierem*, referat wygłoszony w trakcie konferencji towarzyszącej 28. Walnemu Zgromadzeniu Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”, odbywającej się w Niepokalanowie w dniach 4–5 września.

Natalia Nowińska

- *Zagrajmy w grę. W bibliotece*, referat wygłoszony w trakcie konferencyjnej części Targów BookGame, odbywających się w Krakowie w dniach 12–14 maja.

Ewa Potrzebicka

- *Dokumentacja konserwatorska i polityka ochrony*, referat wygłoszony w trakcie XXVI Spotkań Konserwatorskich „Sztuka Konserwacji” w Warszawie w dniu 20 kwietnia;

- *Działania Biblioteki Narodowej w zakresie współpracy z instytucjami polonijnymi*, referat wygłoszony w trakcie XLV sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, odbywającej się w Solurze w Szwajcarii w dniach 7–9 września.

dr Aleksander Rudziński

- *Nagroda czy kara? Nowe godności i funkcje w karierze Stanisława Reszki (1544–1600)*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Zjawiska kary i nagrody w życiu społeczeństw Czech i Polski w średniowieczu i w czasach nowożytnych”, odbywającej się w Lesznie w dniach 25–27 września;

- *The Warsaw Confederation in the works and activities of Stanisław Reszka (1544–1600), a royal diplomat*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „The multi-confessionalism of Central Europe under the Reign of Stephen Báthory”, odbywającej się w Warszawie w dniach 26–28 czerwca.

Renata Słoma

- *Dokumenty ikonograficzne z archiwum Aleksandra Czołowskiego w Zakładzie Zbiorów Ikonograficznych Biblioteki Narodowej*, referat wygłoszony w trakcie seminarium „Badania proveniencyjne w muzeach – stan badań i postulaty badawcze”, odbywającego się w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie w dniu 20 czerwca.

Hanna Wiejacz, Bożena Wojtas

- *Znaczenie numeru ISBN w kontekście pozyskiwania egzemplarza obowiązkowego*, referat wygłoszony w trakcie 26 Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie, odbywających się w dniach 26–29 października.

Łukasz Własiuk

- *Funkcja biogramu w edycji w czasach powszechnego dostępu do internetu – propozycja rozwiązania na przykładzie korespondencji Anatola Sterna*, referat wygłoszony w trakcie „Konferencji młodych edytorów: Problemy edytorstwa literackiego”, odbywającej się w Warszawie w dniu 28 marca;

- *Prywatne, zawodowe, pochlebne – charakterystyka korespondencji z archiwum Anatola Sterna*, referat wygłoszony w trakcie XX Warsztatów Młodych Edytorów, odbywających się w Kazimierzu Dolnym w dniach 12–13 maja.

Marta Wojciechowska

- *The digital interlibrary loan system Academica developed by the National Library of Poland*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Library. Science. Communication” odbywającej się w Kijowie w dniach 3–5 października.

Sonia Wronkowska

- *Data modeling in cultural heritage institutions and digital humanities projects*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Digital Authoring of the Berlin Collections in the Jagiellonian Library – Challenges and Perspectives”, odbywającej się w Krakowie w dniach 23–24 listopada.

- *Edytorstwo muzyki dawnej, bibliotekarstwo i muzykologia wobec zagadnienia atrybucji*, referat wygłoszony w trakcie konferencji „Z doświadczeń polskich edytorów muzyki dawnej”, odbywającej się w Warszawie w dniach 21–22 września;

dr Zofia Zasacka

- *Children’s reception of books about transnational families in Poland*, referat wygłoszony w trakcie warsztatów „Living apart together: Growing up in Transnational Families”, odbywających się w Essen w Niemczech w dniach 27–29 kwietnia;

- *Czytelnicy i społeczne obiegi książek*, referat wygłoszony na konferencji „Synergia słowa i działania. Współczesne praktyki czytania, animacji i współtworzenia kultury czytelnicznej”, odbywającej się w Krakowie w dniach 16–17 marca;

- Prowadzenie panelu *Media discourses and representations of transnational families* w trakcie warsztatów „Living apart together: Growing up in Transnational Families”, odbywających się w Essen w Niemczech w dniach 27–29 kwietnia.

Bogdan Filip Zerek

- *Kontrola mikrobiologiczna zabytków i dzieł sztuki w publikacjach „Notesu Konserwatorskiego”*, referat wygłoszony w trakcie XXVI Spotkań Konserwatorskich „Sztuka Konserwacji”,

odbywających się w Warszawie w dniu 20 kwietnia;

- *Profilaktyka konserwatorska zbiorów bibliotecznych – wprowadzenie w zagadnienia warunków przechowywania, profilaktyki mikrobiologicznej i przygotowania na wypadek katastrofy*, referat wygłoszony w trakcie konferencji towarzyszącej 28. Walnemu Zgromadzeniu Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”, odbywającej się w Niepokalanowie w dniach 4–5 września.

TYTUŁY I STOPNIE NAUKOWE NADANE PRACOWNIKOM BIBLIOTEKI NARODOWEJ

W 2023 roku pięcioro pracowników Narodowej Książnicy uzyskało stopnie naukowe – jedna osoba doktora habilitowanego oraz cztery osoby doktora.

W dniu 8 maja Rada Naukowa Dyscypliny Literaturoznawstwo Uniwersytetu Warszawskiego podjęła uchwałę o przyznaniu dr. Bartłomiejowi Czarskiemu stopnia doktora habilitowanego. Decyzję podjęto w wyniku oceny edycji krytycznej łacińskiego tekstu wraz z polskim przekładem i komentarzem: *Emblematy Andrei Alciati: tekst oraz jego literackie i numizmatyczne źródła* oraz monograficznego artykułu *Coins of Alciato. Remarks on the Reception of Classical Numismatic Iconography in the 16th-Century Emblem Books*, opublikowanego na łamach wydawanego przez Bibliotekę Narodową „Polish Libraries”. Cały dorobek naukowy dra hab. Czarskiego liczy 4 monografie i 35 artykułów naukowych. Dr hab. Bartłomiej Czarski z Biblioteką Narodową związany jest od roku 2010: w latach 2010–2017 był młodszym bibliotekarzem, adiunktem i p.o. kierownika w Zakładzie Starych Druków. W latach 2017–2019 pełnił funkcję kierownika tego Zakładu. Obecnie zajmuje stanowisko kustosa.

W dniu 2 marca Aleksander Rudziński z Zakładu Katalogowania Dziedziny obronił doktorat w Instytucie Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II na podstawie rozprawy *Działalność sekretarza królewskiego Stanisława Reszki (1544–1600) w Rzymie za panowania Stefana Batorego*. Aleksander Rudziński jest absolwentem studiów magisterskich na Wydziale Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II na kierunku historia. Pracę doktorską pisał na seminarium doktor habilitowanej Agnieszki Januszek-Sieradzkiej. Od września 2022 roku pracuje w Zakładzie Katalogowania Dziedziny jako bibliotekarz dziedziny z zakresu historii.

W dniu 30 października Krzysztof Soliński, kierownik Zakładu Starych Druków obronił doktorat w Instytucie Studiów Informacyjnych na Wydziale Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie rozprawy *Biblioteka kościoła ewangelickiego imienia Żłóbka Chrystusa we Wschowie 1641–1949*. Pracę doktorską przygotował pod kierunkiem profesora Zdzisława Pietrzyka. Krzysztof Soliński jest absolwentem Uniwersytetu Gdańskiego. Ukończył studia filologiczne ze specjalizacją z bibliologii i informacji naukowej. W Zakładzie Starych Druków Biblioteki Narodowej pracuje od 2012 roku. Od lipca 2021 roku pełni funkcję kierownika Zakładu.

W dniu 20 grudnia Klara Spurgjasz z Zakładu Katalogowania Dziedziny obroniła doktorat w Instytucie Studiów Informacyjnych na Wydziale Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie rozprawy *Reprezentacja terminologii politologicznej w języku Deskryptorów Biblioteki Narodowej*. Klara Spurgjasz jest absolwentką studiów licencjackich i magisterskich na Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego na kierunku politologia. Pracę doktorską przygotowywała na seminarium profesora Wiesława Babika. W latach 2016–2017 pracowała w Zakładzie Katalogowania Dziedziny jako bibliotekarz dziedziny z zakresu politologii, a następnie w Pracowni Języka Haseł Przedmiotowych w Instytucie Bibliograficznym.

W dniu 18 grudnia Szymon Brzeziński z Zakładu Katalogowania Dziedziny obronił doktorat na Wydziale Historii Uniwersytetu Warszawskiego na podstawie rozprawy *Polska a Siedmiogród za panowania Izabeli Jagiellonki i Jana Zygmunta Zapolyi*. Szymon Brzeziński jest absolwentem studiów magisterskich na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego na kierunku historia oraz studiów magisterskich na Wydziale Neofilologii UW (Katedra Hungaryistyki) w zakresie filologii węgierskiej. Pracę doktorską przygotował pod kierunkiem profesor Urszuli Augustyniak. Od stycznia 2017 roku pracuje w Zakładzie Katalogowania Dziedziny jako bibliotekarz w zespole bibliografii poloników zagranicznych.

OBŚLUGA RADY NAUKOWEJ BIBLIOTEKI NARODOWEJ

Rada Naukowa jest organem opiniodawczym i doradczym Dyrektora Biblioteki Narodowej. Do jej zadań należy opiniowanie kierunków i programów badawczych, a także planów i sprawozdań z działalności naukowej Biblioteki Narodowej, inspirowanie prac naukowych i ocena ich wyników, opiniowanie spraw dotyczących działalności podstawowej Narodowej Książnicy oraz rozpatrywanie i opiniowanie spraw związanych z rozwojem jej kadry naukowej.

W 2023 roku odbyły się trzy posiedzenia Rady Naukowej Biblioteki Narodowej. Na posiedzeniu w dniu 16 stycznia dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski poprosił członków Rady o wyrażenie opinii na temat zakupu kolekcji zbiorów bibliotecznych, a na posiedzeniu w dniu 1 czerwca przedstawił sprawozdanie Narodowej Książnicy za 2022 rok, które Rada przyjęła jednogłośnie oraz omówił sprawy bieżące. Na posiedzeniu w dniu 15 grudnia 2023 roku dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski podsumował kończący się rok oraz zapowiedział najważniejsze projekty zaplanowane na 2024 rok.

SKŁAD RADY NAUKOWEJ BIBLIOTEKI NARODOWEJ NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 ROKU

PRZEWODNICZĄCY

- prof. dr hab. **Zdzisław Pietrzyk** – w latach 2003–2021 dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej. Profesor

zwyczajny na Uniwersytecie Jagiellońskim, członek Krajowej Rady Bibliotecznej

WICEPRZEWODNICZĄCA

- prof. dr hab. **Zofia Zielińska** – emerytowana profesor zwyczajny na Uniwersytecie Warszawskim, wieloletnia kierownik Zakładu Historii Nowożytnej Instytutu Historycznego UW

CZŁONKOWIE

- prof. dr hab. **Włodzimierz Bolecki** – wiceprezes zarządu Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. Profesor zwyczajny w Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk
- **Danuta Brzezińska** – prezes Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich
- **Andrzej Dąbrowski** – dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki im. Witolda Gombrowicza w Kielcach, przewodniczący Konferencji Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych
- prof. dr hab. **Hubert Izdebski** – profesor zwyczajny i członek Rady Naukowej Instytutu Prawa Uniwersytetu SWPS, były dyrektor Instytutu Nauk o Państwie i Prawie Uniwersytetu Warszawskiego
- bp prof. dr hab. **Michał Janocha** – profesor Uniwersytetu Warszawskiego, przewodniczący Rady ds. Kultury i Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Konferencji Episkopatu Polski. W latach 2013–2015 dyrektor Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Warszawie
- prof. **Krystyna Jaworska** – profesor zwyczajny, wykładowczyni języka polskiego na uniwersytecie turyńskim, uczestniczka sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie MABPZ z ramienia Fundacji Rzymskiej im. J. Z. Umiastowskiej
- dr **Adolf Juzwenko** – wieloletni dyrektor Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich we Wrocławiu
- prof. dr hab. **Jacek Kopciński** – profesor Instytutu Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, redaktor naczelny miesięcznika „Teatr”

- dr Jędrzej Leśniewski – dyrektor Biblioteki Politechniki Wrocławskiej, zastępca przewodniczącego Rady Wykonawczej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich
- prof. dr hab. Jakub Lewicki – profesor zwyczajny, kierownik Katedry Konserwacji Zabytków i Ochrony Krajobrazu w Instytucie Historii Sztuki na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych UKSW. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków
- prof. dr hab. Jan Malicki – profesor zwyczajny, w latach 1991–2018 dyrektor Biblioteki Śląskiej w Katowicach
- dr Monika Mitera – zastępca dyrektora BN ds. naukowych, członek Komisji Ewaluacji Nauki
- prof. dr hab. Janusz Pezda – starszy kustosz w Bibliotece Książąt Czartoryskich w Krakowie, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego
- prof. dr hab. Maria Próchnicka – profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, była dyrektor Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UJ, Sekretarz Polskiej Komisji Akredytacyjnej
- prof. dr hab. Andrzej Rachuba – profesor w Zakładzie Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa oraz członek Rady Naukowej Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk, prezes Towarzystwa Miłośników Historii, członek zarządu Polskiego Towarzystwa Heraldycznego
- Marek Skulimowski – prezes Fundacji Kościuszkowskiej w Nowym Jorku.
- prof. dr hab. Rafał Wiśniewski – kierownik Katedry Socjologii Kultury Wydziału Społeczno-Ekonomicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, dyrektor Narodowego Centrum Kultury
- prof. dr hab. Elżbieta Barbara Zybert – profesor zwyczajny na Uniwersytecie Warszawskim, redaktor naczelna „Przeglądu Bibliotecznego”, przewodnicząca Rady Programowej periodyku „Polish Libraries”

**Study Course
in Basic
ESPERANTO**
"The International
Second Language"

1972, BASIC ESPERANTO ASSOCIATION, INC.
VANDERBILT AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10017

**Easiest
Learn**

CONTENTS:

Home Study Lesson Book
plus 14 Long Playing
(33 1/3 rpm)
12-Inch Records

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

W 2023 roku międzynarodowa aktywność Biblioteki Narodowej przejawiała się zarówno w działaniach podejmowanych na forum bibliotekarskich organizacji międzynarodowych, we współpracy z bibliotekami narodowymi innych państw, jak również w udziale w europejskich projektach bibliotek cyfrowych czy konferencjach naukowych przeprowadzonych online.

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI MIĘDZYNARODOWYMI

W 2023 roku Biblioteka Narodowa, podobnie jak w latach poprzednich, kontynuowała współpracę z następującymi organizacjami międzynarodowymi:

- IFLA (Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Bibliotekarzy),
- CENL (Konferencja Narodowych Bibliotek Europejskich),

- CDNL (Konferencja Dyrektorów Bibliotek Narodowych),
- ASLIB (Stowarzyszenie Bibliotek Specjalnych i Biur Informacyjnych),
- IAML (Stowarzyszenie Bibliotek Muzycznych, Archiwów i Ośrodków Dokumentacji),
- IASA (Międzynarodowe Stowarzyszenie Archiwów Dźwiękowych i Audiowizualnych),
- LIBER (Liga Europejskich Bibliotek Naukowych),
- AIB (Międzynarodowe Stowarzyszenie Bibliofilów),
- ISSN (Międzynarodowy Znormalizowany Numer Wydawnictwach Ciągłych),
- ISBN (Międzynarodowy Znormalizowany Numer Książki),
- ISMN (Międzynarodowy Znormalizowany Numer Druku Muzycznego),

- Bibliotheca Baltica (grupa robocza 38 bibliotek z krajów posiadających dostęp do Bałtyku),
- Europeana (biblioteka cyfrowa powołana przez Komisję Europejską),
- CERL (Europejskie Konsorcjum Bibliotek Naukowych),
- IIPC (Międzynarodowe Konsorcjum Archiwizacji Internetu),
- IIF (Konsorcjum Międzynarodowych Ram Interoperacyjności Obrazu),
- NAPLE FORUM (Stowarzyszenie na rzecz wspierania bibliotek publicznych),
- OCLC, organizacja i serwis o charakterze badawczym i usługowym w zakresie bibliotekarstwa cyfrowego),
- EBLIDA (organizacja zrzeszająca biblioteki oraz centra informacji i dokumentacji),
- UDCC (Konsorcjum UKD).

IFLA

Julia Konopka-Żołnierczuk zastępca dyrektora BN została wybrana w skład Europe Regional Division Committee IFLA na lata 2023-2025. W ramach grupy pełni rolę Information Coordinator. Na zaproszenie IFLA w listopadzie 2023 roku dyrektor Julia Konopka-Żołnierczuk wzięła udział w warsztatach „Building a strong and sustainable library field in Europe together” oraz spotkaniu Europe Regional Division Committee, które odbyły się w Brukseli. W warsztatach uczestniczyli przedstawiciele stowarzyszeń bibliotecznych i bibliotek różnych typów z prawie wszystkich krajów Europy. Zorganizowano także spotkania z przedstawicielami Komisji Europejskiej, UNESCO i Eurocities.

- Delegacja Biblioteki Narodowej, jak co roku, uczestniczyła w World Library and Information Congress IFLA, który w 2023 roku obradował w Rotterdamie w Holandii w dniach 19-26 sierpnia. W kongresie udział wzięli: dr Tomasz Makowski, dyrektor Biblioteki Narodowej, zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej Julia Konopka-Żołnierczuk i Dominik Cieszkowski, Barbara Morawiec, kierowniczką zespołu zadaniowego do spraw realizacji K.I.1.2. NPRCz 2.0 na lata 2021-2025 i dr Paweł Lelen, kierownik Zakładu Katalogowania Dziedzinyowego.

UDZIAŁ PRACOWNIKÓW BN W WYBRANYCH SPOTKANIACH I WYDARZENIACH MIĘDZYNARODOWYCH ORAZ INNYCH WYJAZDACH ZAGRANICZNYCH

W związku z przekazaniem Bibliotece Narodowej w darze Biblioteki Hectora Hodlera w dniu 2 lutego Julia Konopka-Żołnierczuk, zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej oraz Hanna Wiejacz, kierowniczką Zakładu Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów spotkały się w Rotterdamie w Holandii z przedstawicielami Uniwersala Esperanto-Asocio. Następnie w marcu oraz kwietniu Anna Romaniuk, kierowniczką Zakładu Rękopisów wraz z pracownikami Zakładu Administracyjno-Gospodarczego zajmowała się pakowaniem i nadawaniem przesyłek ze zbiorami do Narodowej Książnicy.

W dniach 19-23 marca Andrzej Mietkowski z Biura Komunikacji i Promocji przebywał w Londynie w Wielkiej Brytanii, skąd przywiózł archiwalia Auberona Herberta i odbył spotkania ws. kolejnych archiwów Auberona Herberta oraz archiwów wydawnictw Polonia, Puls i innych.

W dniach 21-22 marca 2023 roku Anna Romaniuk, kierowniczka Zakładu Rękopisów przebywała w Rzymie we Włoszech, gdzie odebrała podarowane Narodowej Książnicy przez Wandę Gawrońską archiwum Centro Incontri e Studi Europei.

W dniach 14-21 kwietnia 2023 roku Hanna Wiejacz, kierowniczka Zakładu Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów przebywała w Wiedniu w Austrii, gdzie przeprowadziła czynności związane z darowizną prof. Petera Pantzera dla Biblioteki Narodowej.

W dniach 16-19 kwietnia 2023 roku Izabela Koryś z Instytutu Książki i Czytelnictwa przebywała w Luksemburgu, gdzie wzięła udział w 31st EBLIDA Annual Council and Conference and 2nd EBLIDA-NAPLE-PL2030 Event.

W dniach 18-25 kwietnia 2023 roku Julia Konopka-Żołnierczuk, zastępca dyrektora BN przebywała w Tajpej na Tajwanie, gdzie na zaproszenie i koszt organizatorów wzięła udział w jubileuszu 90-lecia National Central Library.

W maju i czerwcu Anna Romaniuk kierowniczka Zakładu Rękopisów trzykrotnie przebywała w Londynie w Wielkiej Brytanii, w związku z zakupem archiwum Andrzeja Krauzego do zbiorów ikonograficznych Biblioteki Narodowej.

W dniach 17-21 czerwca 2023 roku Tomasz Makowski, dyrektor Biblioteki Narodowej i Julia Konopka-Żołnierczuk, zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej przebywali w Paryżu we Francji, gdzie wzięli udział w CENL Annual General Meeting.

W dniach 1-5 sierpnia 2023 roku Sonia Wronkowska, pełnomocnik dyrektora BN ds. rozwoju przebywała w Cambridge w Wielkiej Brytanii, gdzie wzięła udział w konferencji IAML 2023 oraz w spotkaniu roboczym zarządu RISM.

W dniach 15-19 września Andrzej Mietkowski z Biura Komunikacji i Promocji przebywał w Paryżu we Francji, gdzie wzięł udział w dorocznym spotkaniu w rocznicę śmierci Jerzego Giedroycia oraz odbył spotkania związane z przejęciem przez Narodową Książnicę i organizacją transportu do Warszawy około 7 ton publikacji ze zbiorów w Montresor.

W dniach 5-7 października 2023 roku Julia Konopka-Żołnierczuk zastępca dyrektora BN przebywała w Amsterdamie w Holandii, gdzie wzięła udział w spotkaniu LibrarIN Stakeholders Panel. Jest to finansowany z funduszy Unii Europejskiej projekt, mający na celu określenie, analizowanie i dostarczenie rekomendacji, które pozwolą budować społeczeństwo obywatelskie poprzez działalność bibliotek.

W dniach 22-27 października Paweł Stroiński z Zakładu Czasopism przebywał w Brukseli w Belgii, gdzie wzięł udział w corocznym spotkaniu ISSN.

W dniach 1 listopada - 22 grudnia 2023 roku dr Krzysztof Soliński, kierownik Zakładu Starych Druków przebywał w Rzymie we Włoszech, gdzie kontynuował rozpoczęte w 2019 roku prace w Biblioteca Vallicelliana. Był to już szósty wyjazd, który odbył się dzięki dofinansowaniu w ramach projektu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: Dziedzictwo kulturowe - priorytet 4 - Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą. Katalogowanie i inna pomoc instytucjom polonijnym - VIII etap.

W dniach 29 listopada - 6 grudnia Andrzej Mietkowski z Biura Komunikacji i Promocji przebywał w Nowym Jorku i Waszyngtonie w USA, gdzie realizował projekt *Dziedzictwo kulturowe - priorytet 4 - Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą. Katalogowanie i inna pomoc instytucjom polonijnym - VIII etap.*

WIZYTY DELEGACJI ZAGRANICZNYCH W BIBLIOTECE NARODOWEJ

W dniu 23 lutego Bibliotekę Narodową odwiedzili przedstawiciele Staatsbibliothek zu Berlin (SBB): Michaela Scheibe - kierownik Abteilung Handschriften und Historische Drucke SBB oraz dr Remigiusz Stachowiak. Celem spotkań, w którym Narodową Książnicę reprezentowali dr Krzysztof

Soliński i dr Jacek Kordel, było omówienie możliwości współpracy pomiędzy SBB a BN, w ramach kontynuowania i dalszego rozwijania projektów VD 16, 17, 18.

W dniach 22–23 sierpnia Bibliotekę Narodową odwiedzili przedstawiciele Biblioteki Narodowej Łotwy. Goście spotkali się z zastępcą dyrektora Biblioteki Narodowej Kacprem Trzaską i pracownikami Instytutu Bibliograficznego. W trakcie wizyty poznali ścieżkę katalogowania, zapoznali się ze zintegrowanym systemem zarządzania zasobami bibliotek wykorzystywanym w Narodowej Książnicy oraz zwiedzili czytelnice.

W dniu 23 października, na prośbę Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Bibliotekę Narodową odwiedzili przedstawiciele 4 bibliotek litewskich. Goście spotkali się z zastępcą dyrektora BN Julią Konopką-Żołnierczuk i przedstawicielami Instytutu Bibliograficznego, Instytutu Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych i Zakładu Zbiorów Cyfrowych. W trakcie wizyty poznali ścieżkę katalogowania, konserwacji i digitalizacji, zapoznali się ze zintegrowanym systemem zarządzania zasobami bibliotek wykorzystywanym w Bibliotece Narodowej oraz zwiedzili czytelnice.

WSPARCIE BIBLIOTEK W UKRAINIE

W 2023 roku Biblioteka Narodowa kontynuowała działania wspierające biblioteki w Ukrainie. BN pozostaje w stałym kontakcie z bibliotekami, w tym z dyrektorem Biblioteki Narodowej Ukrainy im. Władimira Wernadskiego w Kijowie, monitoruje stan placówek oraz zbiera informacje nt. poniesionych strat w wyniku rosyjskiej agresji.

W dniach 27–29 marca, w ramach projektu powołania Narodowej Biblioteki Cyfrowej Ukrainy, członkowie grupy roboczej projektu odwiedzili Bibliotekę Narodową. Stronę ukraińską reprezentowali: kierownik projektu Tetiana Chorna,

Spotkanie delegacji ukraińskiej z dyrekcją i pracownikami Biblioteki Narodowej

Dyrektor Biblioteki Naukowej Narodowego Uniwersytetu Akademia Kijowsko-Mohylańska, Iryna Biriukova, Dyrektor Generalna Narodowej Biblioteki Naukowej w Odesie, Serhii Dotsenko, informatyk Biblioteki Narodowej im. Jarosława Mądrego oraz Kateryna Orliuk, ekspertka państwowej grupy eksperckiej ds. polityki religijnej i etnicznej Dyrektoriatu Rozwoju Społeczno-Kulturalnego Ministerstwa Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy. W trakcie wizyty odbyły się spotkania z dyrektorem Biblioteki Narodowej dr. Tomaszem Makowskim, zastępcami dyrektora: Dominikiem Cieszkowskim oraz Julią Konopką-Żołnierczuk oraz pracownikami Narodowej Książnicy zaangażowanymi w proces digitalizacji zbiorów bibliotecznych. Uczestnicy delegacji mieli okazję poznać ścieżkę digitalizacji w Bibliotece Narodowej, poczynawszy od typowania obiektów, poprzez ich konserwację, digitalizację i udostępnienie w serwisie polona.pl. Dużo uwagi poświęcono technicznym aspektom digitalizacji. Delegacja ukraińska miała również możliwość zapoznania się ze sprzętem oraz zasadami digitalizacji zbiorów bibliotecznych, które są stosowane w Bibliotece Narodowej. Prowadzono również dyskusje na temat trybu katalogowania w Narodowej Książnicy i udostępniania krajowym bibliotekom publikacji poprzez cyfrową wypożyczalnię międzybiblioteczną Academica.

Ponadto Biblioteka Narodowa wspierała Bibliotekę Narodową Ukrainy w działaniach na polu międzynarodowym. W dniach 18–20 czerwca dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski reprezentował Bibliotekę Narodową Ukrainy na corocznym spotkaniu CENL (Konferencji

Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych), które w tym roku odbyło się w Paryżu. Biblioteka Narodowa Ukrainy przekazała oficjalnie dyrektorowi Biblioteki Narodowej dr Tomaszowi Makowskiemu prawo do głosowania w jej imieniu w trakcie spotkania.

W dniu 19 września dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski na zaproszenie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Ukraińskich wziął udział w zorganizowanym w formie hybrydowym XIII Lwowskim Międzynarodowym Forum Bibliotekarskim. W ramach Forum wygłosił online referat w języku ukraińskim.

W dniu 18 października dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski wygłosił referat online na międzynarodowej konferencji naukowej „Dyplomacja kulturowa biblioteki”, organizowanej m.in. przez Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy, Ministerstwo Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy oraz Centralną bibliotekę naukową Charłkowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Karazina.

Biblioteka Narodowa kontynuowała także prowadzenie bezpłatnych kursów języka polskiego dla Ukraińców – zob. rozdział 3 *Funkcje centralne*.

1908 ★ 1908

Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek	Sobota	Niedziela
		1	2			
6	7	8	9			
13	14	15	16			
20	21	22	23			
	28	29				

1908 ★ JANUARO ★ 1908

Lutego	Marca	Wielkoczwartek	Środa	Wielkoczwartek	Sobota	Niedziela
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
28	29	30	31			

Wydawnictwo Książka i Piśmiennictwo
 Warszawa
 1908

- *kiel jak, jako.
- *kies czyj.
- *kio co.
- *kiom ile.

- łować.
- który.
- zabi
- z.
- asa.
- ga.
- biierać.
- gniewać się.
- kolomb gołąb.
- kolon słup, kolumna.
- kolor kolor.
- kom przecinek.

PROMOCJA CZYTELNICTWA

Biblioteka Narodowa jest od lat cenionym miejscem wydarzeń kulturalnych promujących czytelnictwo. W nowych, modernistycznych czytelniach wręczane są prestiżowe nagrody za osiągnięcia kulturalne i naukowe, odbywają się uroczyste gale, wystawy, koncerty, promocje książek, spotkania z pisarzami i wydawcami. W Ogrodzie Krasińskich co roku w formie literackiego pikniku świętowane są imieniny Jana Kochanowskiego, którego jedyny zachowany autograf znajduje się w zbiorach Narodowej Książnicy.

Te formy działalności Biblioteki Narodowej stają się ważnymi wydarzeniami kulturalnymi Polski i Warszawy, wywołują duże zainteresowanie środowisk naukowych i artystycznych oraz skupiają uwagę mediów. Dzięki planowanemu wiosną 2024 roku otwarciu odrestaurowanego Pałacu Rzeczypospolitej oferta kulturalna Narodowej Książnicy stanie się jeszcze bogatsza.

IMIENINY JANA KOCHANOWSKIEGO

Największym wydarzeniem z zakresu promocji czytelnictwa organizowanym przez Bibliotekę Narodową są *Imieniny Jana Kochanowskiego* – literacki piknik, który odbywa się od 2012 roku w Ogrodzie Krasińskich oraz sąsiadującym z nim Pałacu Rzeczypospolitej. Każdego roku gospodarz *Imienin*, Jan Kochanowski zaprasza na uroczystość innego

twórcę. W tym zaszczytnym gronie znaleźli się już m.in.: Julian Tuwim, Zbigniew Herbert, Franciszka i Stefan Themersonowie, Joseph Conrad, Krzysztof Kamil Baczyński i Gustaw Herling-Grudziński.

Józef Hen

W 2023 roku Jan Kochanowski na *Imieniny* zaprosił Aleksandra Fredrę, który tego roku obchodził 230. rocznicę swoich urodzin. Jego postać stała się pretekstem do zacieśniania więzi pomiędzy światami literatury i teatru – na rozstawionych w Ogrodzie Krasińskich scenach pojawili się nie tylko pisarze i poeci, ale również dramatopisarze, dramaturdzy i reżyserzy. Na tematy inspirowane życiem i twórczością Aleksandra Fredry dyskutowali m.in.: Weronika Murek, Rafał Wojasiński, Piotr

Cieplak, Jarosław Gajewski, Cezary Harasimowicz, Wojciech Tomczyk i Mariusz Czubaj. O samym Fredrze opowiedział jego praprapraprwnuk – Maciej Szeptycki, a prof. Anna Kuligowska-Korzeniewska podzieliła się doświadczeniami z pracy nad nowym, czterotomowym wydaniem dzieł zebranych pisarza, które na *Imieninach* miało swoją premierę. Wypowiedzi prof. Kuligowskiej-Korzeniewskiej uzupełniły fragmenty *Trzy po trzy*, odczytane przez Olgierda Łukaszewicza.

Nie zabrakło tradycyjnych atrakcji przygotowanych dla dzieci, meczu poetyckiego oraz *Pieśni świętojańskiej o Sobótce*, wykonanej przez gwiazdy muzyki współczesnej i jazzowej – Agatę Zubel, Adama Bałdycha i Huberta Zemlera. *Imieniny* zakończył dancing przy akompaniamencie Małej Orkiestry Dancingowej. Dla tych, którzy lubią wymieniać się i dzielić swoimi lekturami powstała strefa Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 z wymianą książek i innymi atrakcjami przygotowanymi przez Fundację Powszechnego Czytania.

GALE I NAGRODY

NAGRODA LITERACKA SKRZYDŁA DEDAŁA W BIBLIOTECE NARODOWEJ

W środę 22 marca w Audytorium im. Stefana Dembego w Bibliotece Narodowej odbyła się uroczystość wręczenia Nagrody Literackiej Skrzydła Dedala, przyznawanej przez Narodową Książnicę. Uczestników uroczystości powitał dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski. Przewodniczący jury prof. Włodzimierz Bolecki przypomniał

historię Nagrody Literackiej Skrzydła Dedala i jej poprzednich laureatów, a następnie ogłosił werdykty za trzy kolejne lata.

Laureatem za rok 2022 został Piotr Wierzbicki wybitny pisarz, eseista i publicysta. Nagrodę wręczono także laureatom z poprzednich lat – prof. Janowi Tomkowskiemu za rok 2021 i Małgorzacie Musierowicz za rok 2020. Laudację dla laureatów wygłosili o. Janusz Pyda OP oraz dr Antoni Libera.

NAGRODA LITERACKA IM. MARKA NOWAKOWSKIEGO

W 2017 roku Biblioteka Narodowa powołała nagrodę literacką, która przyznawana jest corocznie pisarzom za opowiadanie lub cykl opowiadań. Twórczość laureatów powinna zawierać istotne walory poznawcze oraz charakteryzować się niekonwencjonalnością sądów, opinii, odwagą i precyzją myśli oraz pięknem słowa. Mottem Nagrody są słowa Marka Nowakowskiego „Nie jesteśmy znikąd”. W skład Kapituły Nagrody wchodzi: Maciej Urbanowski (przewodniczący), Włodzimierz

Aleksandra Majdzińska

Bolecki, Wojciech Chmielewski, Janusz Drzewucki, Irena Makarewicz, Krzysztof Masłoń i Mateusz Matyszkowicz.

W 2023 roku Kapituła Nagrody postanowiła uhonorować Aleksandrę Majdzińską za tom *Szalom bonjour Odessa* – sugestywny portret wyjątkowego miasta sprzed rosyjskiej agresji na Ukrainę, opisanego przez polską pisarkę w krótkich realistycznych obrazkach. Uroczysta gala wręczenia nagrody odbyła się 14 maja w nowych czytelnich Biblioteki Narodowej. Laureatka otrzymała dyplom oraz statuetkę z brązu i granitu, zaprojektowaną i wykonaną przez prof. Macieja Aleksandrowicza.

GALA NAGRODY IM. KAZIMIERZA MOCZARSKIEGO

W niedzielę 26 listopada w Czytelnich Biblioteki Narodowej odbyła się gala Nagrody im. Kazimierza Moczarskiego, zorganizowana we współpracy z fundacją im. Kazimierza Moczarskiego oraz Domem Spotkań z Historią. Nagrodę główną otrzymał prof. Sławomir Łotysz za książkę *Pińskie błota. Natura, wiedza i polityka na polskim Polesiu do 1945 roku*. Nagroda Młodzieżowych Klubów Historycznych im. Kazimierza Moczarskiego została przyznana Marcie Grzywacz za książkę *Blizny. Prawdziwą historię „królików” z Ravensbrück*.

W uroczystości udział wzięli: Małgorzata Kidawa-Błońska, marszałek Senatu RP, Ewa Malinowska-Grupińska, przewodnicząca Rady m.st. Warszawy, Aldona Machnowska-Góra, wiceprezydentka Warszawy i Tomasz Bratek, wiceprezydent Warszawy oraz radne – Agnieszka Wyrwał i Małgorzata Zakrzewska, przewodnicząca i wiceprzewodnicząca Komisji Kultury i Promocji Miasta.

Konkurs o Nagrodę Historyczną m.st. Warszawy im. Kazimierza Moczarskiego na najlepszą książkę roku poświęconą historii Polski po 1918 roku do współczesności jest jednym

z najbardziej prestiżowych na polskim rynku księgarskim. Nagroda przyznawana od 2009 roku jest ważnym elementem edukacji historycznej, promując najbardziej wartościowe publikacje i najlepszych autorów z tej dziedziny. O randze Konkursu stanowią laureaci ubiegłych lat oraz znakomite jury, w którego skład wchodzi wybitni polscy historycy i pisarze.

GALA NAGRODY „RZECZPOSPOLITEJ” IM. JERZEGO GIEDROYCIA

W poniedziałek 27 listopada w Czytelniach Biblioteki Narodowej odbyła się gala Nagrody „Rzeczpospolitej” im. Jerzego Giedroycia. Laureatami tegorocznej nagrody zostali profesorowie Igor Cependa i Stanisław Stępień. Profesor Igor Cependa jest rektorem Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku. W latach 1996–1999 był sekretarzem ambasady Ukrainy w Polsce. Profesor Stanisław Stępień jest dyrektorem Południowo-Wschodniego Instytutu Naukowego w Przemyślu i wykładowcą w Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu.

Tegoroczną galę, którą poprowadziła Anna Zejdl, tradycyjnie otworzył wiersz Agnieszki Osieckiej *Przywilejem polityka jest...*, który zinterpretował Andrzej Seweryn, dyrektor Teatru Polskiego w Warszawie. Laudację wygłosił Jan Malicki.

Redakcja „Rzeczpospolitej” ustanowiła nagrodę w 2001 roku, w pierwszą rocznicę śmierci znakomitego redaktora i polityka, twórcy „Kultury” i Instytutu Literackiego w Paryżu. Wyróżnienie mogą otrzymać osoby lub instytucje kierujące się zasadami wyznawanymi przez Jerzego Giedroycia, które cechuje bezinteresowna troska o sprawy publiczne, umacnianie pozycji Polski w Europie oraz pogłębianie dialogu między narodami Europy Środkowo-Wschodniej.

WYSTAWY I WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

WYSTAWA DRUKÓW ULOTNYCH Z CZASÓW POWSTANIA STYCZNIOWEGO

Wystawę druków ulotnych z czasów powstania styczniowego otworzyły w Czytelniach Biblioteki Narodowej w poniedziałek 23 stycznia Pierwsze Damy Republiki Litwy i Rzeczypospolitej Polskiej – Diana Nausėdienė oraz Agata Kornhauser-Duda.

Na wystawie, czynnej do 21 czerwca, zaprezentowano cenne dokumenty z lat 1861–1864, a wśród nich druki ujawniające genezę powstania, manifest powstańczy i związane z nim dekrety uwłaszczeniowe z 22 stycznia 1863 roku, jak również inne druki ulotne, będące świadectwem funkcjonowania w czasie powstania struktur tajnego państwa polskiego. Znalazły się tu: zaproszenie na nabożeństwo patriotyczne z okresu przedpowstaniowych manifestacji patriotycznych, manifesty i odezwy Komitetu Centralnego Narodowego oraz Rządu Narodowego, dekrety rządowe, rozkaz konspiracyjnego Naczelnika Miasta Warszawy czy druk obligacji pożyczki narodowej.

WYSTAWA „HRABIA FREDRO”

W czwartek 22 czerwca w Czytelniach Biblioteki Narodowej odbył się wernisaż wystawy *Hrabia Fredro*, przygotowanej z okazji Roku Aleksandra Fredry na okoliczność 230. rocznicy urodzin komediopisarza. W uroczystości wzięli udział potomkowie Aleksandra Fredry, a wśród nich Barbara Nagajewska i Maciej Szeptycki.

W ramach ekspozycji zostały zaprezentowane, przechowywane w Bibliotece Narodowej, rękopisy, grafiki, fotografie

i dokumenty związane z Aleksandrem Fredrą, a także osobiste pamiątki zgromadzone przez rodzinę pisarza: medale, pieczęcie, a także jego fotel. Wystawa przedstawiała również mniej znane oblicza autora *Zemsty*, który był nie tylko baczny i krytycznym obserwatorem społecznych i obyczajowych przemian trzech epok literackich, ale także doświadczonym napoleońskim żołnierzem, a wreszcie - wzorowym ojcem rodziny i gospodarzem.

W niedzielę 25 czerwca w ramach Festiwalu Polony odbył się edyton poświęcony Aleksandrowi Fredrze, na który zaproszono gościa specjalnego - Macieja Szeptyckiego, prapraprawnuka pisarza dysponującego szczegółową wiedzą o pisarzu. Dodatkowo przygotowano prezentacje o zasobach polona.pl.

WYSTAWA „ROŚLINY I LUDZIE. NAD NIEMNEM ELIZY ORZESZKOWEJ”

Małżonka Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Agata Kornhauser-Duda w piątek 8 września uroczystie otworzyła wystawę *Rośliny i ludzie. „Nad Niemnem” Elizy Orzeszkowej*. Zarówno *Nad Niemnem*, jak i postać Orzeszkowej przedstawiono na ekspozycji w mniej znanym kontekście: prac botanicznych i etnograficznych, zielników i kwiatowych tableaux.

W Czytelniach Biblioteki Narodowej zaprezentowano trzatomowy autograf lektury tegorocznego Narodowego Czytania, a także inne rękopisy Orzeszkowej, jeden ze stworzonych przez nią zielników i zakładkę z kompozycjami roślinnymi jej autorstwa. Na wystawie można było zobaczyć również fotograficzne portrety pisarki i oryginalne numery czasopisma „Wisła” z etnobotanicznymi esejami-reportażami Orzeszkowej *Ludzie i kwiaty nad Niemnem*, które przyniosły pisarce uznanie również w ówczesnym środowisku naukowym. Ekspozycję wzbogacił materiał multimedialny prezentujący florę rosnącą na terenie Biblioteki Narodowej. Zorganizowano siedem oprowadzań kuratorskich.

Wystawie towarzyszyły wykłady i warsztaty poświęcone Orzeszkowej, historii przypraw i leków, naukowej roli zielników i wyzwaniach związanych z ich konserwacją: *Nie tylko kmin i pieprz czarny: krótka historia przypraw na ziemiach polskich*, *Nie tylko eliksiry, pierniki i konfitury: zapominanie produkty z dawnych aptek*, *Zielniki i herbarze (hortus siccus) okiem farmaceuty: historia, znaczenie dla nauki, technika wykonywania*, *Botaniczno-artystyczna twórczość Elizy Orzeszkowej*, *Ludzie i kwiaty nad Niemnem. O botaniczno-etnograficznych pasjach Elizy Orzeszkowej*, *W roślinnym archiwum. Zabytkowe zielniki i wyzwania związane z ich ochroną*, *Konserwacja artystycznego zielnika Elizy Orzeszkowej*, *Botanizowanie dla Orzeszkowej*.

WYSTAWA „BRÜCKNER. ŚREDNIOWIECZE ODZYSKANE”

W sobotę 30 września w Czytelniach Biblioteki Narodowej odbył się wernisaż wystawy *Brückner. Średniowiecze odzyskane*, którą Biblioteka Narodowa zorganizowała w związku z przeniesieniem prochów Aleksandra i Emmy Brücknerów z likwidowanego cmentarza Tempelhofer Parkfriedhof w Berlinie do Krakowa. W uroczystości udział wzięli przedstawiciele Fundacji Polsko-Niemieckie Pojednanie oraz studenci wydziału Sztuki Mediów ASP w Warszawie, których plakaty zostały włączone do ekspozycji.

Wystawa ukazała sylwetkę i odkrycia Aleksandra Brücknera, jednego z największych sławistów i historyków polskiej kultury, wieloletniego profesora Uniwersytetu Berlińskiego. Prezentowane w Bibliotece Narodowej rękopisy to część znalezisk Brücknera z czasów jego poszukiwań w Cesarskiej Bibliotece Publicznej w Petersburgu. Profesor przebywał tam w latach 1889-1890, badając polskie zbiory skradzione przez Rosjan w czasie zaborów. Efektem jego pracy były przełomowe odkrycia - w tym zaskakujące odnalezienie pergaminowych pasków z rękopisem *Kazań świętokrzyskich*, będących najstarszym tekstem ciągłym w języku polskim.

Wystawa prezentowała także średniowieczne pieśni religijne i świeckie, najstarsze polskie żarty, a nawet piętnastowieczne zaklęcia. Ekspozycja była jedyną okazją, by zobaczyć najcenniejsze zabytki średniowiecznej polszczyzny, na co dzień przechowywane w skarbcu Biblioteki Narodowej. Zorganizowano siedem oprowadzań kuratorskich.

Dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski w trakcie wernisażu wystawy *Brückner. Średniowiecze odzyskane*

Wystawie towarzyszyły wykłady o Aleksandrze Brücknerze, średniowiecznych legendach, przesądach, egzorcyzmach i opowieściach uciesznych, a także warsztaty z paleografii i kaligrafii: *Córka niedźwiedzia. Aleksander Brückner jako badacz i twórca tzw. powieści ludowej, Czytamy rękopis średniowieczny, Wypędzanie diabłów w średniowiecznym Krakowie, Aleksander Macedoński w polskiej literaturze dawnej a tradycja legendarna, Kaligrafia średniowieczna, O lataniu z wieży, schowkach w serniku, nowinach z d*pných gór – staropolskie memy i opowieści ucieszne, Starożytności litewskie na nowo.*

WYSTAWA DZIADY. UPIÓR

W związku z dwusetną rocznicą wydania II i IV części *Dziadów* Adama Mickiewicza 14 listopada otwarta została wystawa zbudowana wokół przechowywanych w Bibliotece Narodowej pierwodruków poety, ze szczególnym naciskiem na kluczową dla dramatu postać upióra. Utwór Mickiewicza dzięki temu można było przedstawić w kontekście sięgającym duchowości

staropolskiej, folkloru, oświeceniowych debat naukowych, a także kultury popularnej.

W 2023 roku odbyło się dziewięć oprowadzań kuratorskich. Z powodu dużego zainteresowania przedłużono ekspozycję do końca lutego 2024 roku.

W ramach wydarzeń towarzyszących wystawie we współpracy z Ambasadą Estonii zorganizowany został pokaz dwóch filmów etnograficznych: *Wichry Drogi Mlecznej* (1977) i *Szaman* (1997) Lennarta Meriego, pierwszego i dwukrotnego prezydenta Estonii po odzyskaniu przez ten kraj niepodległości w 1991 roku. Odbyło się także spotkanie śpiewacze z Adamem Strugiem, w trakcie którego zaśpiewano fragmenty *Dziadów* oraz wybrane ballady Wieszcza.

Plakat promujący wystawę *Dziady. Upiór*

WYSTAWY MULTIMEDIALNE

Uzupełnieniem wystaw tradycyjnych były wystawy multimedialne prezentowane na ekranach w Czytelniach Biblioteki Narodowej. W 2023 roku zorganizowano 31 wystaw multimedialnych:

1. *Pałac Rzeczypospolitej* – prezentująca grafiki, rysunki, fotografię i pocztówki pokazujące Pałac Rzeczypospolitej od XVIII do XX wieku. Termin: 10–17 maja.

2. *Kopernik* – zorganizowana w związku z 480. rocznicą śmierci Mikołaja Kopernika. Zaprezentowano starodruki (m.in. norymberskie i bazylejskie wydanie *De revolutionibus*) i późniejsze wydania dzieł Kopernika, liczne portrety astronoma, obcojęzyczne prace biograficzne i panegiryczne, dzieła muzyczne skomponowane na cześć Kopernika oraz druki ulotne upamiętniające jego postać. Termin: 18–24 maja.
-
3. *Norwid – rękopisy* – zorganizowana z okazji 140. rocznicy śmierci Cypriana Kamila Norwida. Wystawa obejmowała rękopisy-autografy poety, zawierające dzieła poetyckie, publicystykę i rozprawy filozoficzne oraz mniej znaną twórczość dramatyczną. Termin: 25–31 maja.
-
4. *Zbiory esperanto w Bibliotece Narodowej* – zorganizowana w związku z włączeniem Biblioteki Światowego Związku Esperantystów z Rotterdamu do zbiorów Biblioteki Narodowej. Wystawa obejmowała podręczniki najpopularniejszego języka pomocniczego, przekłady polskiej i światowej literatury na esperanto oraz druki ulotne związane z lingwistyką eksperymentalną oraz postacią Ludwika Zamenhafa. Termin: 30 maja – 3 czerwca.
-
5. *Antoni Malczewski* – zorganizowana z okazji 230. rocznicy urodzin Antoniego Malczewskiego. Wybrane zostały najciekawsze polsko- i obcojęzyczne wydania *Marii*, pokazujące niesłabnącą przez sto lat popularność dzieła Malczewskiego. Wystawę uzupełniono o zbiory ikonograficzne oraz materiały ulotne. Termin: 4–16 czerwca.
-
6. *Kazania świętokrzyskie* – zaprezentowany został jeden z najcenniejszych zabytków przechowywanych w Bibliotece Narodowej, a zarazem najstarszy znany polski tekst ciągły: Kazania świętokrzyskie. Poza cyfrowymi reprodukcjami fragmentów rękopisu, wystawa obejmowała jego wydania oraz literaturę poświęconą Kazaniom. Termin: 17–21 czerwca.
-
7. *Fredro – afisze teatralne* – zorganizowana w związku z ekspozycją Hrabia Fredro. Zaprezentowane zostały najstarsze zachowane afisze teatralne zapowiadające wystawienie sztuk Aleksandra Fredry. Poza afiszami najważniejszych teatrów drugiej połowy XIX wieku, wystawa objęła też ogłoszenia grup amatorskich, teatrów parafialnych i prowincjonalnych, co pokazało zasięg oddziaływania sztuk komediopisarza. Termin: 22–30 czerwca.
-
8. *Norwid – rysunki* – przedstawiony został obszerny wybór rysunków, gwaszy i akwarel Norwida. Poza pracami ilustracyjnymi i alegorycznymi, w wyborze znalazły się też studia plastyczne oraz marginalne dekoracje pochodzące z rękopisów. Termin: 1–11 lipca.
-
9. *Fredro – rękopisy i pierwodruki* – w ramach wystawy multimedialnej, która korespondowała z ekspozycją Hrabia Fredro, zaprezentowano rękopisy Aleksandra Fredry przechowywane w Bibliotece Narodowej oraz pierwsze wydania jego dzieł. Poza znanymi klasycznymi sztukami, wystawa objęła również utwory mniej znane i publicystykę. Prezentowane zbiory wzbogaciła ikonografia związana z komediopisarzem. Termin: 11–27 lipca.
-
10. *Foldery turystyczne* – zaprezentowano foldery turystyczne ze zbiorów dokumentów życia społecznego Biblioteki Narodowej. Do wystawy włączono popularne druki ulotne z okresu międzywojennego, które miały w atrakcyjny sposób przybliżyć wartościowe turystycznie miejsca. Termin: 27–30 lipca.
-
11. *Janusz Korczak* – z okazji rocznicy urodzin Janusza Korczaka zaprezentowano jego najważniejsze rozprawy pedagogiczne, publikacje popularne oraz powieści dla dzieci i młodzieży. Termin: 31 lipca – 3 sierpnia.
-
12. *Maria Skłodowska-Curie* – na okoliczność rocznicy śmierci Marii Skłodowskiej-Curie zaprezentowano jej rozprawy naukowe oraz popularyzatorskie. Termin: 4–8 sierpnia.
-
13. *Przewodniki turystyczne* – zaprezentowane zostały dawne przewodniki turystyczne ze zbiorów Biblioteki Narodowej. Wystawa obejmowała publikacje o atrakcyjnej szacie graficznej lub opisujące mało znane, nieoczywiste z dzisiejszej perspektywy miejsca. Termin: 9–21 sierpnia.
-

14. *Michał Elwiro Andriolli* – na okoliczność okrągłej rocznicy śmierci Michała Elwira Andriollego zaprezentowano wystawę przypominającą prace jednego z najważniejszych polskich ilustratorów. Wystawa objęła nie tylko znane dekoracje klasyki literackiej, ale też ilustracje do marginalnych, zapomnianych publikacji. Termin: 22–28 sierpnia.
-
15. *Elementarze* – zorganizowana w związku z nadchodzącym nowym rokiem szkolnym. Odbiorcy mogli zapoznać się dzięki zaprezentowanym materiałom z dawnymi elementarzami wykorzystywanymi w polskich szkołach od końca XVIII do XX wieku. Wystawa objęła książki ilustrowane, o atrakcyjnej szacie graficznej oraz zawierające nowatorskie na swoje czasy metody dydaktyczne. Termin: 29 sierpnia – 2 września.
-
16. *Eliza Orzeszkowa – rękopisy i rośliny* – na wystawie pokazane zostały ozdobione roślinami rękopisy Elizy Orzeszkowej przechowywane w zbiorach Biblioteki Narodowej. Pasją pisarki była preparacja roślin i tworzenie zielników, często ozdabiała więc swoją korespondencję suszonymi roślinami lub wysyłała zaprzyjaźnionym osobom niewielkie herbaria. Materiały tego rodzaju wymagają dużej ostrożności przy publicznym eksponowaniu, wystawa multimedialna była zatem idealnym narzędziem do zaprezentowania ich publiczności. Termin: 3–18 września.
-
17. *Rękopisy osmańskie w zbiorach Biblioteki Narodowej* – odbywający się w Warszawie International Congress of Turkish Art był okazją do zaprezentowania przechowywanych w Bibliotece Narodowej iluminowanych rękopisów osmańskich, pochodzących z kolekcji Biblioteki Ordynacji Zamojskiej. Wystawa multimedialna szczegółowo zaprezentowała dekoracje tzw. Genealogii sułtanów tureckich i Albumu strojów tureckich – dwóch rękopisów z czasów największej świetności Imperium Osmańskiego. Termin: 19–21 września.
-
18. *Kodeks supraski* – zorganizowana w związku z otwarciem konferencji poświęconej 200-leciu odnalezienia Kodeksu supraskiego. Wystawa zaprezentowała fragmenty zabytku, którego najobszerniejsza część znajduje się w zbiorach Biblioteki Narodowej. Termin: 22–23 września.
-
19. *Eliza Orzeszkowa – „Nad Niemnem”* – kolejna wystawa związana z twórczością Elizy Orzeszkowej prezentowała trzytomowy rękopis najlepiej znanej powieści pisarki. Wystawa stacjonarna może pokazać obiekt wyłącznie w formie rozwartej w jednym miejscu książki. Multimedialna forma prezentacji umożliwiła zwiedzającym wgląd w liczne strony rękopisu z naniesionymi poprawkami i skreśleniami, dzięki czemu można było zapoznać się z warszatem pracy pisarki oraz procesem powstawania powieści. Termin: 24–30 września.
-
20. *Kazania świętokrzyskie* – pokaz rękopisu Kazanń świętokrzyskich w ramach wystawy Brückner – średniowiecze odzyskane był okazją do multimedialnej prezentacji zdigitalizowanego rękopisu. W ramach wystawy osoby odwiedzające Bibliotekę Narodową mogły zapoznać się dokładnie z jednym z najważniejszych zabytków języka polskiego. Termin: 10–18 października.
-
21. *Rękopisy średniowieczne cz. 1* – wystawa objęła zawartość rękopisów eksponowanych w przestrzeni Biblioteki Narodowej. Ponieważ ekspozycja uniemożliwia zapoznanie się z całą zawartością obiektów, wystawa multimedialna przybliżała osobom zwiedzającym najciekawsze strony rękopisów. Termin: 19–23 października.
-
22. *Rękopisy średniowieczne cz. 2* – druga część wystawy obejmującej zawartość średniowiecznych rękopisów przechowywanych w Bibliotece Narodowych. Termin: 24–29 października.
-
23. *Aleksander Brückner – dzieła i odkrycia* – wystawa prezentowała wybór najważniejszych prac naukowych, syntetycznych i popularyzatorskich Aleksandra Brücknera. Termin: 30 października – 15 listopada.
-
24. *Dziady, cz. II* – dwusetna rocznica wydania II tomu Poezji Adama Mickiewicza było okazją do prezentacji poszczególnych części dramatu *Dziady* w kolejności ich wydania. W ramach wystawy zaprezentowano wybór fragmentów z pierwodruku. Termin: 15–18 listopada.
-

25. Dziady, cz. IV - kolejna z wystaw objęła wybór fragmentów z pierwodruku IV części Dziadów. Termin: 19-26 listopada.
-
26. Dziady, cz. III - wystawa powstała jako uzupełnienie poprzednich, prezentując wybrane fragmenty III części Dziadów z paryskiego pierwodruku. Termin: 27-29 listopada.
-
27. Ilustracje do Dziadów Adama Mickiewicza - wystawa zamykająca cykl związany z Dziadami Adama Mickiewicza zaprezentowała ilustracje z wydań dramatu z przełomu XIX i XX wieku. Termin: 30 listopada - 13 grudnia.
-
28. Ikonografia bożonarodzeniowa w średniowiecznych księgach liturgicznych - wystawa zaprezentowała średniowieczną ikonografię związaną ze świętem Bożego Narodzenia. Selekcja objęła wszystkie przechowywane w Bibliotece Narodowej księgi liturgiczne do XVI stulecia. Umożliwiło to przedstawienie wyjątkowych dzieł malarstwa książkowego i iluminatorstwa ze szczególnym uwzględnieniem polskich warsztatów. Termin: 14-16 grudnia.
-
29. Ikonografia bożonarodzeniowa w średniowiecznych modlitewnikach - kolejna wystawa zaprezentowała sceny bożonarodzeniowe pochodzące z prywatnych średniowiecznych modlitewników, przede wszystkim tzw. godzin. Ze względu na niewielki rozmiar tych ksiąg, ich dekoracja była pod różnymi aspektami odmienna od tej zawartej w okazałych księgach liturgicznych. Wybrane zostały najważniejsze przykłady ikonografii pochodzącej przede wszystkim z piętnastowiecznych rękopisów powstałych we francuskich warsztatach. Termin: 17-19 grudnia.
-
30. Ludowe pocztówki świąteczne - na wystawie zaprezentowano wybór świątecznych kart pocztowych pochodzących przede wszystkim z okresu międzywojennego. Kluczem było zapoczątkowane wówczas na masową skalę wykorzystanie i przetwarzanie motywów ludowych w ikonografii. Termin: 20-21 grudnia.
-
31. Pocztówki noworoczne - wystawa objęła karty pocztowe z pierwszych dekad XX wieku ze specyficznymi ujmowanymi wątkami noworocznymi. Bogata i nieoczywista

z dzisiejszej perspektywy ikonografia pozwoliła na zaprezentowanie specyfiki noworocznych celebracji sprzed ponad stulecia. Termin: 27 grudnia - 7 stycznia.

WYSTAWA OBJAZDOWA

Narodowa Książnica, poza wystawami czasowymi i multimedialnymi w czytelnich BN, zorganizowała także wystawę objazdową *Skarby Biblioteki Narodowej*. Zaprezentowanych zostało dziesięć najcenniejszych zabytków rękopiśmiennych ze skarbca Biblioteki Narodowej m.in.: *Rocznik świętokrzyski dawny*, *Sakramentarz tyński*, *Psalterz floriański*, *Mszał Erazma Ciołka*, *Kazania świętokrzyskie*, *Kronika Galla Anonima*, *Roczniki czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego Jana Długosza*. Wszystkie pochodzą z okresu od XI do XVI wieku, większość powstała na terenie średniowiecznej Polski. Wystawa przybliży ich treść, historię oraz znaczenie dla polskiej tożsamości narodowej.

Na ekspozycji znalazło się również faksymile wyjątkowego rękopisu polskiego orientalisty i pełnego pasji podróżnika z tytułem emira Wacława Seweryna Rzewuskiego *Sur les chevaux orientaux et provenants des races orientales - O koniach wschodnich i wywodzących się z ras orientalnych*, będące kompendium wiedzy o geografii, kulturze i historii Bliskiego Wschodu. Wystawa była prezentowana od 1 października do 22 grudnia w sześciu bibliotekach.

KONCERTY

KONCERT OCALONY PRZEZ POEZJĘ

W ramach współpracy z Fundacją Między Słowami i Biblioteką Warszawskiej Prowincji Kapucynów w piątek 3 marca w Bibliotece Narodowej odbył się koncert *Ocalony przez poezję*.

Muzyczny spektakl to biografia Jerzego Kozarzewskiego – poety, żołnierza, męża i ojca – opowiedziana poprzez jego wiersze. Widzowie mieli okazję poznać twórcę, począwszy od jego szczęśliwego dzieciństwa i młodości, poprzez walkę zbrojną, powstanie warszawskie i wojenną tułaczkę, osadzenie w komunistycznym więzieniu oraz rozkwit talentu poetyckiego i popularyzację twórczości w latach dziewięćdziesiątych. Jerzy Kozarzewski, stryjeczny prawnuk Cypriana Kamila Norwida, emocje i stosunek do świata wyrażał w wierszach, które w więzieniu zapamiętywał, a po uwolnieniu pisał i wydawał.

Na koncert złożyło się 16 utworów reprezentatywnych dla każdego z okresów życia Jerzego Kozarzewskiego w interpretacji Klaudii Kwaśny (sopran), Marcina Kwaśnego (recytacja i śpiew – baryton) z muzyką i akompaniamentem Patryka Góreckiego (gitara).

KONCERT SIŁA MIŁOŚCI – PAMIĘCI OFIAR OBOZU W RAVENSBRÜCK

W poniedziałek 15 maja odbył się koncert *Siła miłości – Pamięci Ofiar Obozu w Ravensbrück*, zorganizowany w Bibliotece Narodowej we współpracy ze Stowarzyszeniem Prawy Brzeg. W programie koncertu przedstawione zostały wiersze więźniarek polskich: Grażyny Chrostowskiej, Teresy Harsdorf-Bromowicz, Zofii Górskiej-Romanowicz, Marii Rutkowskiej-Kurcysz i Zofii Karpińskiej, a także wspomnienia dr Wandy Półtawskiej oraz multimedialna prezentacja grafik Marii Hiszpańskiej-Neumann.

Główną ideą wieloletniego projektu było emocjonalne pogłębienie więzi z bohaterkami z KL Ravensbrück. Inicjatorką spotkań z poezją więźniarek była dr Wanda Półtawska.

KONCERT KOBIETY Z KÓRNIKA

W poniedziałek 12 czerwca odbył się w Bibliotece Narodowej, przy współpracy z Teatrem Muzycznym w Poznaniu oraz Fundacją Zakłady Kórnickie, koncert inaugurujący cykl wydarzeń muzycznych poświęconych twórczości Wisławy Szymborskiej (w setną rocznicę urodzin) oraz Jadwigi Zamoyskiej (w setną rocznicę śmierci). W ramach wydarzenia znani i lubiani aktorzy czytali teksty Wisławy Szymborskiej oraz Jadwigi Zamoyskiej. Wydarzeniu towarzyszył wernisaż wystawy *#Zamoyska #Szymborska – Kobiety z Kórnik*.

POZOSTAŁE INICJATYWY

OPROWADZANIA WOKÓŁ PLACU, PAŁACU I OGRODU KRASIŃSKICH

W ramach Festiwalu Polona w dniach 23-25 czerwca odbyło się 15 tur (2 w języku angielskim, 13 w języku polskim, w tym 4 tłumaczone na język ukraiński i 1 na polski język migowy) oprowadzania po Pałacu Rzeczypospolitej i jego najbliższej okolicy.

Uczestnicy poznali m.in.: dzieje Pałacu Rzeczypospolitej i rodu Krasińskich, instytucji sądowych, pierwszego Teatru Narodowego, batalionu Parasol. Program wycieczek obejmował również zwiedzanie Ogrodu Krasińskich i okolic ul. Miodowej, ul. Nalewki i ul. Świętojerskiej wraz z przybliżeniem historii pomników: kobiet powstania 1944, powstania warszawskiego, zgrupowania Chrobry i Brama Getta Warszawskiego.

POKAZ RĘKOPISÓW DLA UCZESTNIKÓW INTERNATIONAL CONGRESS OF TURKISH ART

Biblioteka Narodowa gościła w dniach 19 i 20 września uczestników międzynarodowej konferencji sztuki tureckiej. Współorganizatorami konferencji było Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie oraz Uniwersytet Warszawski.

Orientaliści, historycy, historycy sztuki i inni specjaliści z całego świata przyjechali do Narodowej Książnicy, by obejrzyć przede wszystkim bogato zdobiony rękopis *Genealogii sułtanów tureckich*, będący niegdyś własnością Isaaca Newtona, a obecnie przechowywany w Bibliotece Narodowej, album strojów tureckich zawierający sto pięknych barwnych miniatur oraz rękopis Wacława Seweryna Rzewuskiego *Sur les chevaux orientaux et provenants des races orientales*.

O obiektach opowiadali prof. Andrzej Drozd oraz Jacek Krawczyk, redaktor wydania naukowego dzieła Rzewuskiego *O koniach wschodnich i wywodzących się z ras orientalnych*, który przybliżył fascynującą sylwetkę hrabiego-emira.

PREZENTACJA TEKI REDAKCYJNEJ ZESZYTÓW HISTORYCZNYCH INSTYTUTU LITERACKIEGO KULTURA

Biblioteka Narodowa wraz ze Stowarzyszeniem Instytut Literacki Kultura oraz Pracownią Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu UMCS zorganizowała we wtorek 5 grudnia prezentację Teki Redakcyjnej Zeszytów Historycznych Instytutu Literackiego Kultura.

Rozmowę o rozmowę o „Zeszytach Historycznych” poprowadziła prof. Iwona Hofman. Udział w spotkaniu wzięli: prof. Andrzej Kowalczyk, prof. Sławomir Nowinowski oraz prof. Rafał Stobiecki.

PROMOCJA MAGAZYNU „ARCHITECTURE SNOB”

W czwartek 21 grudnia w Czytelniach Biblioteki Narodowej odbyła się promocja magazynu architektonicznego „Architecture Snob”. Tematem przewodnim siódmego numeru „Architecture Snob” jest troska i uważność w architekturze, dlatego też naturalnym był wybór miejsca na uroczystą promocję.

Czytelnie Biblioteki Narodowej, po ogłoszonym w 2015 roku dwuetapowym konkursie na projekt przebudowy budynku Biblioteki Narodowej, w którym zwyciężyła koncepcja autorstwa pracowni Konior Studio, stały się miejscem wyjątkowym – bardziej doświetlonym, znakomicie dostosowanym akustycznie, dopracowanym w detalach, podkreślającym strukturę i rangę miejsca – skarbcza Rzeczypospolitej.

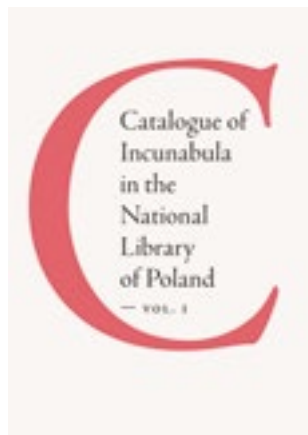
W 2023 roku Biblioteka Narodowa swoje publikacje prezentowała i oferowała na stoiskach Wydawnictwa BN w trakcie następujących targów książek i innych wydarzeń branżowych:

- spotkania Konserwatorskie, 20 kwietnia,
- XXVIII Targi Wydawców Katolickich, 20-23 kwietnia,
- Międzynarodowe Targi Książki w Warszawie, 25-28 maja,
- Imieniny Jana Kochanowskiego – 24 czerwca,
- 26. Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie, 26-29 października,
- 31. Targi Książki Historycznej, 30 listopada – 3 grudnia.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Biblioteka Narodowa publikuje monografie naukowe o szczególnym znaczeniu w środowisku badaczy z zakresu nauk humanistycznych i społecznych, zwłaszcza historyków, literaturoznawców i bibliologów. Narodowa Książnica jest także wydawcą trzech wysoko punktowanych czasopism naukowych: „Notes Konserwatorski”, „Polish Libraries” oraz „Rocznik Biblioteki Narodowej”. W 2023 roku Wydawnictwo Biblioteki Narodowej opublikowało czternaście tytułów – osiem zwartych i sześć periodycznych, w formie papierowej i online:

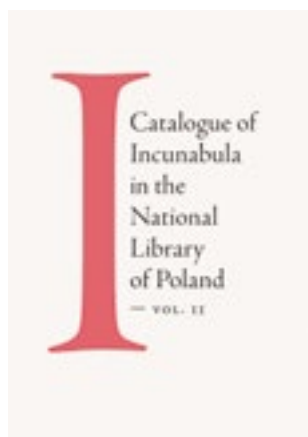
Catalogue of Incunabula in the National Library of Poland

Drugie wydanie dwutomowego katalogu przedstawiającego zbiór inkunabułów Biblioteki Narodowej, który obecnie, po 70 latach gromadzenia ich od zera, liczy 1031 edycji (w 1198 egzemplarzach). Katalog został opracowany w języku angielskim, by dać możliwość korzystania z niego badaczom na całym świecie, inkunabuły bowiem stanowią niezwykle cenne dziedzictwo kultury w skali światowej, nie tylko polskiej. Jako że dzieje zachowanych w Bibliotece Narodowej inkunabułów są niezwykle burzliwe, hasła proweniencyjne zostały w katalogu bardzo rozbudowane. Proweniencje, czyli informacje o dawnych właścicielach i użytkownikach książek, są materiałem o wyjątkowym znaczeniu, ich szczegółowy opis pozwala lepiej zrozumieć, jak bardzo skomplikowana była polska historia polityczna i jak mocno wpłynęła na księgozbiory.

Katalog obejmuje także opisy ponad 280 woluminów posiadających oprawy tzw. gotyckie, ponad 140 woluminów w oprawach tzw. Renesansowych, niemal 100 woluminów w oprawach XVII-XVIII-wiecznych oraz blisko 400 w oprawach XIX-XXI-wiecznych

Drugie edycja katalogu została opublikowana w twardej oprawie.

Druki ulotne z okresu powstania styczniowego w zbiorach Biblioteki Narodowej. Katalog

OPRAC. LECH WALKIEWICZ,
MARCIN WOLNIEWICZ

Katalog druków ulotnych z okresu powstania styczniowego, przechowywanych w zbiorach Zakładu Dokumentów Życia Społecznego Biblioteki Narodowej, ukazał się w sto sześćdziesiątą rocznicę zrywu narodowego.

Prezentowany zbiór został zgromadzony pod sygnaturą tematyczną powstania styczniowego DŻS IA 4f Cim. Druki te w czasie owego trudnego politycznie i społecznie czasu pełniły wyjątkowo ważne funkcje informacyjne, propagandowe i integracyjne, a ich szczególna atrakcyjność i wyjątkowość polegała na tajności, która pozwalała dać upust

narodowym sentymentom i antyrządowym resentymentom.

W zbiorze omawianym w katalogu przeważają druki pochodzące z systematycznie prowadzonych po II wojnie światowej zakupów antykwarycznych. Dość licznie reprezentowane są także druki z lwowskich zbiorów Stanisława Zarewicza oraz Biblioteki Ordynacji Krasieńskich, zdarzają się pojedyncze raperswiliana i dosłownie jeden druk ze zbiorów Haliny Dąbczańskiej. Kolekcja ta przedstawia przede wszystkim historię polityczną powstania, zwłaszcza rzeczywistość instytucjonalną określaną mianem tajemnego państwa polskiego

ISBD. Międzynarodowy znormalizowany opis bibliograficzny

OPRAC. ELENA ESCOLANO RODRÍGUEZ I IN.

Międzynarodowy znormalizowany opis bibliograficzny (ISBD) ma stanowić główną normę pozwalającą na uniwersalną kontrolę bibliograficzną, to znaczy na uniwersalne i szybkie udostępnianie podstawowych danych bibliograficznych dla wszelkich opublikowanych zasobów we wszystkich krajach. Zmiany wprowadzone w obecnym wydaniu rozszerzyły zakres ISBD na większy wachlarz zasobów, zoptymalizowały jego zdolność do opisu szczegółowego, wprowadziły lepszą organizację i udoskonaleń oraz pozwoliły osiągnąć większą harmonizację w opisie zasobów.

Publikacja powstała we współpracy z Centrum Kompetencji Biblioteki Narodowej w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych

Katalog Rękopisów Biblioteki Narodowej, Tom 30 Archiwum Czesława Miłosza. Części 1 i 2

OPRAC. MICHAŁ SZYMAŃSKI

Dwutomowy katalog opisuje spuściznę Czesława Miłosza ze zbiorów Biblioteki Narodowej. Archiwum przechowywane w Narodowej Książnicy stanowi największy zbiór rękopisów poety w Polsce i drugi pod względem wielkości na świecie, po materiałach zgromadzonych w Beinecke Rare Book & Manuscript Library w New Haven. Ma ono swój niepowtarzalny kształt i charakter, na które wpływ miały decyzje poety, wybory jego spadkobierców, okoliczności historyczno-polityczne oraz działania przypadku.

Katalog składa się z sześciu sekcji prezentujących różne kategorie dokumentów (materiały biograficzne dokumentujące różne wymiary życia Miłosza, opisy notatników pisarza, korespondencja, opisy prac różnych autorów, opisy pamiątek i rzeczy osobistych, archiwum rodziny Miłoszów) oraz indeksów umieszczonych w osobnym tomie: indeksu utworów Czesława Miłosza, nazwisk, instytucji oraz utworów innych autorów.

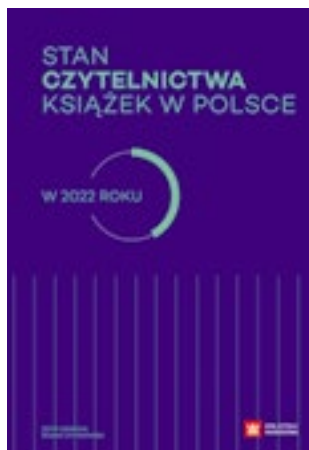
The Lost Collection of Incunabula of the Seminary Library in Płock

OPRAC. WALDEMAR GRACZYK,
JOLANTA MARSZAŁSKAKI

Katalog prezentuje utracony zbiór inkunabułów z Biblioteki Seminarium Duchownego w Płocku, który należał do cenniejszych w Polsce przed II wojną światową. Kolekcja ta w 1941 roku została wywieziona przez Niemców do Królewca i jej dalsze losy pozostają nieznanne. Jedynym jej śladem był zachowany w zbiorach Biblioteki Narodowej zeszyt rejestracyjny zatytułowany *Inkunabuły Biblioteki Seminarium Duchownego*

w Płocku. Rejestracja Kazimierza Piekarskiego sprzed 1 IX 1939 roku. Rejestracji tej dokonał dr Kazimierz Piekarski, pracownik Biblioteki Narodowej. Posłużyła ona za punkt wyjścia do opracowania katalogu, zawierającego pełną identyfikację inkunabułów płockich, ułożonych w porządku alfabetycznym, opatrzonych wstępem i obszernymi indeksami. Na język angielski tekst przełożyła dr Elżbieta Olechowska, publikacja została zrecenzowana przez prof. Zdzisława Pietrzyka, konsultacji naukowej dokonał dr hab. Bartłomiej Czarski.

Stan czytelnictwa książek w Polsce w 2022 roku

OPRAC. ROMAN CHYMKOWSKI,
ZOFIA ZASACKA

Pełny raport o stanie czytelnictwa szczegółowo analizujący zmiany w poziomie czytelnictwa, ich przyczyny i preferencje lekturowe Polaków. W raporcie autorzy analizują profil czytelnika, jaki wyłania się z badań w 2022 roku, wpływ nastrojów społecznych na praktyki lekturowe, uczestnictwo czytelników w kulturze cyfrowej, zainteresowanie

czytaniem książek w formatach cyfrowych, drogi książek do czytelników oraz konkretne wybory czytelnicze – zestawienie najbardziej popularnych autorów.

Stan czytelnictwa książek w Polsce w 2022 roku. Komunikat wstępny

OPRAC. ROMAN CHYMKOWSKI,
ZOFIA ZASACKA

Wstępny raport w postaci skróconego komunikatu wskazuje wzrost czytelnictwa nastolatków: 72% badanych nastolatków było czytelnikami książek. Aż 18% deklaruowało czytanie siedmiu i więcej książek. Czytelnicstwo starszych pozostaje na niskim poziomie z 2021 roku.

Odnotowany w 2020 roku niewielki wzrost czytelnictwa nie stał się początkiem

trendu wzrostowego. Ograniczenia pandemiczne przyniosły w pierwszym roku pandemii nieco większe zainteresowanie czytaniem, a w drugim – zauważalne zmęczenie. Ta sytuacja trwa. W jesiennym badaniu lekturę co najmniej jednej książki w ciągu ostatnich 12 miesięcy zadeklarowało 34% respondentów w wieku co najmniej 15 lat, co daje taki sam wynik jak w listopadzie roku 2021. W szerszej perspektywie odsetek czytelników książek nie zmienia się w sposób statystycznie istotny od 2015 roku.

Wytyczne techniczne dotyczące digitalizacji materiałów dziedzictwa kulturowego

OPRAC. THOMAS RIEGER

Trzecie wydanie zestawu rekomendacji dla osób zajmujących się digitalizacją zbiorów. Wytyczne zaprezentowane w dokumencie są w całości zgodne z pracą Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej ISO/TC42 JWG 26, odpowiedzialnej za stworzenie

normy ISO 19246, która definiuje wskaźniki profesjonalnej digitalizacji materiałów dziedzictwa kulturowego na całym świecie.

Publikacja powstała we współpracy z Centrum Kompetencji Biblioteki Narodowej w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych.

„Notes Konserwatorski”, nr 25, 2023

W jubileuszowym numerze „Notesu” prezentujemy 7 artykułów. Tekst na 25-lecie czasopisma napisali Ewa Potrzebicka i Władysław Sobucki – wieloletni współpracownicy czasopisma, autorzy, recenzenci i specjaliści, służący radą przy pracy nad „Notesem”. W numerze znalazła się także druga część analizy drzeworytów japońskich, będąca kontynuacją badań z zeszłorocznego zeszytu, oraz artykuł dopełniający tekst z roku 2022 o makulaturze intrologatorskiej z tekstem

hebrajskim, odnalezionej w XV-wiecznej poznańskiej księdze ziemskiej. Ciekawy, ważny i rzadko podejmowany temat opraw rysunku omawia Katarzyna Garczewska, której artykuł występuje w dwóch wersjach językowych – polskiej i angielskiej

„Polish Libraries”, vol. 11

Nowy numer rocznika „Polish Libraries” vol. 11/2023 otwiera artykuł z zakresu prawa autorskiego (prawo decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności) w związku z digitalizacją materiałów bibliotecznych. Dalej można znaleźć omówienie działalności Biblioteki Narodowej w świetle rosyjskiej inwazji na Ukrainę, teksty dotyczące inkunabułów i starodruków, etosu

bibliotekarza, zbiorów Biblioteki Jagiellońskiej oraz naukowej biblioteki Narodowej im. Stefanyka we Lwowie.

„Rocznik Biblioteki Narodowej”, tom LIV, 2023

W najnowszym tomie „Rocznika” ukazały się dwa artykuły Marii Przechlewskiej – jeden o podręcznikach historii w Królestwie Polskim, a drugi o podręcznikach do geografii w XIX wieku. Lech Walkiewicz opisuje problemy związane z katalogowaniem druków ulotnych, zaś Anna Osińska bada prozę Żeromskiego. Martyna Deszczyńska analizuje dzieje Biblioteki Rady Stanu Królestwa Polskiego. Tomasz Szewczyński bada problemy wynikające z opisu poloników w zbiorach

zagranicznych, zaś Joanna Piekarska zdaje sprawę z przebiegu kursu języka polskiego dla uchodźców z Ukrainy.

Ruch Wydawniczy w Liczbach T. 75: 2022 Książki

OPRAC. OLGA DAWIDOWICZ-CHYMKOWSKA

Siedemdziesiąty piąty rocznik „Ruchu Wydawniczego w Liczbach” przedstawia dane dotyczące produkcji wydawniczej w 2022 roku. Uwzględniono publikacje wydane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Podstawę prezentowanych obliczeń stanowią otrzymywane przez Bibliotekę Narodową egzemplarze obowiązkowe, czyli egzemplarze publikacji, które – zgodnie z obowiązującymi przepisami – są przekazywane przez wydawców Narodowej Książnicy.

W roku 2022 wydawcy przesłali do Biblioteki Narodowej 32 408 tytułów książek. Jest to liczba nieco niższa niż w roku 2021, wyższa jednak niż w rozpoczynającym pandemię roku 2020. Spadek, z którym mamy obecnie do czynienia, inaczej niż to było w roku 2020, nie jest jednak

wynikiem ograniczeń ogarniających cały rynek wydawniczy i dotyczących wszystkich niemal typów książek. Tym razem mamy do czynienia ze zmniejszeniem liczebności niektórych tylko rodzajów publikacji, podczas gdy w przypadku innych – przeciwnie – widoczne są pokaźne wzrosty liczby tytułów.

Ruch Wydawniczy w Liczbach T. 76: 2022 Periodyki

OPRAC. OLGA DAWIDOWICZ-CHYMKOWSKA

W 2022 roku Biblioteka Narodowa otrzymała aktualne numery 6159 periodyków. Jest to liczba o 136 tytułów i 2% mniejsza niż w 2021 roku. Spadek ten można postrześć jako kolejny krok w procesie ograniczania liczby publikowanych w Polsce tytułów gazet i czasopism, jaki obserwujemy od pięciu lat.

Od roku 2017 roczny zbiór periodyków przesyłanych przez wydawców do Narodowej Książnicy zmniejszył się już o 1322 tytuły, czyli o 18%. Z drugiej strony należy zauważyć, że ubytek tytułów z roku 2022 jest stosunkowo skromny na tle zmian zachodzących w poprzednich latach, spadki dotknęły

nielicznych tylko kategorii periodyków, a większa część brakujących tytułów należy do jednej kategorii – czasopism naukowych. Wydaje się więc bardziej właściwe uznać rok 2022 nie za okres gwałtownych zmian, ale raczej czas pewnej stabilizacji, zwłaszcza biorąc pod uwagę ogólną nienajlepszą sytuację na rynku gazet i czasopism.

Sprawozdanie Biblioteki Narodowej za rok 2022

OPRAC. OLGA DAWIDOWICZ-CHYMKOWSKA

Sprawozdanie zawiera komplet informacji na temat gromadzenia, udostępniania, opracowywania i ochrony zbiorów, a także prac naukowych, przedsięwzięć kulturalnych i promocyjnych podejmowanych przez Bibliotekę Narodową.

Najważniejszym wydarzeniem 2022 roku było zakończenie modernizacji oraz przebudowy czytelni i przestrzeni publicznych Biblioteki Narodowej zaprojektowanych przez Konior Studio i architekta Tomasza Koniora. Finalizację prac zwieńczyła uroczystość symbolicznego otwarcia nowych przestrzeni 20 stycznia połączona z rozpoczęciem jubileuszu 275. rocznicy otwarcia pierwszej polskiej Biblioteki Narodowej – Biblioteki Rzeczypospolitej Załuskich Zwanej.

W związku z agresją Rosji na Ukrainę BN udzieliła pomocy BN Ukrainy, wysyłając gaśnice, koce i inny sprzęt, pomagając w kontaktach międzynarodowych, koordynując działania w Polsce, pomagając bibliotekom i bibliotekarzom w Ukrainie.

Zakończył się też kolejny projekt digitalizacji polskiego piśmiennictwa, prowadzony we współpracy z Biblioteką Jagiellońską. Kontynuowano budowę systemu centralnego katalogowania i ogólnokrajowej sieci bibliotecznej przy utrzymaniu 24-godzinnego trybu katalogowania publikacji wpływających do BN w ramach egzemplarza obowiązkowego.

A faded, monochromatic portrait of a man with a full beard and glasses, looking slightly to the right. The image is the background for the text.

PRZEKAZANIE ARCHIWUM
ŚWIATOWEGO ZWIĄZKU
ESPERANTYSTÓW
DO BIBLIOTEKI NARODOWEJ

29 maja do zbiorów Biblioteki Narodowej trafiła Biblioteka Hectora Holdera i materiały z archiwum Światowego Związku Esperantystów (Universala Esperanto-Asocio, UEA). Dzięki porozumieniu BN i UEA z Rotterdamu do Warszawy przewieziono blisko siedem i pół tony unikatowych materiałów w języku esperanto. Najcenniejszą część zbioru stanowi Biblioteka Hectora Hodlera – jeden z największych na świecie księgozbiorów esperanto. Historia tego zasobu sięga 1908 roku i działalności Szwajcarskiego Towarzystwa Esperanto w Genewie oraz zakupu poczynionego w 1912 roku przez Hectora Hodlera (1887–1920), szwajcarskiego esperantystę i współzałożyciela UEA, i jego pośmiertnego daru dla związku. To blisko trzydzieści tysięcy książek, roczników czasopism wydawanych na całym świecie przez esperantystów, pudeł fotografii i płyt. Są wśród nich publikacje z końca XIX wieku, a także interesujące polonica – tłumaczenia na esperanto zarówno klasyki, jak i współczesnej literatury polskiej.

Wśród materiałów z archiwum UEA włączonych do zbiorów BN znalazł się obszerny zespół dokumentujący działalność związku. Oprócz archiwaliów organizacyjnych czy bogatej korespondencji, plakatów upamiętniających kolejne wydarzenia związane z działalnością UEA (światowe kongresy, zjazdy, rocznice) zainteresowanie wzbudzają pamiątkowe albumy dokumentujące kolejne zjazdy esperantystów, m.in. drukowany „Albumo” z VIII Uniwersala Kongreso Esperantista w Krakowie w 1912 roku. Ta obszerna publikacja, w której zamieszczono listę blisko 560 uczestników zjazdu z Europy, Azji, Afryki i obu Ameryk wraz z ich fotografiami i krótkimi biogramami, doskonale ilustruje najważniejszą ideę języka esperanto, czyli porozumienie ponad granicami i wszelkimi społecznymi podziałami. Niezwykle ciekawe są również albumy dokumentujące kolejne

kongresy organizowane za każdym razem w innym mieście (rok 1926 - Edynburg, 1927 - Gdańsk, 1929 - Budapeszt, 1934 - Sztokholm). Wklejano do nich zaproszenia na kongresy, materiały związane z wydarzeniami towarzyszącymi (wystawy, koncerty, spotkania), informatory, przewodniki, specjalne numery czasopism, a także foldery promujące dane miasto. Interesującym wątkiem, odnotowanym również przy okazji publikacji kongresowych, były ogłaszane przez UEA konkursy literackie - w archiwum zachowały się rękopiśmienne prace konkursowe, pisane oczywiście w języku esperanto. Działalność UEA utrwalano również na licznych fotografiach ilustrujących oficjalną, ale też codzienną działalność członków UEA.

Ozdobą biblioteki Hodlera i archiwum UEA jest niezwykle piękna kolekcja rzadkich pocztówek, zgromadzonych w albumach z „Esperanta korespondado”. Najstarsze pocztówki pochodzą z początku XX wieku, co już samo w sobie stanowi o ich atrakcyjności. Jednak głównym walorem kolekcji jest to, że zostały przez nadawców napisane w esperanto.

Wśród przekazanych BN materiałów znalazły się również pamiątki z polskimi akcentami - duży papierowy wachlarz z herbami miast goszczących esperantystów w latach 1905-1911 czy wydany w Barcelonie kalendarz ścienny na 1908 rok z portretem twórcy esperanto Ludwika Zamenhofs, polskiego lekarza i lingwisty, urodzonego w 1859 roku w Białymstoku.

W ceremonii przekazania daru, która odbyła się w Bibliotece Narodowej 29 maja 2024, dyrektor BN dr Tomasz Makowski podkreślił, że język i ruch esperanto to część polskiego dziedzictwa narodowego. Dr Duncan Charters, prezes UEA,

zaś wyraził radość z faktu, że „kolekcja wraca do źródła, do miejsca, które jest miejscem narodzin języka esperanto. (...) Światowy Związek Esperantystów cieszy się, że znalazł dobry dom dla tej wspaniałej kolekcji. Wierzmy, że polska Biblioteka Narodowa będzie w stanie najlepiej chronić tę kolekcję”. Historyczne więzy esperanto z Polską miały z pewnością znaczenie dla UEA przy podejmowaniu decyzji dotyczącej przejęcia archiwum przez Bibliotekę Narodową, o co zabiegał również Uniwersytet Princeton, jedna z najstarszych i najbardziej prestiżowych uczelni Stanów Zjednoczonych.

Biblioteka Hectora Hodlera oraz materiały z archiwum UEA poddawane są obecnie planowej, sukcesywnej dezynfekcji oraz kontroli konserwatorskiej, następnie zaś będą katalogowane, a z czasem również digitalizowane. Dzięki darowi polska Biblioteka Narodowa stanie się głównym centrum dokumentacji esperanto dla badaczy z całego świata.

ZADANIA ZLECONE

ZAKUP I ZDALNY DOSTĘP DO NOWOŚCI WYDAWNICZYCH

W dniu 21 maja 2021 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę nr 69/2021 w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”. W ramach Programu określono Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych. Operatorem Priorytetu została Biblioteka Narodowa. W dniu 14 lutego 2023 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę nr 23/2023 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”. W ramach Programu określono Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.

W I kwartale 2023 roku przygotowano i przesłano do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego sprawozdanie z wykonania zadania w 2022 roku i regulamin naboru w 2023 roku wraz z propozycją składu Zespołu Sterującego ds. zakupu nowości wydawniczych do bibliotek. Po uzyskaniu

akceptacji Ministerstwa w kwietniu Zespół Sterujący odbył w trybie zdalnym spotkanie z dyrektorami wojewódzkich bibliotek publicznych, w trakcie których uchwalono kryteria i zasady rozdziału dotacji w roku 2023. W dniu 14 kwietnia uzyskały one aprobatę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Biblioteki wojewódzkie dokonały podziału środków w ramach województw zgodnie z zaakceptowanymi kryteriami wnosząc równocześnie o ich korektę. Jedenaście bibliotek wojewódzkich zgłosiło brak możliwości rozdzielenia całej przyznanej kwoty, przede wszystkim z powodu niespełnienia przez biblioteki warunków niezbędnych do przystąpienia do naboru, tj. otwarcia w przynajmniej połowy sobót w roku przez przynajmniej 4 godziny oraz z powodu braku zabezpieczenia przez biblioteki publiczne wkładu własnego na odpowiednim poziomie. Z kolei biblioteki wojewódzkie z Białogostoku, Bydgoszczy, Kielc, Lublina, Olsztyna i Rzeszowa zgłosiły chęć i możliwość przyjęcia przez biblioteki większej dotacji niż przewidziano według kryteriów. Zespół Sterujący

dokonał korekty kryteriów, które zostały zaakceptowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w dniu 15 maja.

Nabór przeprowadzono w dniach 25 maja – 7 czerwca. Ocena formalnoprawna wniosków trwała do dnia 7 lipca. Lista rankingowa została zaakceptowana przez Zespół Sterujący w dniu 10 lipca, a w dniu 17 lipca przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Do dnia 16 sierpnia wypłacono 2030 dofinansowań na łączną kwotę 27 575 990 zł.

W związku z nierozdysponowaniem między biblioteki pełnej kwoty przeznaczonej na dofinansowania w 2023 roku, w dniu 13 października odbyło się posiedzenie Zespołu Sterującego, na którym uchwalono korektę kryteriów uwzględniającą podział między województwa pozostałej kwoty, zgodnie z zasadami zastosowanymi w pierwszym naborze. Po uzyskaniu w dniu 23 października akceptacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego od 25 października do 2 listopada przeprowadzono drugi nabór. Lista rankingowa została zaakceptowana przez Zespół Sterujący w dniu 9 listopada, a w dniu 16 listopada przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Do dnia 30 listopada wypłacono 235 dofinansowań na łączną kwotę 1 213 485 zł.

**W 2023 ROKU ŁĄCZNIE RAMACH
KIERUNKU INTERWENCJI 1.1.
ZAKUP I ZDALNY DOSTĘP DO NOWOŚCI
WYDAWNICZYCH UDZIELONO
2265 DOFINANSOWAŃ
NA ŁĄCZNĄ KWOTĘ 28 859 475 ZŁ.
DOFINANSOWANIA OTRZYMAŁO
2040 BIBLIOTEK PUBLICZNYCH.**

W grudniu przeprowadzono kontrole prawidłowości wykonywania zadań przez biblioteki, które otrzymały dofinansowanie w ramach projektu w 2022 roku. Kontrole przeprowadzono w 10 wytypowanych bibliotekach.

W 2023 roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego dwukrotnie – w dniach 8 września i 12 grudnia zdecydował o przeniesieniu części środków z budżetu Kierunku interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych na realizację w 2023 roku Kierunku interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek.

**BUDOWA OGÓLNOKRAJOWEJ
SIECI BIBLIOTECZNEJ POPRZEZ
ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA
ZASOBAMI BIBLIOTEK**

Narodowa Książnica jest operatorem także drugiego, kluczowego dla rozwoju polskiego bibliotekarstwa projektu - budowy ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek. Jest on realizowany w ramach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025” - Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek.

W dniu 31 grudnia 2023 roku w połączonych katalogach 137 bibliotek znajdowało się 15 777 528 rekordów bibliograficznych (12 530 782 w dniu 31 grudnia 2022 r.). Działania podjęte w ramach realizacji zadania zostały szczegółowo opisane w rozdziale 2 *Katalogowanie zbiorów*.

**OBSŁUGA PRIORYTETU 1
POPRAWA OFERTY
BIBLIOTEK PUBLICZNYCH**

Obsługa opisanych wyżej dwóch Kierunków interwencji: 1.1 Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych i 1.2 Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek realizowanych

w ramach Priorytetu 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025 wymagała wykonania przez personel Biblioteki Narodowej wielu dodatkowych pracy.

W ramach obsługi K.I.1.1. opracowano nowe wzory dokumentów na lata 2023–2025 (Regulamin, Kryteria i zasady rozdziału dotacji, wniosek o udzielenie dofinansowania, umowa, wniosek na wypłatę dotacji, raport), zorganizowano trzy posiedzenia Zespołu Sterującego ds. Zakupu nowości wydawniczych do bibliotek publicznych oraz jedno posiedzenie Zespołu Sterującego ds. Zakupu nowości wydawniczych do bibliotek i dyrektorów wojewódzkich bibliotek publicznych, przygotowano podział dotacji dla bibliotek publicznych w poszczególnych województwach oraz jego korekty, przeprowadzono dwa nabory wniosków, sprawdzono pod względem formalnoprawnym wnioski o udzielenie dofinansowania, wezwano biblioteki do przesłania korekt wniosków, sprawdzono korekty wniosków, przygotowano dwie listy rankingowe, przygotowano i wysłano bibliotekom umowy o dofinansowanie, wypłacono bibliotekom dofinansowania oraz przeprowadzono kontrolę 10 beneficjentów z 2022 roku.

W ramach obsługi K.I.1.2. opracowano zaktualizowane wzory dokumentów do naboru uzupełniającego (Regulamin, wnioski o udzielenie dofinansowania), przeprowadzono nabór wniosków, sprawdzono pod względem formalnoprawnym wnioski o udzielenie dofinansowania, dokonano oceny potencjału bibliotek, które złożyły poprawne wnioski, przeprowadzono procedurę odwoławczą, zorganizowano trzy posiedzenia Zespołu Sterującego, przygotowano listę rankingową, podpisano 14 umów z beneficjentami, prowadzono działania mające na celu wdrożenie ZSZZB w 21 bibliotekach, wykonywano meliorację i deduplikację rekordów bibliograficznych oraz przygotowywano ZSZZB do integracji z nowymi bibliotekami. Prowadzono liczne szkolenia dla beneficjentów.

Ponadto zarówno w ramach obsługi K.I.1.1., jak i K.I.1.2. przygotowano sprawozdania z wykonania Priorytetu 1 w 2022 roku.

PRZEPROWADZENIE ILOŚCIOWEGO BADANIA CZYTELNICTWA KSIĄŻEK

Prace miały na celu zbadanie i analizę stanu czytelnictwa w 2023 roku. Zgodnie z założeniami Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025 badanie jest również jednym z elementów stałej ewaluacji Programu, ukazując jego realny wpływ na stan czytelnictwa w Polsce. W związku z dynamicznie zmieniającymi się preferencjami czytelnictwymi oraz rozwojem nowych mediów (w szczególności elektronicznych) sytuacja czytelnictwa wymaga nieustannego monitorowania i dostosowywania działań do bieżących okoliczności.

W ramach zadania przeprowadzone zostało ilościowe badanie czytelnictwa książek metodą CAPI (Computer Assisted Personal Interview) na ogólnopolskiej, reprezentatywnej próbie typu ad hoc obywateli Polski w wieku 15 lat i więcej, o liczebności co najmniej 2000 respondentów. Wyniki badań zostaną zaprezentowane wiosną 2024 roku.

PEŁNIENIE FUNKCJI CENTRUM KOMPETENCJI W ZAKRESIE DIGITALIZACJI MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO KULTURA +, PRIORYTET DIGITALIZACJA

Działalność Biblioteki Narodowej w tym zakresie została opisana w rozdziale 4 *Digitalizacja i udostępnianie zbiorów*.

OBSŁUGA KRAJOWEJ RADY BIBLIOTECZNEJ

Zgodnie z postanowieniami ustawy o bibliotekach z dnia 27 czerwca 1997 roku oraz rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 lutego 2012 roku do zadań Krajowej Rady Bibliotecznej, której kadencja trwa pięć lat, należy: opiniowanie aktów prawnych dotyczących bibliotek, koordynowanie ogólnokrajowych przedsięwzięć bibliotecznych, stymulowanie rozwoju najważniejszych kierunków polskiego bibliotekarstwa, opiniowanie działań i inicjatyw istotnych dla rozwoju bibliotek oraz okresowa ocena działalności bibliotek i skuteczności polityki bibliotecznej.

W skład Rady powoływani są przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: dyrektor Biblioteki Narodowej, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, czterech przedstawicieli bibliotek publicznych wskazani przez MKiDN, czterech przedstawicieli bibliotek szkolnych, pedagogicznych i naukowych oraz dwaj przedstawiciele środowisk naukowych wskazani przez Ministra Edukacji i Nauki oraz trzech przedstawicieli środowisk bibliotekarskich i twórczych. Przewodniczącym Krajowej Rady Bibliotecznej od 2009 roku jest dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski.

W 2023 roku odbyło się siedem posiedzeń Krajowej Rady Bibliotecznej: 16 stycznia, 23 lutego, 19 maja, 30 czerwca, 15 września, 27 listopada, 15 grudnia. Głównym przedmiotem posiedzeń było rozpatrywanie wniosków w sprawie łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury. Rozpatrzone 34 wnioski i wydano 18 negatywnych i 16 pozytywnych opinii.

Do grona spraw stale omawianych przez Radę należały sytuacja bibliotek na Ukrainie oraz realizacja Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025. Ponadto dyskutowano na temat przeprowadzania skontrum w bibliotekach, funkcjonowania bibliotek szkolnych i księżkomatów, raportu Biblioteki Narodowej o stanie bibliotek, kradzieży w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie i spełnienia przez Bibliotekę Fundacji im. Janusza Kurtyki oraz Bibliotekę

Instytutu Nauk Prawnych PAN warunków zawartych w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie sposobu i trybu zaliczania bibliotek do niektórych bibliotek naukowych oraz ustalenia ich wykazu.

SKŁAD KRAJOWEJ RADY BIBLIOTECZNEJ NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 ROKU

PRZEWODNICZĄCY:

- dr Tomasz Makowski - dyrektor Biblioteki Narodowej

CZŁONKOWIE:

- dr Agata Arkabus - nauczyciel bibliotekarz Publicznej Biblioteki Pedagogicznej RODN „WOM” w Częstochowie, przewodnicząca Sekcji Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
- dr Barbara Budyńska - przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich;
- dr Aneta Drabek - starszy kustosz dyplomowany, Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka, Uniwersytet Śląski
- Joanna Kamińska - dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. KEN w Warszawie
- dr Dagmara Kawoń-Noga - nauczyciel bibliotekarz w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Regionalnym Zespole Placówek Wsparcia Edukacji w Opolu
- Jan Krajewski - prezes Polskiego Związku Bibliotek
- prof. dr hab. Grzegorz Leszczyński - kierownik Zakładu Literatury Popularnej, Dziecięcej i Młodzieżowej, Uniwersytet Warszawski

- Andrzej Marcinkiewicz – Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie
- Agnieszka Miśkiewicz – nauczyciel bibliotekarz w Zespole Szkół Społecznych nr 1 w Krakowie, zastępca prezesa Rady Głównej Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy
- Jacek Nowiński – dyrektor Biblioteki Elbląskiej im. Cypriana Norwida
- Andrzej Ociepa – Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu
- Dorota Olejnik – dyrektor Biblioteki Publicznej Gminy Grodzisk Mazowiecki
- prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk – Biblioteka Jagiellońska
- dr hab. Jacek Soszyński, prof. PAN – dyrektor Instytutu Historii Nauki im. Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

OBŚŁUGA RADY DO SPRAW NARODOWEGO ZASOBU BIBLIOTECZNEGO

- Zgodnie z art. 6 ust. 2a ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach Rada ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego działa przy ministrze właściwym do spraw kultury i dziedzictwa narodowego. Szczegółowy zakres działania Rady określa zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 1 marca 2012 roku w sprawie Regulaminu Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego. Na podstawie § 11 ust. 2 tego zarządzenia obsługę techniczno-organizacyjną Rady zapewnia Biblioteka Narodowa.
- W okresie sprawozdawczym odbyły się dwa posiedzenia Rady ds. NZB. Na posiedzeniu w dniu 22 marca 2023 roku Rada przyjęła sprawozdanie z działalności za rok 2022 oraz ustaliła plan pracy na rok 2023. Ponadto Rada pozytywnie zaopiniowała wniosek Prezesa Polskiej Akademii Nauk o włączenie do narodowego zasobu bibliotecznego wybranych zbiorów Biblioteki Gdańskiej PAN oraz powołała zespół roboczy do oceny wniosku Prezydenta Miasta Poznania o włączenie do narodowego zasobu bibliotecznego wybranych zbiorów Biblioteki Raczyńskich.

- Na posiedzeniu w dniu 27 listopada 2023 roku Rada pozytywnie zaopiniowała wniosek Prezydenta Miasta Poznania o włączenie do narodowego zasobu bibliotecznego wybranych zbiorów Biblioteki Raczyńskich. Ponadto Rada pozytywnie zarekomendowała nowelizację Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025, wysłuchała informacji o kradzieży w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie oraz przyjęła uchwałę dotyczącą ochrony najcenniejszych zbiorów w Polsce.

SKŁAD RADY DS. NARODOWEGO ZASOBU BIBLIOTECZNEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 ROKU

PRZEWODNICZĄCY:

- dr Tomasz Makowski – dyrektor Biblioteki Narodowej

CZŁONKOWIE:

- Mateusz Adamkowski – przedstawiciel ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, dyrektor Departamentu Mecenatu Państwa, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- dr hab. Lucyna Harc – przedstawiciel Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, zastępczyni Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych
- dr Iwona Nowicka – przedstawiciel ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, radca ministra w Departamencie Innowacji i Rozwoju, Ministerstwo Edukacji i Nauki

- Jacek Nowiński - przedstawiciel Krajowej Rady Bibliotecznej, dyrektor Biblioteki Elbląskiej im. Cypriana Norwida w Elblągu
- Ewa Potrzebicka - przedstawiciel Biblioteki Narodowej, pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego
- dr hab. Remigiusz Sapa, prof. UJ - dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej
- dr Dorota Sidorowicz-Mulak - przedstawiciel Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, wicedyrektorka ds. Biblioteki Ossolineum, Zakład Narodowy im. Ossolińskich
- dr Artur Górecki - przedstawiciel ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, dyrektor Departamentu Kształcenia Ogólnego i Podstaw Programowych, Ministerstwo Edukacji i Nauki
- dr Anna Walczak - przedstawiciel Polskiej Akademii Nauk, dyrektorka Biblioteki Gdańskiej, Polska Akademia Nauk

PROJEKTY REALIZOWANE W 2023 ROKU

DOSTĘP DO SKARBÓW BIBLIOTEKI NARODOWEJ

Celem projektu było zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami szerszego dostępu do zbiorów Biblioteki Narodowej. Zostało to osiągnięte poprzez m.in.:

- instalację w zmodernizowanych Czytelniach Biblioteki Narodowej systemu wsparcia orientacji przestrzennej umożliwiającego samodzielne dojście i poruszanie się w budynku osób niewidomych i słabowidzących,
- zwiększenie dostępności Biblioteki Narodowej dla osób niewidomych i słabowidzących poprzez udostępnienie rękopisów w cyfrowym formacie dostępnym,
- przełamanie bariery informacyjnej dla osób głuchych poprzez udostępnienie podstawowych informacji w języku migowym na stronie bn.org.pl i uruchomienie w czytelniach usługi tłumacza migowego online wspierającego obsługę na miejscu i rozmowy telefoniczne,

- organizację seminariów naukowych poświęconych tematyce rękopisów, dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami,
- organizację zwiedzania BN z tłumaczem języka migowego.

Na realizację projektu Biblioteka Narodowa otrzymała dofinansowanie w ramach projektu „Kultura bez Barier” finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Osi priorytetowej IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, Działanie 4.3 Współpraca ponadnarodowa Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014–2020. Realizację zadania zakończono w maju 2023 roku.

KATALOGOWANIE I INNA POMOC BIBLIOTECZNA INSTYTUCJOM POLONIJNYM – VIII ETAP

Narodowa Książnica w dniu 14 czerwca podpisała z Instytutem Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą Polonika umowę na realizację projektu, mającego na celu pomoc instytucjom polonijnym przechowującym i gromadzącym zbiory polskie w ich opracowaniu, skatalogowaniu oraz zapewnieniu im odpowiednich warunków przechowywania. W 2023 roku kontynuowano prace nad katalogowaniem zbiorów w Polskim Instytucie Naukowym w Ameryce oraz w Fundacji Kościuszkowskiej. Udzielona została ponadto pomoc Papieskiemu Instytutowi Studiów Kościelnych i Fundacji Rzymskiej im. Margrabiny J. Z. Umiastowskiej w zakresie opracowania zbiorów bibliotecznych.

Pobyty pracowników Biblioteki Narodowej do Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce oraz Fundacji Kościuszkowskiej obejmował okres 13 listopada – 7 grudnia oraz 29 listopada – 6 grudnia.

W Polskim Instytucie Naukowym w Ameryce przeprowadzono prace porządkowe w zbiorach biblioteki, w szczególności wśród publikacji, które wpłynęły do Instytutu od poprzedniej wizyty pracowników Biblioteki Narodowej w 2019 roku. Skatalogowano, nadano sygnatury i przygotowano do oklejenia sygnaturami 305 publikacji, które wprowadzono do Biblioteki Polonii Amerykańskiej. Wyselekcjonowano około 100 dubletów i książek niezgodnych z profilem Instytutu, spośród których 11 publikacji zostało wysłanych do Polski w celu uzupełnienia zbiorów braków w zbiorach Narodowej Książnicy. Wykonano ocenę i selekcję materiałów przekazanych Instytutowi przez prof. Tadeusza Gromadę. Udzielono konsultacji dotyczących zasad gromadzenia i udostępniania zbiorów pracownikom Instytutu opiekującym się zbiorami. Oszacowano publikacje posiadane przez Instytut, które wymagają jeszcze uporządkowania i skatalogowania.

W Fundacji Kościuszkowskiej kontynuowano rozpoczęte w 2019 roku prace porządkowe w zbiorach biblioteki. W uzgodnieniu z Prezesem Fundacji Kościuszkowskiej wyselekcjonowano najcenniejsze publikacje Fundacji, które powinny być skatalogowane w pierwszej kolejności, tj. publikacje przedwojenne, w większości z okresu XX-lecia międzywojennego. Skatalogowano i nadano sygnatury 112 publikacjom, które wprowadzono do Biblioteki Polonii Amerykańskiej. Wytypowano 10 publikacji o licznych defektach, które powinny zostać poddane konserwacji. Zliczono publikacje posiadane przez FK, które wymagają jeszcze skatalogowania. Udzielono konsultacji dotyczących dobrych praktyk przechowywania zbiorów pracownikom Fundacji w Nowym Jorku i Waszyngtonie. W siedzibie Fundacji w Waszyngtonie spakowano i nadano do Biblioteki Narodowej przechowywane w Fundacji dokumenty i publikacje po Annie Erdman (wnuczce Melchiora Wańkowicza) i Tadeuszu Walendowskim w celu uzupełnienia zbiorów Narodowej Książnicy.

Ponadto na prośbę Ady Niedźwiedzkiej, dyrektor ds. rozwoju Instytutu Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku przeprowadzono dla pracowników Instytutu darmowe szkolenie z zakresu katalogowania w systemie Koha, wykorzystywanego w bazie Biblioteki Polonii Amerykańskiej. Celem szkolenia było wprowadzenie uczestników w praktyczne aspekty katalogowania książek oraz udzielenie odpowiedzi na wszelkie zapytania związane z zasadami funkcjonowania biblioteki.

Dodatkowo odbyły się rozmowy z polonijnymi instytucjami i działaczami emigracyjnymi przebywającymi w Stanach Zjednoczonych w sprawie możliwości przyszłej współpracy m.in.: Ireną Lasotą – wydawcą raportów Solidarity Bulletin i Uncaptive Mind w latach 80. XX wieku, inicjatorką

Committee in Support of Solidarity w Nowym Jorku, współdyrektorką Instytut for Democracy in Eastern Europe (IDEE) w Waszyngtonie i Paryżu, a po 1989 roku w Warszawie oraz Józefem Lebenbaumem – działaczem emigracyjnym, wieloletnim emigrantem z Polski, organizatorem pomocy dla opozycji demokratycznej w PRL, organizatorem Komitetu Poparcia Solidarności w Lund (Szwecja), założycielem Niezależnej Agencji Polskiej (Independent Polish Agency), w roku 1983 koordynatorem Konferencji Organizacji Wspierających Solidarność.

W Rzymie pracownicy Narodowej Książnicy przebywali w dniach 1 listopada – 22 grudnia. Wykonano kwerendę w Bibliotece Vallicelliana, pozostając w bieżącym kontakcie z Papieskim Instytutem Studiów Kościelnych i Fundacją Rzymską im. J. Z. Umiastowskiej. Kwerenda zakończyła i skorygowała prace prowadzone przez Michała Spandowskiego w 1974 roku. Ponadto skorygowano, zaktualizowano i uzupełniono wykonane w 2019 roku opisy egzemplarzy (znaczny procent księgozbioru został poddany zabiegom konserwatorskim po 1974 roku), stosując przy tym zasady rejestracji przyjęte w opublikowanych już sześciu tomach z serii Polonika XVI-XVIII wieku w Bibliotekach Rzymskich. Opracowano 76 pozycji bibliograficznych poloników z autopsji 646 egzemplarzy (w tym m.in. opracowano 9 poloników zagranicznych nieznanymi Michałowi Spandowskiemu). Opracowano proweniencje do planowanego siódmego tomu serii Polonika XVI-XVIII wieku w Bibliotekach Rzymskich: *Katalog poloników w Biblioteca Vallicelliana*. Publikację katalogu, zawierającego ostatecznie 293 rekordy bibliograficzne dotyczące 307 egzemplarzy, zaplanowano na 2024 rok.

Ponadto udzielono pomocy Fundacji Rzymskiej im. Margrabiny J. Z. Umiastowskiej w zakresie przeniesienia katalogu elektronicznego biblioteki Fundacji do nowego systemu, udzielono konsultacji dotyczących zasad katalogowania pracownikom Fundacji, a także konsultacji dotyczących zasad gromadzenia, przechowywania i udostępniania zbiorów pracownikom Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA BIBLIOTEKI NARODOWEJ I ZARZĄDZENIA DYREKTORA BIBLIOTEKI NARODOWEJ

SCHEMAT ORGANIZACYJNY BIBLIOTEKI NARODOWEJ

Stan na dzień 31 grudnia 2023 roku

I. DYREKTOR BIBLIOTEKI NARODOWEJ – DR TOMASZ MAKOWSKI

Dyrektorowi Biblioteki Narodowej podlegają bezpośrednio:

- zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej,
- główny księgowy (Beata Szczygieł),
- Biuro Finansowo-Księgowe (kierownik Bogumiła Bańska),
- samodzielne stanowisko pracy - pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw bezpieczeństwa (Marcin Wojtaś),
- samodzielne stanowisko pracy - pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw ochrony informacji niejawnych (Marta Wojciechowska),
- Służba Ochrony (szef ochrony Andrzej Bujanowicz),
- samodzielne stanowisko pracy - audytor wewnętrzny Biblioteki Narodowej (Marcin Laskowski),
- samodzielne stanowisko pracy - Doradca dyrektora BN (-),
- samodzielne stanowisko pracy do spraw obronnych i zarządzania kryzysowego (Ewa Mikulska),
- samodzielne stanowisko pracy do spraw zabezpieczeń technicznych (-),
- samodzielne stanowisko pracy - inspektor ochrony danych (Patrycja Jurkowska),
- samodzielne stanowisko pracy - radca prawny (Barbara Karpowicz-Ćwiek),
- samodzielne stanowisko pracy - sekretarz Dyrekcji (-),
- zespół zadaniowy do spraw zarządzania ryzykiem informacji niejawnych w Bibliotece Narodowej (Marta Wojciechowska).

II. ZASTĘPCA DYREKTORA BIBLIOTEKI NARODOWEJ DO SPRAW NAUKOWYCH – DR MONIKA MITERA

Zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw naukowych podlegają bezpośrednio:

- Biuro Spraw Pracowniczych (kierowniczką Agnieszka Grzybowska),
- Instytut Książki i Czytelnictwa (pełniący obowiązki kierownika dr Tomasz Szwaciński),
- Instytut Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych (kierowniczką Justyna Król-Próba),
- Kancelaria (kierowniczką Agata Siry),
- Zakład Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów (kierowniczką Hanna Wiejacz),
- Zakład Kontroli Zbiorów (zastępczyni kierownika Małgorzata Bąk),
- Zakład Rękopisów (kierowniczką Anna Romaniuk),
- Zakład Starych Druków (kierownik dr Krzysztof Soliński),
- Zakład Zbiorów Bibliologicznych (zastępczyni kierownika dr Katarzyna Krawczyk),
- Zakład Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych (kierowniczką Anna Iwanicka-Nijakowska),
- Zakład Zbiorów Ikonograficznych (kierowniczką Agata Pietrzak),
- Zakład Zbiorów Kartograficznych (kierowniczką Agata Pietrzak),
- Zakład Zbiorów Muzycznych (kierowniczką Sonia Wronkowska),
- samodzielne stanowisko pracy – pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw zakupów i darów materiałów bibliotecznych (Hanna Wiejacz).

Z upoważnienia dyrektora Biblioteki Narodowej zastępcą dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw naukowych – dr Monika Mitera sprawuje nadzór nad:

- samodzielnym stanowiskiem pracy ds. BHP (Łukasz Podolec),
- samodzielnym stanowiskiem pracy do spraw kontroli wewnętrznej (Alfred Kabata),
- samodzielnym stanowiskiem pracy – pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw narodowego zasobu bibliotecznego (Ewa Potrzebicka).

III. ZASTĘPCA DYREKTORA BIBLIOTEKI NARODOWEJ – DOMINIK CIESZKOWSKI

Zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej – Dominikowi Cieszkowskiemu podlegają bezpośrednio:

- Biuro Planowania i Zamówień Publicznych (kierownik Sławomir Majcher),
- Zakład Administracyjno-Gospodarczy (kierowniczką Katarzyna Ostenda),
- Zakład Inwestycji i Remontów (kierownik Artur Galiński),
- Zakład Technologii Informatycznych (kierownik Anna Surma),
- Zakład Zbiorów Cyfrowych (kierownik Ada Lewandowska),
- samodzielne stanowisko pracy do spraw ochrony przeciwpożarowej (Łukasz Podolec, Henryk Łoza),
- samodzielne stanowisko pracy do spraw znormalizowanych numerów wydawnictw ISBN i ISMN (Bożena Wojtas),
- zespół zadaniowy - Biuro Projektu do spraw wdrażania założeń montażu techniczno-finansowego dla projektu pn.: „Modernizacja i aranżacja wnętrza Pałacu Krasińskich (Pałacu Rzeczypospolitej) przy Placu Krasińskich 3/5 w Warszawie”,
- zespół zadaniowy do spraw bezpieczeństwa informacji (kierowniczką Anna Surma),
- zespół zadaniowy do spraw znormalizowanych numerów wydawnictw ISBN i ISMN (kierowniczką Bożena Wojtas).

**Z upoważnienia dyrektora Biblioteki Narodowej
zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej –
Dominik Cieszkowski sprawuje nadzór nad:**

- samodzielnym stanowiskiem pracy – pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw Rozwoju (Sonia Wronkowska).

IV. ZASTĘPCA DYREKTORA BIBLIOTEKI NARODOWEJ – JULIA KONOPKA-ŻOŁNIERCZUK

**Zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej –
Julii Konopce-Żołnierczuk podlega bezpośrednio:**

- Archiwum (kierowniczką Maria Remisz),
- Biuro Komunikacji i Promocji (kierowniczką Liliana Skoczylas),
- Sekretariat (zastępczyni kierownika Sylwia Urbanowska),
- Zakład Edukacji Bibliotekarskiej (kierowniczką Joanna Piekarska),
- Zakład Magazynów Bibliotecznych (kierowniczką Beata Makowska),
- Zakład Udostępniania Zbiorów (kierownik dr Maciej Szablewski),
- Zakład Wypożyczenia Krajowego i Zagranicznego (kierownik Marta Wojciechowska)
- zespół zadaniowy do realizacji projektu Digitalizacja Archiwum Instytutu Literackiego Kultura (kierowniczką Magdalena Rud),
- zespół zadaniowy do spraw programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”, Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych (kierowniczką Marzena Sokołowska).

V. ZASTĘPCA DYREKTORA BIBLIOTEKI NARODOWEJ – KACPER TRZASKA

**Zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej –
Kacprowi Trzasce podlegają bezpośrednio:**

- Instytut Bibliograficzny (kierowniczką Zofia Żurawińska),
- Zakład Bibliografii Polskiej 1901–1939 (-),
- Zakład Czasopism (kierownik Szymon Kiełpiński),
- Zakład Dokumentów Życia Społecznego (kierownik dr Lech Walkiewicz),
- Zakład Katalogowania Dziedziny (kierownik dr Paweł Leler),
- Zakład Zasobu Wymiennego (kierownik Krzysztof Alberski),
- samodzielne stanowisko pracy – bibliotekarz systemowy (Witold Wysota),
- samodzielne stanowisko pracy do spraw statystyki wydawnictw (dr Olga Dawidowicz-Chymkowska)
- zespół zadaniowy Korpus Publikacji Polskich”(-),
- zespół zadaniowy do spraw programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”, Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek (Barbara Morawiec).

**Z upoważnienia dyrektora Biblioteki Narodowej
zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej –
Kacper Trzaska sprawuje nadzór nad:**

- samodzielnym stanowiskiem pracy – pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw Katalogowania (Zofia Żurawińska)

PRACOWNICY BIBLIOTEKI NARODOWEJ – STAN NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 ROKU

- Liczba osób zatrudnionych – 512 osób
- Kadra zarządzająca – 6 osób
- Pracownicy naukowcy – 15 osób
- Służba biblioteczna – 199 osób
- Pozostali pracownicy merytoryczni – 134 osoby
- Pracownicy administracyjni – 76 osób
- Pracownicy techniczni i obsługi – 82 osoby

ZARZĄDZENIA DYREKTORA BIBLIOTEKI NARODOWEJ WYDANE W 2023 ROKU

- Zarządzenie nr 1/2023 z dnia 13 stycznia 2023 r. w sprawie powołania komisji, której zadaniem będzie przygotowanie, ogłoszenie oraz przeprowadzenie konkursu ofert na dzierżawę lokalu przeznaczanego na działalność gastronomiczną w Bibliotece Narodowej w Warszawie.
- Zarządzenie nr 2/2023 z dnia 13 stycznia 2023 r. w sprawie powołania komisji likwidacyjnej do likwidacji zużytych składników (elementów) majątku ruchomego, niebędącego sprzętem komputerowym.
- Zarządzenie nr 3/2023 z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie cennika oraz warunków wykonywania niektórych usług przez Bibliotekę Narodową.
- Zarządzenie nr 4/2023 z dnia 30 stycznia 2023 r. w sprawie aktualizacji instrukcji bezpieczeństwa pożarowego.
- Zarządzenie nr 5/2023 z dnia 1 lutego 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia zespołu zadaniowego do realizacji projektu „Dostęp do skarbów Biblioteki Narodowej”.
- Zarządzenie 6/2023 z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie brakowania dokumentacji zgromadzonej przez Biuro Spraw Pracowniczych w ramach prowadzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w Bibliotece Narodowej.
- Zarządzenie nr 7/2023 z dnia 14 lutego 2023 r. zmieniające Instrukcję sporządzania, kontroli i obiegu dokumentów finansowo-księgowych w Bibliotece Narodowej.
- Zarządzenie nr 8/2023 z dnia 16 lutego 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zabezpieczenia materiałów bibliotecznych o szczególnej wartości zabytkowej ze zbiorów Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie nr 9/2023 z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania spraw związanych z funkcją przewodniczącego Komisji do spraw zakupów i darów materiałów bibliotecznych.
- Zarządzenie nr 10/2023 z dnia 16 lutego 2023 r. uchylające zarządzenie w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania spraw związanych ze stanowiskiem Kierownika Pracowni Bibliotekarzy Cyfrowych Zakładu Zbiorów Cyfrowych.
- Zarządzenie nr 11/2023 z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rozeznania rynku w celu ustalenia wartości szacunkowej zamówienia pn. „Ilościowe badanie czytelności książek w 2023 roku na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej obywateli Polski w wieku 15 lat i więcej”.
- Zarządzenie nr 12/2023 z dnia 16 lutego 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wniosków o zakup lub przyjęcie darowizny materiałów bibliotecznych.
- Zarządzenie nr 13/2023 z dnia 20 lutego 2023 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania spraw związanych ze stanowiskiem Kierownika Zakładu Zbiorów Bibliologicznych.
- Zarządzenie nr 14/2023 z dnia 21 lutego 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania spraw związanych ze stanowiskiem Kierownika Zakładu Zbiorów Cyfrowych.

- Zarządzenie nr 15/2023 z dnia 23 lutego 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy.
- Zarządzenie nr 16/2023 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej drugiego stopnia alarmowego (stopnia BRAVO) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia.
- Zarządzenie nr 17/2023 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej trzeciego stopnia alarmowego CRP (stopnia CHARLIE-CRP) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego CRP alarmowego.
- Zarządzenie nr 18/2023 z dnia 28 lutego 2023 r. w sprawie oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy zdalnej w Bibliotece Narodowej.
- Zarządzenie nr 19/2023 z dnia 7 marca 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania komisji, której zadaniem będzie przygotowanie, ogłoszenie oraz przeprowadzenie konkursu ofert na dzierżawę lokalu przeznaczonego na działalność gastronomiczną w Bibliotece Narodowej w Warszawie.
- Zarządzenie nr 20/2023 z dnia 7 marca 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia składu osobowego Kolegium Biblioteki Narodowej oraz wprowadzenia „Regulaminu określającego zasady działania Kolegium Biblioteki Narodowej”.
- Zarządzenie nr 21/2023 z dnia 7 marca 2023 r. w sprawie wprowadzenia harmonogramu przekazywania do Archiwum akt spraw zakończonych za rok 2020.
- Zarządzenie nr 22/2023 z dnia 21 marca 2023 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego specjalisty/głównego specjalisty ds. zamówień publicznych.
- Zarządzenie nr 23/2023 z dnia 28 marca 2023 r. w sprawie ewidencji bibliotek wchodzących w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej.
- Zarządzenie nr 24/2023 z dnia 28 marca 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zabezpieczenia materiałów bibliotecznych o szczególnej wartości zabytkowej ze zbiorów Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie nr 25/2023 z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie powołania Komisji skontrolującej do przeprowadzenia skontrumu dokumentacji w Archiwum i ustalenia regulaminu jej działania.
- Zarządzenie nr 26/2023 z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie cennika usług ochrony konserwatorskiej zbiorów wykonywanych przez Bibliotekę Narodową.
- Zarządzenie nr 27/2023 z dnia 4 kwietnia 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie cennika oraz warunków wykonywania niektórych usług przez Bibliotekę Narodową.
- Zarządzenie nr 28/2023 z dnia 4 kwietnia 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zabezpieczenia materiałów bibliotecznych o szczególnej wartości zabytkowej ze zbiorów Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie nr 29/2023 z dnia 17 kwietnia 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia zespołu zadaniowego do realizacji projektu „Dostęp do skarbów Biblioteki Narodowej”.
- Zarządzenie nr 30/2023 z dnia 19 kwietnia 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia zespołu zadaniowego do realizacji projektu „Dostęp do skarbów Biblioteki Narodowej”.
- Zarządzenie nr 31/2023 z dnia 27 kwietnia 2023 r. zmieniające „Procedurę w sprawie kwalifikacji podatkowej nabywanych przez Bibliotekę Narodową towarów i usług pod względem prawa do odliczenia podatku VAT naliczonego”.
- Zarządzenie nr 32/2023 z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania samodzielnego stanowiska pracy ds. BHP.
- Zarządzenie nr 33/2023 z dnia 9 maja 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Zakładu Zbiorów Bibliologicznych.
- Zarządzenie nr 34/2023 z dnia 9 maja 2023 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania spraw związanych z prowadzeniem i aktualizacją bazy sigłów bibliotek.
- Zarządzenie nr 35/2023 z dnia 21 maja 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy.
- Zarządzenie nr 36/2023 z dnia 26 maja 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Biura Spraw Pracowniczych.

- Zarządzenie nr 37/2023 z dnia 30 maja zmieniające zarządzenie w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania samodzielnego stanowiska pracy ds. BHP.
- Zarządzenie nr 38/2023 z dnia 30 maja w sprawie powołania komisji do spraw przekazania dokumentacji związanej ze szkoleniem okresowym pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy do Biura Spraw Pracowniczych.
- Zarządzenie nr 39/2023 z dnia 30 maja zmieniające zarządzenie w sprawie zasad postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych na potrzeby Projektu pn.: „Modernizacja energetyczna Pałacu Krasińskich (Pałacu Rzeczypospolitej) przy Placu Krasińskich 3/5 w Warszawie” w ramach projektu pn.: „Przebudowa i aranżacja wnętrz Pałacu Krasińskich (Pałacu Rzeczypospolitej) przy Placu Krasińskich 3/5 w Warszawie” będącego II Etapem przedsięwzięcia pn.: „Skarbiec Rzeczypospolitej - rewitalizacja i aranżacja wnętrz Pałacu Krasińskich (Pałacu Rzeczypospolitej) w Warszawie” w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki, Działanie 1.3 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach Poddziałanie 1.3.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej na podstawie II Konkursu nr POIS.01.03.01-IW.03-00-002/17, ogłoszonego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- Zarządzenie nr 40/2023 z dnia 31 maja w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej drugiego stopnia alarmowego (stopnia BRAVO) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego.
- Zarządzenie nr 41/2023 z dnia 31 maja w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej trzeciego stopnia alarmowego CRP (stopnia CHARLIE-CRP) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego CRP.
- Zarządzenie nr 42/2023 z dnia 1 czerwca 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy zdalnej w Bibliotece Narodowej.
- Zarządzenie nr 43/2023 z dnia 6 czerwca 2023 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosa do katalogowania publikacji z zakresu ekonomii.
- Zarządzenie nr 44/2023 z dnia 9 czerwca 2023 r. w sprawie powołania komisji, której zadaniem będzie przygotowanie i opublikowanie ogłoszenia o zamówieniu oraz wyłonienie wykonawcy usługi pn. „Ilościowe badania czytelnictwa książek w 2023 roku na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej obywateli Polski w wieku 15 lat i więcej”.
- Zarządzenie nr 45/2023 z dnia 12 czerwca 2023 r. zmieniające Instrukcję sporządzania, kontroli i obiegu dokumentów finansowo-księgowych w Bibliotece Narodowej.
- Zarządzenie nr 46/2023 z dnia 22 czerwca 2023 r. zmieniające Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie nr 47/2023 z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosa do katalogowania publikacji z zakresu ekonomii.
- Zarządzenie nr 48/2023 z dnia 29 czerwca 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wyposażenia pracowników w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze.
- Zarządzenie nr 49/2023 z dnia 29 czerwca 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie aktualizacji oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy w Bibliotece Narodowej.
- Zarządzenie nr 50/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia i ustalenia zakresu Zespołu Zadaniowego do spraw bezpieczeństwa informacji.
- Zarządzenie nr 51/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wprowadzenia Regulaminu korzystania z Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie nr 52/2023 z dnia 3 lipca 2023 r. w sprawie ustalenia aktualnego podziału zadań Dyrektora i zastępców dyrektora Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie nr 53/2023 z dnia 31 lipca 2023 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania spraw związanych z nadzorem nad Biurem Planowania i Zamówień Publicznych, Zakładem Administracyjno-Gospodarczym, Zakładem Inwestycji i Remontów

- i samodzielnym stanowiskiem pracy do spraw ochrony przeciwpożarowej.
- Zarządzenie nr 54/2023 z dnia 10 sierpnia 2023 r. w sprawie utworzenia i ustalenia zakresu Zespołu Zadaniowego „Zespół Projektowy do realizacji Projektu - Pełna czytelnia Rzeczypospolitej”.
 - Zarządzenie nr 55/2023 z dnia 10 sierpnia 2023 r. w sprawie powołania Komitetu Sterującego Projektu „Pełna czytelnia Rzeczypospolitej”.
 - Zarządzenie nr 56/2023 z dnia 10 sierpnia 2023 r. w sprawie zasad postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych na potrzeby Projektu „Pełna czytelnia Rzeczypospolitej” w ramach ogłoszonego naboru wniosków w sposób konkurencyjny przez MKiDN dla VII Priorytetu Kultura, Działania 7.1 Infrastruktura kultury i turystyki kulturowej Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027.
 - Zarządzenie nr 57/2023 z dnia 29 sierpnia 2023 r. uchylające zarządzenie w sprawie utworzenia i ustalenia zakresu Zespołu Zadaniowego Biuro Projektu do spraw wdrażania założeń montażu techniczno-finansowego w ramach realizacji planowanego projektu pn.: *„Przebudowa i aranżacja wnętrza Pałacu Krasińskich (Pałacu Rzeczypospolitej), przy Placu Krasińskich 3/5 w Warszawie”*.
 - Zarządzenie nr 58/2023 z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie ustalenia aktualnego podziału zadań Dyrektora i zastępców dyrektora Biblioteki Narodowej.
 - Zarządzenie nr 59/2023 z dnia 31 sierpnia 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia i ustalenia zakresu Zespołu Zadaniowego „Biuro projektów IT”.
 - Zarządzenie nr 60/2023 z dnia 31 sierpnia 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Sekretariatu.
 - Zarządzenie nr 61/2023 z dnia 31 sierpnia 2023 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Instytutu Bibliograficznego.
 - Zarządzenie nr 62/2023 z dnia 31 sierpnia 2023 r. w sprawie ustalenia aktualnego podziału zadań Dyrektora i zastępców dyrektora Biblioteki Narodowej.
 - Zarządzenie nr 63/2023 z dnia 31 sierpnia 2023 r. w sprawie nadania symboli komórkom organizacyjnym Biblioteki Narodowej.
 - Zarządzenie nr 64/2023 z dnia 31 sierpnia 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wprowadzenia Regulaminu korzystania z Biblioteki Narodowej.
 - Zarządzenie nr 65/2023 z dnia 1 września 2023 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej drugiego stopnia alarmowego (stopnia BRAVO) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego.
 - Zarządzenie nr 66/2023 z dnia 1 września 2023 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej trzeciego stopnia alarmowego CRP (stopnia CHARLIE-CRP) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego CRP.
 - Zarządzenie nr 67/2023 z dnia 1 września 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia składu osobowego Kolegium Biblioteki Narodowej oraz wprowadzenia „Regulaminu określającego zasady działania Kolegium Biblioteki Narodowej”.
 - Zarządzenie nr 68/2023 z dnia 13 września 2023 r. zmieniające Instrukcję sporządzania, kontroli i obiegu dokumentów finansowo-księgowych w Bibliotece Narodowej.
 - Zarządzenie nr 69/2023 z dnia 22 września 2023 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania stanowiska kierownika Zakładu Udostępniania Zbiorów.
 - Zarządzenie nr 70/2023 z dnia 22 września 2023 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania stanowiska kierownika Zakładu Zbiorów Muzycznych.
 - Zarządzenie nr 71/2023 z dnia 22 września 2023 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania spraw związanych ze stanowiskiem Kierownika Zespołu Zadaniowego „Biuro projektów IT”.
 - Zarządzenie nr 72/2023 z dnia 25 września 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy.
 - Zarządzenie nr 73/2023 z dnia 25 września 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ewidencji bibliotek wchodzących w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej.
 - Zarządzenie nr 74/2023 z dnia 27 września 2023 r. w sprawie powołania komisji w celu przeprowadzenia wyboru oferty na sprawowanie profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami Biblioteki Narodowej.

- Zarządzenie nr 75/2023 z dnia 2 października 2023 r. w sprawie wyznaczenia w Bibliotece Narodowej dnia wolnego od pracy w związku ze świętem przypadającym w sobotę w roku 2023.
- Zarządzenie nr 76/2023 z dnia 3 października 2023 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosa do katalogowania publikacji z zakresu ekonomii.
- Zarządzenie nr 77/2023 z dnia 6 października 2023 r. w sprawie zapewnienia napojów pracownikom Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie nr 78/2023 z dnia 10 października 2023 w sprawie powołania komisji do spraw oceny pomieszczenia magazynowego 018/020.
- Zarządzenie nr 79/2023 z dnia 15 października 2023 r. w sprawie kontroli prawidłowości wykonywania przez biblioteki publiczne zadań określonych w umowach dotyczących dofinansowania realizowanych w okresie od 1 stycznia 2022 roku do 30 listopada 2022 roku w ramach programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025”, Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych, Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.
- Zarządzenie nr 80/2023 z dnia 23 października 2023 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania spraw związanych z samodzielnym stanowiskiem pracy – audytor wewnętrzny BN.
- Zarządzenie nr 81/2023 z dnia 24 października 2023 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko sprzątaczk/sprzątacza.
- Zarządzenie nr 82/2023 z dnia 24 października 2023 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko kierownika Zakładu Udostępniania Zbiorów.
- Zarządzenie nr 83/2023 z dnia 27 października 2023 r. w sprawie wyznaczenia w Bibliotece Narodowej dnia wolnego od pracy w związku ze świętem przypadającym w sobotę w roku 2024.
- Zarządzenie nr 84/2023 z dnia 30 października 2023 r. w sprawie powołania komisji, której zadaniem będzie wyłonienie wykonawcy usługi pn. „Monitoring polskiej prasy drukowanej (papierowych wydań ogólnopolskich i regionalnych dzienników i czasopism określonych przez zamawiającego) w 2024 r. i dostarczanie zamawiającemu wyników monitoringu w formie wycinków prasowych, wyodrębnionych (wyciętych) z oryginalnych, drukowanych, papierowych egzemplarzy dzienników i czasopism”.
- Zarządzenie nr 85/2023 z dnia 30 października 2023 r. w sprawie powołania komisji, której zadaniem będzie wyłonienie wykonawcy usługi pn. „Bieżący monitoring ogólnodostępnych bezpłatnych portali internetowych prowadzonych w języku polskim i wybranych mediów społecznościowych w 2024 r. oraz udostępnianie zamawiającemu wyników monitoringu w formie elektronicznej”.
- Zarządzenie nr 86/2023 z dnia 30 października 2023 r. w sprawie powołania komisji, której zadaniem będzie wyłonienie wykonawcy usługi pn. „Monitoring polskiej prasy elektronicznej (elektronicznych wydań ogólnopolskich i regionalnych dzienników i czasopism określonych przez zamawiającego) w 2024 r. i udostępnianie zamawiającemu wyników monitoringu w formie elektronicznej (dostępu do materiałów prasowych zamieszczonych w tych dziennikach i czasopismach)”.
- Zarządzenie nr 87/2023 z dnia 30 października 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia zespołu podawania wiadomości stałego dyżuru Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie nr 88/2023 z dnia 3 listopada 2023 r. w sprawie powołania w Bibliotece Narodowej Komisji Inwentaryzacyjnej.
- Zarządzenie nr 89/2023 z dnia 15 listopada 2023 r. w sprawie obowiązkowego szkolenia pracowników Biblioteki Narodowej z zakresu przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji.
- Zarządzenie nr 90/2023 z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania stanowiska Pełnomocnika Dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw zakupów i darów materiałów bibliotecznych.
- Zarządzenie nr 91/2023 z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania stanowiska kierownika Zakładu Udostępniania Zbiorów.

- Zarządzenie nr 92/2023 z dnia 20 listopada 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania spraw związanych ze stanowiskiem Kierownika Zespołu Zadaniowego „Biuro projektów IT”.
- Zarządzenie nr 93/2023 z dnia 22 listopada 2023 r. w sprawie powołania Komisji do przeprowadzenia kontroli okresowej stanu ochrony informacji niejawnych.
- Zarządzenie nr 94/2023 z dnia 27 listopada 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wniosków o zakup lub przyjęcie darowizny materiałów bibliotecznych.
- Zarządzenie nr 95/2023 z dnia 27 listopada 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy.
- Zarządzenie nr 96/2023 z dnia 30 listopada 2023 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej drugiego stopnia alarmowego (stopnia BRAVO) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego.
- Zarządzenie nr 97/2023 z dnia 30 listopada 2023 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej trzeciego stopnia alarmowego CRP (stopnia CHARLIE-CRP) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego CRP.
- Zarządzenie nr 98/2023 z dnia 1 grudnia 2023 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Zakładu Administracyjno-Gospodarczego.
- Zarządzenie nr 99/2023 z dnia 1 grudnia 2023 r. w sprawie nagród pieniężnych za rok 2023.
- Zarządzenie nr 100/2023 z dnia 5 grudnia 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji skontrolowej do przeprowadzenia skontrolum dokumentacji w Archiwum i ustalenia regulaminu jej działania.
- Zarządzenie nr 101/2023 z dnia 15 grudnia 2023 r. zmieniające „Procedurę w sprawie kwalifikacji podatkowej nabywanych przez Bibliotekę Narodową towarów i usług pod względem prawa do odliczenia podatku VAT naliczonego”.
- Zarządzenie nr 102/2023 z dnia 18 grudnia 2023 r. zmieniające Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie nr 103/2023 z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Punktu Dostępu Osób Niepełnosprawnych do Zbiorów Biblioteki Narodowej.

Opracowanie: Maciej Szablewski
Redakcja: Małgorzata Kozłowska
Projekt graficzny: Joanna Jopkiewicz / Grupa PROJEKTOR
Skład: Andrzej Dybowski
Fotografie: Andrzej Szozda, Tetiana Vasylieva, Paweł Morawiec
W projekcie szaty graficznej wykorzystano materiały z archiwum
Światowego Związku Esperantystów

Copyright © Biblioteka Narodowa, Warszawa 2024

ISBN 978-83-8259-523-9

ISSN 0137-2734

Kroje pisma: Cardea OTCE, PP Editorial Old

Materiały: Rives Design Bright White 250 g/m², Munken Lynx 120 g/m²

Druk i oprawa: Drukarnia POZKAL Spółka z o.o. Spółka komandytowa, Inowrocław

Biblioteka Narodowa
al. Niepodległości 213
02-086 Warszawa
www.bn.org.pl